peyama Kurd

Rojnameya Giştî ya Hefteyî — Hejmar 25 / Sal 1 — 25.02.2005

Kurdish weekly newspaper — Kurdische Wochenzeitung

Sekreterê Giştî yê PDK-Îran Mistefa Hicrî:

„Pirsgirêka me ya herî mezin ewe ku em ne li ser axa xwe ne“

Rûpel 7

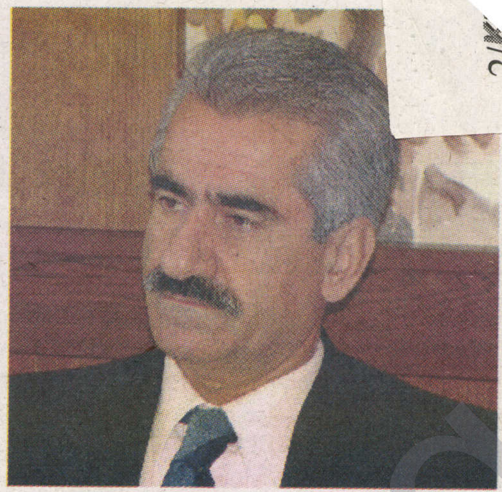

Ji bo Serokkomariya Iraqê Talabanî bê reqîb e

Meclîsa netewî ya Iraqê ku ji 275 parlamenteran pêk tê, wê di rojên pêşiya me de civîna xwe lidarbixe. Li gora rewşa Kurdan û şiîyan li meclîsê ji bo serokkomariya Iraqê hilbijartina Sekreterê Giştî yê Yekîtî Niştimanî Kurdistan Celal Talabanî îhtimalek mezin e.

Li gora agahdariyan meclîsa netewî wê bi piraniyek ji sisiyan dudu serokkomar û du cîgirên wî hilbijêre. Meclîsa ku bi serokatiya Ayetullah Sîstanî şiî bi 140 kursiyan û lîsteya Kurdan jî bi 75 kursiyan cîh digirin, piştî hilbijartina serokkomar û cîgirên wî wê serokwezîr û endamên hikûmetê hilbijêre.

Rûpel 3

Diyare ku me bi bêhemdî dilê gelek Kurdên Êzîdî ji xwe hişt!

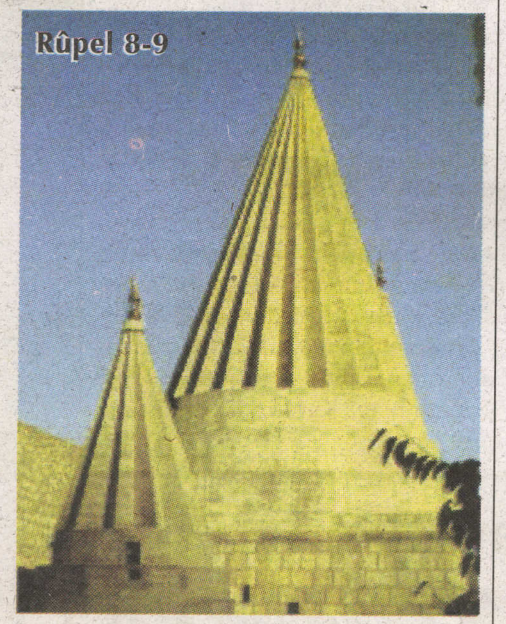

Kemalê Sor bi ferman hat kuştin

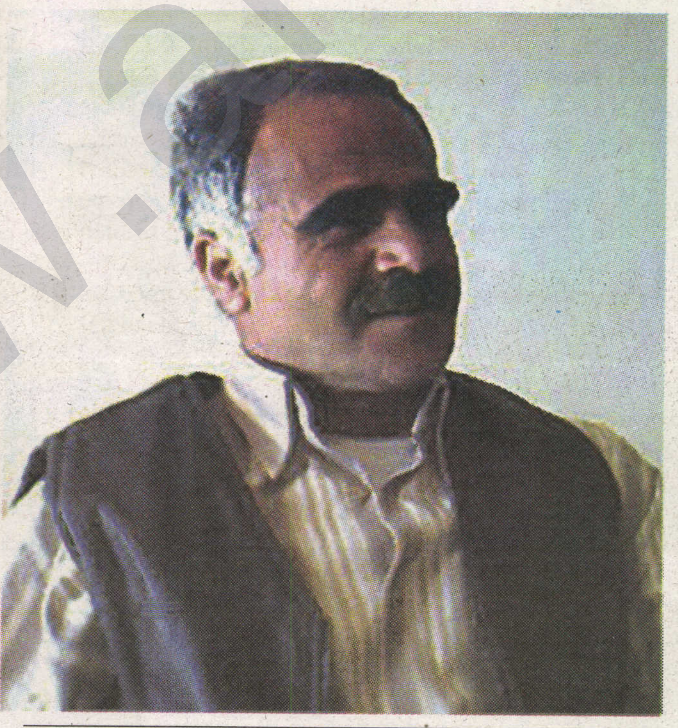

Abdullah Öcalan di hevdîtinek bi parêzgerên xwe re Kemalê Sor bi ajantiya Sûriyê ve tawanbar kiribû û kiribû hedefa êrîşa kuştinê

Li gora agahdariyên berpirsê giştî yê heftenameya Aso Sitran Evdila ragihand rojnameya me Peyama Kurd, mirdaran di îfadeya xwe de îtiraf kirine ku ew terefterên KONGRA-Gel in.

Rûpel 3

Mesûd Barzanî: Ma qet rayer nêdanî ke Tirkiye qarşê karanî ma bo

Serekî PDK Mesûd Barzanî: „Kerkûk bajarî Kurdistan o, heqî Kurdan est ke dewletê xo ruenî; la ma wazenî no heqî xo bi rayeranî demokratîk kar biyarî.“

Rûpel 16

Kadîm Kan
Stratejiya Tirkan û polîtîka biderengxistinê
Rûpel 4

Keya Îzol
Astengek li ber pêşveçûnê, rewşenbîriya derewan e!
Rûpel 5

Zarokên Kurd serê Dewleta Tirk dêşînin
Rûpel 6

Mirov, jiyan û welat
Rûpel 10

Danasîn û xebata Kurd-Kav
Rûpel 15

Li Swêdê behsa muzisyenê Kurd Darîn Zanyar dibe
Rûpel 15

Fîlma Kurdî " Kesê zi firdûnî" Berlîn de xelat girot
Rûpel 17

Têmûrê Xelîl — Rastîyek, nîv rastîyek û çend derew — Rûpel 5

Bayram Bozyel — Rewş diguhere, hewceye tevgera Kurd ... — Rûpel 6

Husên Duzen — Rexnekirina Êzîdiyan bi Muslumanan neketiye — Rûpel 8

Xalid Nûrî Doskî — Li bîrhatina malavahiya wî.. — Rûpel 14

D 1.50 EUR, A 1.70 EUR, B 1.70 EUR, NL 1.70 EUR, CH 2.60 SFR LUX 1.70 EUR, I 1.70 EUR, S 19.00 SKR, DK 14.00 DKR, N 16.00 NOK, GB 1.10 £, GR 1.70 EUR

4 196577 401503 25

www.arsivakurd.org

Eger nasnameya Kurdayetiyê û Kurdistanîtiyê li pêş be, tu pirseke Kurdan navxweyî ku çareser nebe tuneye

Bayram Ayaz

Ev hefteyek e, muneqeşeyek tund li ser heftenameya we Peyama Kurd berdewam e. Pirsa weşana televizyona Elmanî ZDFê. Lê belê, babet ji wê derbas kiriye. Kêm kes behsa ZDFê û wêneya Kurdan di medya Elmanî de dikin. Serê gotinê dawiya gotinê bûye Peyama Kurd. Ji rexneyên çêker heta êrîşên tehrîpkar, cur be cur nirx û nêrîn heye di malperan de.

Em hin ji van zimandirêjiyan, bi taybetî yên li forumên interaktîv bi dilêşî temaşe dikin û dixwînin. Kesên pê eleqedar û ne eleqeder, gelek mirov dinivîsin. Hinek keysperest jî, ji vê derfetê îstîfade dikin û tiştên ne rast belav dikin. Heta hinek nivîs ji bo arşîvên polîsên Tirkan gelek bêrdar in!

Rojnameya we bi zanatî xwe ji van muneqeşeyan dûr hêşt, qet nêzîk nebû. Ev ne bêdengî ye. Em naxwazin êgir gur bikin. Ev ne karê me ye. Rojnameyek ku ji bo xizmeta dewlemendkirina firehramaniyê û pirdengiyê, her wisa ji bo xurtkirina hevahengî û yekîtiya navxweyî derketibe holê, van prensîp û nirxan ji xwe ra kiribe çarçoveya weşanê, di rewşên wisa de pêwîst e xwe biparêze. Em nuha xwe ji niyetên dilreş diparêzin.

Hinek dostên me, ku hê jî em ji dostanîya wan tu şik û gumanan nakin, bi bîr û baweriya me şaşiyan kirin ku dest ji programa ZDFê berdan û berê xwe dan Peyama Kurd. Xwezî ev tişt nebûya. Lê, bû. Eger van dostên me rexneyên xwe bigîhanda Peyama Kurd, rojnameyê dê gelek qedrê wan bigirta û rexne û nêrînên wan belav bikira.

Rojnameyê helwesta xwe di rûpela nehan de dûr û dirêj pêşkêşî xwendevanan kiriye. Ne pêwîste em dûbare bikin. Piştî ku pirs gihaye vê qonaxê, ez jî wek sernivîsarê heftenameya we dixwazim di derbarê vê mijarê de helwesta xwe bigîhînim Kurdên Êzîdî û hemî xwendevanên me. Niyeta rojnameya we, niyeteke pak û paqij bû. Lê ji ber hin kêmasiyan, ev armanc şêlû bû û hinek keysperest xwestin bi vê pirsê bilîzin. Em divê rê nedin hewldanên xerabker ku di nav Kurdan de pirsên navxweyî derbikevin.

Eger ji ber şaşî û kêmasiyan dilê Kurdên Êzîdî mabe, ez jî doza lêborînê ji wan dikim. Ji bo me, yekîtîya Kurdan bi ser her tiştî re ye. Kurdên Êzîdî, parçeyek ji gelê me ne ku dubare tade û zilm li wan bûye û hêj dibe. Ew, hem ji bo ku Kurd bûne zordarî dîtine û carek din jî ji ber ku ew êlçî û mîratçiyên baweriyeke olî kevnare ya Kurdan nin, Êzîdî ne zilmê jiyane û him jî carna bi destê Kurdên misilman bi xwe. Çova Osmaniyan û Kemalîstan ji serê wan kêm nebûye, carna jî dewletên dijminên gelê Kurd nîfaqê xistine nav Kurdan û wan bi des-tê Kurdan dane kuştin û revandin.

Bi vê minasebetê dixwazim bi kurtî, çarçoveya Peyama Kurd di derbarê ol û mezhebên Kurdan de diyar bikim.

Wekî her xelkekî, di nav gelê Kurd da jî baweriyên olî cur be cur heye: Êzîdiyatî, Musevî, Mesîhî, Misilmanî, Kakaî, Elewîtî û bê baweritî... Ji bo me hemî baweriyên olî wekhev in û em rêzê li hemiyan digrin di çarçoveya azadiya bîr û baweriyan de. Helbet Êzîdiyatî cohekî û stûnekî qedîm û kevnare ya çand û zimanê Kurdî ye.

Armanca me ew e ku divê di nabeyna hemî baweriyên olî û modernîtet û demokrasiyê de pireyek were avakirin ku hemî bawerî di çarçoveke hemdemî de nêzîkî hevdu bibin. Çîmento û xerca vê pireyê netewetî, welatperwerî û demokrasî ye. Em dibêjin Kurdên Êzîdî, Kurdên Musevî, Kurdên Mesîhî, Kurdên Musilman, Kurdên Elewî, Kurdên Kakaî û Kurdên bê bawerî... Ole me cuda ne, lê em hemî Kurd in. Em her yekî li deverekî dijîn lê welatekî me heye, KURDISTAN û armancên me hevbeş heye, em hemî azadîxwaz, demokrat û aşitîxwaz in.

Armanca me ya sereke jî DEWLETA KURDISTANÊ û DEMOKRATÎSTAN e.

Armanca Dewleta Kurdistanê li ser me yekîtîya navxweyî û li Kurdistanê, di nav sînorên Dewleta Kurdistanê de danîna sîstemeke hevdemî, yanî demokratîstan jî li ser me xwe guherînê ferz dike. Divê em yekîtîya xwe xurt bikin û ber bi bîr hizrên demokrat û sivîl xwe bi guherînin.

Peyama Kurd di serîda aşkere kiriye, dixwaze bibe platforma hevdemiyê. Karê wê ne dijminahiya Êzîdîyatiyê, an olekî din kirin e. Em dibêjin divê neheqî çareser bibin û azadiya olî, wijdanî û ramanî fereh bibe. Em ji bo vê yekê di xizmeta hemî Kurdan û Kurdistanê de ne.

Reaksiyona Ezdayiyan û çend gotin li ser Ezdayetiyê

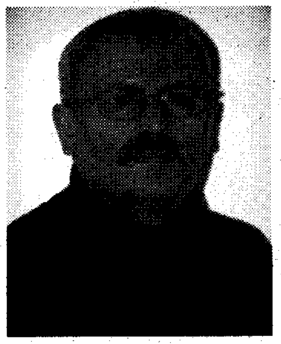

A. Zeki Okçuoglu

Di televizyona Elmanî ZDF'de berî demekê li ser Ezdayiyan û Ezdayetiyê programek taybetî hatiye weşandin. Axaftina çêkerê programê di Peyama Kurd de (hejmar 25) hat weşandin. Û ew bû sedema reaksiyona hinek rewşenbîrên Ezdayiyan.

Mijara programê li ser zewaca keçek Ezdayî û xortek misilman bû. Li gorî ZDFê ji bo ku ola Ezdayî rê nade zewaca keçek Ezdayî bi yekî misilman re, malbata keçikê biryara kuştina herdû civanan girtibû. Ji ber vê biryarê herdu xort demekê xwe li bajarekî Elmaniyê vedişêrin...

Bi qasî ku di Peyama Kurd de hatiye weşandin, amadekarê programê bi helwestek oryantalist vê bûyerê şîrove dike û rexne lê digire. Bi wiya jî namîne îftirayên giran li ola Ezdayetiyê dike. Wekî, "Eydayî bi xwedê bawer nakin"...

Sedema hêrsbûna rewşenbîr û fêxistinên Ezdayî li Peyama Kurd bi kinahî ev e: Programa televizyona Elmanan bi çavekî oryantalist hatiye çêkirin û îftira li ola Ezdayiyê tê kirin. Wek rojnameyek Kurd Peyama Kurd axaftina çêkerê programê bê şîrove diviya çap nekira.

Raste ev nivîs di rojnameya Kurdan, di Peyama Kurd de hatiye çap kirin. Meriv dikare bi viya rexne li xebatkarên Peyama Kurd bigire. Lê carna hinek hûrgulîyên tiştan û bûyeran heye ku meriv wan neyne ber çavan, di bingehê de çiqast rast dibe bila bibe, helwesta wan şaş e. şaşiya ku di peyama Kurd de hatiye kirin hemû xebatkarên Peyama Kurd girê bide jî, em gelek baş dizanin ku ev şaşî bizanîn an nebizanîn bi destê xebatkarekî hatiye kirin û hemû xebatkarên Peyama Kurd bi qasî rexnegiran bi vê kirinê êşiyane. Divê ev jî bê zanîn. Xwezî ew kesên ku rexne li dijî vê bûyerê girtine, beriya viya telefonek Peyama Kurd bikirana û fikrên wan jî bipirsiyana. Bi gotina Tirkan divê "Meriv ji bo ku brû çêbike, divê çev dernexîne".

Hesta civakên hindikahiyan divê bê famkirin. Em Kurd di mijara Ezdayiyê de divê sê çaran hessas bin. Ya yekê, Ezdayî civakek gelek zilm lê hatiye kirin . Ya didoyan, zilma li wan hatiye kirin, bi piranî bi destê Kurdên misilman hatiye kirin. Ya sisêyan, Orîjînalîteya Kurdan ji Kurdên din bêtir Ezdayî temsil dikin.

Em niha jî bên ser naverok û şîrovekirina programa televizoya Elmanî li gorî nivîsa ku di Peyama Kurd de hatiye çapkirin.

Wekî me li jor jî got, naveroka nivîsê bi çavê oryantalizmê hatiye çapkirin û ihtimalê ku di bingehê viya de, li dijî Kurdan hin hesabên siyasî jî hebin. Rast e, diviya Kurd ji vê programê bihatana agahdar kirin, Lê bi şîrove...

Prensîbê qedexekirina zewaca endamek olekê ji endamek olek din re, ne bi tenê Ezdayiyê de, di hemû olan de heye. Cudayiya Ezdayiyê heke keçek Ezdayî bi yekî misilman re bizewice dayîna biryara kuştina wê ye. Di destpêkê de divê vekirî bê gotin, tu kes nikare kuştina mirovan biparêze. Mafê jiyanê mefekî mirovahiyê ye û ev maf berê wekî hemû mafan, beriya mafên olî tê. Lê mafê Ezdayiyan heye ku yek ji wan bi yekî ji olekê din re bizewice, wî/wê karibin ji ola xwe derxînin.

Gotineke Tirkan heye, "Em xwar rûnin, lê divê em rast pipeyivin" Em Kurd gelek baş pê dizanin ku, pirsgirêka kuştinê ne bi tenê pirsgirêka Ezdayiyan e, pirsgirêka hemû Kurdan e. Bi ihtimalek mezin wê Ezdayî di nav demekê de bivê nevê vê pirsgirêkê di nav xwe de çareser bikin. Lê ev pirsgirêk di nav Kurdên din de wê çawa bê çareser kirin, xwedê dizane.

Em bên ser gotina ku hatiye gotın, "Ezdayî bi Xwedê bawer nakin, bi melekan bawer dikin"... Ev gotin, ji binî ve şaş e û gotinek ku meriv nikaribe daqurtîne .

Ev şaşî ji olên Samî tê û mixabin bûye olzanyariya rojavayê. Li gorî olên Samî û olzanyariya rojavayî "Olên yekxwedayî bi dînên Samî destpêdike". Lê em pê dizanin ku olên yekxwedayî ne bi olên Samî bi ola Mazdaizmê (yên ku Xwedayê mezin bawer dikin) destpêdike. Ola Ezdayiyê ji pêmayên ola Mazdaizmê ye. Vekî Elevîtî, Ehlî Heq, ûwd...

Divê em qebûl bikin ku piraniya Kurdên misilman, li jor ve li Ezdayiyan dinêrin û wan bi paşverûtiyê sûcdar dikin, ev şaş e, Ezdayetî wek di gelek waran de, di warê têkiliya jin û mêran de jî, ji ola Îslam gelek pêşdatir e.

Adet û ehlaqen civatan wekî xwe naminin, tên guhertin. Pir bi reheti nebe jî li ber van guhertinan ol jî mecbûr dimînin xwe diguherînin. Rast e wek hemû olan, di ola Ezdayetiyê de jî wek me li jor jî got divê xwe li gorî prensîbên modernizmê û mafên mirovan û demokrasiyê biguhêre. Lê divê dîsa em qebûl bikin, ku sedema heya niha xwe neguhertina Ezdayetiyê zilma Îslamê ye. Ji ber zilma Îslam keysa Ezdayiyan çênebû ku li xwe vegerin û di ola xwe de li gora rewşa dinyayê reforman çêbikin.

Piştî nîqaşek tund kiribe jî, em ji Ömer Tuku hînî gotinek xweşik ji Ezdayetiyê bûn. " Li ber dilê min Ezdayetî ola herî pîroz e". Bi hînbûna vê gotinê Ezdayetî li ber dilê min bêhtir pîroz bû.

Heya îro me Kurdan li hemberî hev gelek gelek xeletî kirin, ji ber van xeletiyan em ji hev dûr ketin, hev û din êşand. Ya herî xirab jî me keys da dijminê xwe, ji van dubendî û nakokiyên me îstifade bikin. Wê bi vê sayê de me perçe bikin û me li dijî hev bikarbînin. şro şûnve divê êdî em keys nedin dijminên xwe. Ji bo viya jî rola herî mezin dikeve ser milê Kurdên misilman.

Di vê mijarê de divê Başûrê Kurdistanê ji bo me bibe mînak.

Her tişt ji bo Kurdayetiyê..

IMPRESSUM

XWEDIYÊ ROJNAMEYÊ
PEYAMA KURD VERLAG
PEYAMA KURD
THOMAS-MANN-STR. 22, 53111 BONN / GERMANY
FON: +49 (0228) 18 00 654
+49 (0228) 18 00 655
FAKS: +49 (0228) 18 00 656
WWW.PEYAMA-KURD.COM
INFO@PEYAMA-KURD.COM

REDAKSIYON
KURMANCIYA JORÎN:
Z. PÎRREMAL (MAGAZÎN Û BEHNVEDAN),
FADIL ÖZÇELIK (EDÎTORÊ BAKUR),
SÎRWAN HECÎ BERKO (EDÎTORÊ DIASPORA)

KIRDKÎ (ZAZAKÎ):
SEYIDXAN KURIJ (EDÎTOR).

KURMANCIYA JÊRÎN:
DANA ALÎ, VENUS FAIQ, SÎMKAN AZÎZ, NIZAR CAF, COTYAR DARFIROŞ,
MANSUR SIDQÎ, MUSTAFA CHUARTAIY

PEYAMA KURD JI MAFÊ XWE DIBÎNE, KU NIVÎSÊN JÊ RE TÊNE ŞANDIN, KURT BIKE. EW JI ALIYÊ RÊZIMAN Û RASTNIVÎSÎNÊ VE DI SERASTKIRINA BERHEMAN DE AZAD E. PEYAMA KURD BERHEMA KU JÊ RE TÊ ŞANDIN Û BERÊ LI CIYEKÎ DIN HATIBE BELAVKIRIN, NAWEŞÎNE.

Ji bo Serokkomariya Iraqê Talabanî bê reqîb e

Celal Talabanî got: "Me îro li Silêmaniyê pêşewazî û xêrhatina birêz Kek Nêçîrvanê xwe kir. Me di hevdîtina xwe de mijarên bi serokatiya Kek Nêçîrvan damezirandina hikûmeta yekgirtî, kûrkirina pêwendiyên stratejîk ên Partî û Yekîtî, pirsgirêkên xwe yên hundurîn û mijarên piştgirî û hevkariyê guftûgo kir."

Meclîs li gel van karên xwe divê di navbera 10 mehan de zagona bingehîn amade bike. Ji bo bidestxistina serokwezîrtiyê ihtiyaca şîiyan ji pişgirtiya Kurdan heye. Tê ragihandin ku Kurd û şîî wê li hevdu bikin û bi 215 parlamenteran ji sisiya dudu jî piraniyê bidestxin û îtifaq bigihijin armancên xwe.

Li gora ragihandinên ku heta niha gihiştiye raya giştî, Kurd û şîiyan di mijarên sereke de li hevdû hatine ku herdu teref jî bigihêjin armancên xwe. Bi vî awayî serowezîrtiya şîiyan û serokkomartiya Kurdan mitlaq xuya dike.

Wek ji raya giştî re eşkereye, serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê Mesud Barzanî jî ji bo serokatiya Kurdistanê namzedê herdu rêxistinên sereke PDK û YNKê ye.

Bi vî awayî Celal Talabanî wek serokkomarê Iraqê ji bo çareserkirina pirsa Kerkûkê û gelek mijarên din wezîfeyek "kilît" datîne ser milên xwe.

Celal Talabanî: Di demek kurttirîn de divê hikûmeta Kurdistanê bê damezirandin

Di 19ê mehê de Celal Talabanî bi serokatiya Nîçîrvan Barzanî re heyeta PDKê qebûl kir û di nav terefan de hevdîtinek pêk hat. Piştî civînê Celal Talabanî û Nêçîrvan Barzanî bi hevdû re civînek çapemeniyê lidarxistin. Celal Talabanî got: "Me îro li Silêmaniyê pêşewazî û xêrhatina birêz Kek Nêçîrvanê xwe kir.

Me di hevdîtina xwe de mijarên bi serokatiya Kek Nêçîrvan damezirandina hikûmeta yekgirtî, kûrkirina pêwendiyên stratejîk ên Partî û Yekîtî, pirsgirêkên xwe yên hundurîn û mijarên piştgirî û hevkariyê guftûgo kir." Her weha Talabanî ragihand ku di yekem civîna parlamentoya Kurdistanê de pêşniyariya damezirandina hikûmetê wê ji Nêçîrvan Barzanî re bikin.

Em bi wan kesên ku Kurdistaniya Kerkûkê napejirînin re hevkariyê nakin

Endamê Polîtburoya YNKê Noşîrwan Mistefa di bernameyek Telewîzyona Gelê Kurdistanê de ragihand ku bê pêştgiriya Kurdan li Iraqê hikûmet nayê damezirandin û bi ew kesên ku Kurdistaniya Kerkûkê nepejirînin hevkarî nekin. Noşîrwan Barzanî got: "Ger bixwazin ku hevkariya şîiyan û partiya Allawî bixwazin hikûmetekê damezirînin, pêwistiya wan bi dengên Kurdan heye. Emê bi terefên ku ji demokrasiyê, federalîzmê û Kurdistaniya Kerkûkê bipejirînin hevkarî bikin."

Komiteyek hat damezirandin

Ji aliyê din ji bo pêkanîna xala 58an, komîteyek ji berpirsên hikûmeta Kurdistanê û ji hikûmeta Federal ya Iraqê pêk tê hat damezirandin. Wek ku tê zanîn di dema rejîma Baasiyan de bi armanca guherandina demografiya Kerkûkê bi sedhezaran Kurd ji bajêr hatibûn bidûrxistin û Ereb li warên wan hatibûn bicîhkirin. Her weha di çarçoveya Erebkirina Kerkûkê de navçeyên Çemçemal, Kellar kifrî û hinekên din bi bajarên din ve girêdabûn.

Xala 58an ji bo telafîkirina van neheqiyan hatiye çêkirin.

Kemalê Sor bi ferman hat kuştin

Abdullah Öcalan di hevdîtinek bi parêzgerên xwe re Kemalê Sor bi ajantiya Sûriyê ve tawanbar kiribû û kiribû hedefa êrîşa kuştinê

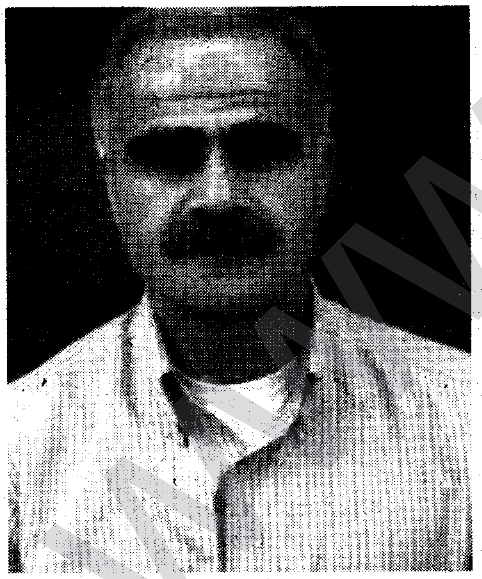

Abdullah Öcalan di hevdîtinek bi parêzgerên xwe re Kemalê Sor bi ajantiya Sûriyê ve tawanbar kiribû û kiribû hedefa êrîşa kuştinê.

Di şeva 17-18ê mehê de serokê PYDê yê berê Kemal şahin (Kemalê Sor) li Silêmaniyê ji aliyê tîmek taybetî yê PKKyî hat kuştin. Kemalê Sor demek berê ji PKKê cuda bûbû û li gel hin hevalên xwe Partiya Rêkeftin ya Kurdên Sûriyê damezirandibûn.

Li gora agahdariyên berpirsê giştî yê heftenameya Aso Sitran Evdila ragihand rojnameya me Peyama Kurd, mirdaran di îfadeya xwe de îtiraf kirine ku ew terefterên KONGRA-Gel in. Sitran Evdila agahdariyên xwe ji çavkaniyek ji asayîşa Çemçemal wergirtiye. Sitran ragihand me ku heft qatilên Sekreterê Giştî yê Partiya Rêkeftin ya Kurdên Sûriyê ji aliyê hêzên Pêşmerge bi operasyonek di nav gundên Bawekî-Qeşelax hatine derdest kirin û teslîmî asayîşa Çemçemal kirine. Lêpirsîna qatilan wê di 24ê mehê de di heftenameya Aso de bi berfirehî cîh bigire.

Ji aliyê din çavkaniyek bawermend ku di nav mijarê de ye, ragihand Peyama Kurd ku hevalekî Kemalê Sor ku xwedêgirabî bi wî re ji PKKê qetiyaye diçi çiyayê Qendîlê û agahdariyan dide. Piştî vê yekê 7 kes tên navçeya Bazyan û wexta Kemalê Sor ji malê derdikeve wî gulebaran dikin. Her weha ev 7 kesên mirdar piştî çalakiyê li navçeyê sîlehên xwe vedişêrin û ji navçê derdikevin.

Ew kesê ku mirdarên PKKê aniyê mala Kemalê Sor ji ortê winda ye. Li gora baweriya çavkaniya Peyama Kurd wî xwe gihandiye Çiyayê Qendîlê.

Abdullah Öcalan: *Kemalê Sor dibe ku ajanê Sûriyê be*

Abdullah Öcalan di hevdîtinek xwe ya bi parêzgerên xwe re behsa Kemalê Sor kiribû û di girava Îmrali de ew bi ajantiya Sûriyê tawanbar kiribû. Öcalan gotibû: " Kemalê Sor yê ji Efrînê? Mimkune ku ew ajanê Sûriyê be. şaşitiyek dîrokî kirine. Generalên ku Sûriyê bi rêve dibin Esat naşopînin. Kiryarên generalên faşîst dikare bidomin. Ez nabêjim bila bi Sûriyê re şer bikin.." (Binerin.www. welatparêz. Com. Görüsme notlari 2004.09.22) Wek ku tê zanîn hemû hevdîtinên Öcalan bi parêzgerên xwe re bi amadekariya wezîfedarên girtîgehê çêdibin.

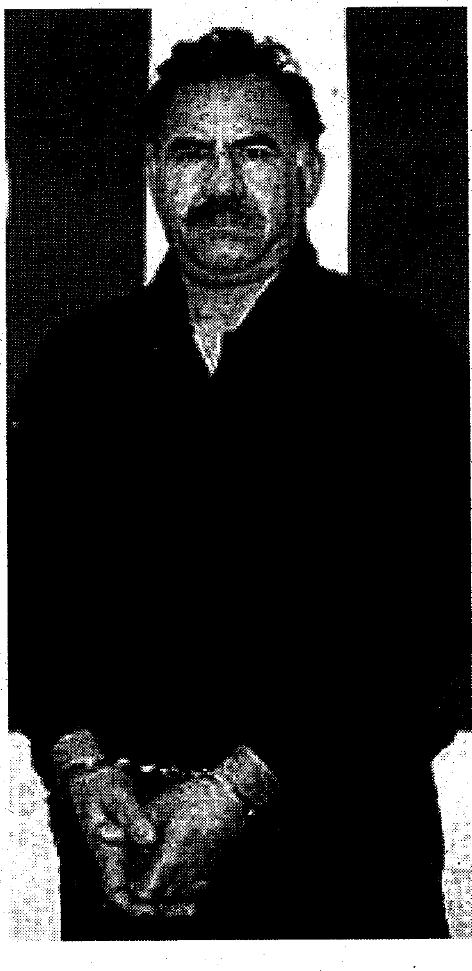

www.arsivakurd.org

Stratejiya Tirka û Polîtîka biderengxistinê

Kadim Kan

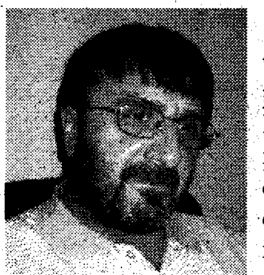

Bûyer hene kû gava diqewimin ji her alî, cure cure tê şirovekirin. Civîna ku serokên hikûmet û dewletên Ewrûpa di 16-17ê meha çûyî de pêkanîn, biryar dan ku dewleta Tirk bi tevli gelek şert û qeyda be jî wê di pey 03 10 2005an dest bi dayîn û stendina endametiya YE bike.

Yek ji şertên herî pêşîn kû YE dixwazi eve: dewleta Tirk beşê Qibris a Rûm wek dewleta Qibrisî nasbiki.

A balkêş ewe kû hemû teref (me Kurdan ne teref û ne amadebûn ji bo terefiyê) ji vê civînê gelek memnûn çûn mala xwe.

Tirka serokwezirê xwe fatîh ilan kirin, Qibrisî û Yûnaniyan gotin em gihiştine armanca xwe.

Serokwezîrê Ingiliz Tony Bleir ji hemiyan memnûntir bû, her hal di xana dîplomasiya Inglizî de reqemek mezin da nivîsandinê.

Tirk dixwazin mesela Qibrisê wek astenga heri mezin li pêşya endametiya dewleta Tirka bidin nîşandanê. Lê gerek neyê jibîrkirin kû Qibris yek ji astenga adetiye .Tirka hîn şert û normên Kopenhagenê bi temamî bi cih nanîne. Kes behsa aboriya Tirka nake ,kes behsa îdarî û kulturî nake, Kes behsa 15-18 milyon gundiyê Tirka nake ku praniya wan bi gaya cot dikin, li gelek gunda yek traktorek jî tuneye. Niha herkes bi berçavka polîtîkî li endametiya Tirka dimeyzîne. Di rastiya xwede pirsgirêka îro stratejiyên siyasîne.

Yek ji stratejiya Dewleta Tirk di polîtîka navnetewî de ewe kû meselan bide biderengxistinê.

Poltika Tirka di Qibris de jî ev bû, mesela Tirkên Qibrisê jî, 1974an ji daxwazên însanî gihiştandin nav plana Kofi Annan wek federali.

Di serê 2004an de YE 10 dewletên nû qebûl kirin. Wî çaxî Yunaniya gotin an hûnê Qibrisa Rûm jî qebşl bikin an jî emê çend dewletên ku hûn dixwazin, emê veto bikin . Îro roj Tirk jî qerta Qibrisê ji bo endametiya xwe li himberî Ewrûpa pêk tînin.

Tirk dixwazin bi Ewrûpiyan re peymanekê çêkin, ewê Rûma wek dewleta Qibrisê nasbikin lê wê naskirina qibrisê bihêlin 2014. Di 2014an de yan wê Ewrûpî wan qebûlê YE bikin , yan jî ewê Qibrisê nasnekin.

Dewlata Tirka bi zanebûn vê meselê dide pêş. Meselên ji Qibrisê girinktir hene ku wê serê wan pir bêşîne.

Ji aliyê din ve Tirk ji alî aborî dixwazin xwe wek dewletek stabîl nîşanî derve bidin ,da ku sermaya navnetewî bê Tirkiyê.

Rastikiye ku Irak û Kurdistan îktîsada Tirka hanîn ser piya. Her çikas Tirk ji şerê Irakê memnûn nebin jî, mirov kare bêje ku bi saya Kurdistana başûr û Irakê Tirka ekonomiya xwe hinek rastkirin. Dewleta Tirk rojê bi sedan kamyon tişt difrosin Irak u Kurdistanê .

Lê gava şerê teroristiyê biqede ew bazar ji bo wan namîne û ew di îdraka vê de ne.

Ji bo vê jî ez ne bawerim ku Tirk di eslê xwe de ji dil dixwazin bikevin YE. Lê ji bo wan tu çare nemaye. Ji ber şertên nû li Rojhilata navîn û ji bo li ser linga bimînin mecbûrin pişta xwe bidin sistemek navnetewî, ew sistem jî ji bo îroj YE ye

Her kesê ku ji tîpa pêşîn a polîtîka fêhm dike qebûl dike ku îro li Rojhilata navîn berjewendiyên YE û Amerîka li hev dialiqin.YE ji alî xwe, bi taybetî bi riya Almanya stratejiyek wan li himber guhertinên li Rojhilata navîn heye. Di berdewamiya wê de hewcetiya Ewrûpiya bi Tirka heye. Lê xeter heye ku Tirk wê bixwazin xwe wek şerê Irakê jî zêde buhayiya xwe bifroşin. Wî çaxî mumkunatî heye ku YE û Amerîkî bighijin hevdu. Berjewendî û polîtîka herdem sekan namîne.

Ji alî polîtîka hindurî de Tirk dixwazin qonaxa YE ji bo helkirina mesela Kurdî bi zerarekê pir hindik biqedînin. Wek ``derzên bijare`` wek ``brayetî?`` wek ``têvlêbûna netewa Tirk``

Bi baweriya min heta 2014an Tirk wê bixwazin me Kurda geh bi riya şêxê Îmraliyê, geh bi ewên vek Leyla xanima "mêvanperwer", geh bi qir û qelebalixa nîjadperestîiyê ji holê rakin. Gava li wan tengbibe jî wê bibêjin em brayên hevdû ne.

Eger em Kurdên Bakur di pêvajoya YE de, heta 2014an xwe ne wek etnîk, xwe wek xwediyê cografya xwe, xwedî Kurdistana xwe nedin nîşandan û ziman û kultura Kurdî bi awayekî fermi di YE de neyê qebûlkirinê, wê halê me pir nebaş be.

Rojek hebe dewletaTirk bibe endamê YE, eger wî çaxî em Kurdên Bakur ne xwediyê înstîtutên xwe bin (nexweşxane, zanîngehên bilind, Instîtutên aborî û kulturî û.w.d.) emê wek netew di binê tehdîta tinebûnê de bin

Wekî mînak li dewletên wek Swêd ,Norveç û Fînland her çiqas demokratîkin jî, Laponî di nav sîstemê de hilyane û dihelin. Îcar bi ketina YE, di dewletek wek Tirkiyê de di nav 20- 30 salî de wê Kurdên Bakur bi hezaran bêne hejmartin

PDK-Bakur şehîdên xwe bibîranî

Almanya - *PDK-Bakur*, di 19.02.2004an de li Almanya bajarê Mulheim Ruhrê civînek lidarxist û şehîdên Partiya xwe û Kurdistanê bibîranî. Bi tevayî li ser şehîdên Kurdistanê û bi taybet jî li ser şehîdên Partiya xwe rawestiyan û li ser jiyan û xebata wan şirove hatin kirin. Berdevkê *PDK-Bakur Baran Hemze*, bi kurtî li ser *Faîk Bucak, Saîd Elçî û Hemreş Reşo* gotinên xwe pêşkêşkirin û ruhê wan yad kir. Herweha bi gelemperî şehîdên Kurdistanê bibîranî û xwedî li hemû şehîdên, ku di ber welatê xwe de ruhê xweyê pak qurbankirine, derket.

Di civîna bîranîna şehîdan de nûnerên gellek partî û saziyên Kurdistanî û herweha gellek nivîskar, siyasetmedar û kesayetiyên Kurd beşdar bûn. Nûnerê: *PDK- Fewzî Etrûşî, YNK- Muhammed Caf, PSK-Newroz, PÎK-Hîkmet Serbilind, PADEK-Bahoz Amedî, PDKS-El-Partî-Ekrem, YŞK(Yeketîy şoreşgeranî Kurdistan)-Emîr,* derketin ser dikê, gotarên Partiya xwe xwendin û xwedî li şehîdên Kurd û Kurdistanê derketin. Herweha Yunus jî li ser navê Komela brayetî gotara xwe xwend.

Ji aliyê din, *HAK-PAR, PDK-S, KAWA, NAVEND, KOMKAR, ÎMK û RIZGARÎ* jî bi peyamên xwe şehîdên Kurdistanê bibîranîn û piştgirî kirin.

Nivîskar, siyasermedar û kesayetiyên mîna Mahmud Kilinc, Bedirxan Epozdemir û Bavê Kamûran hest û hizra xwe anîn zimên û ruhê şehîdan yad kirin.

Bi vê minasebetê *PDK-Bakur* spasiya xwe pêşkêşî beşdaran kir û xwest ku ev civînên bi vî awayî bibe wesîla hevkarî û xwedîlihevderketina kesayet, hêz û saziyên Kurd û Kurdistanî.

Spas George W. Bush!

Belçîka - Gelê Kurd li Belçîkayê carek din eşkere kir ku ne dostên xwe û ne jî dijminên xwe ji bîrnakin.

Di 22ê mehê de Serokê Amerîkayê George W. Bush Belçîka ziyaret kir. Wexta ew li Balyozxaneya welatê xwe bû Kurdên ji çar aliyên Kurdistanê li Belçîka li dora balyozxaneyê civîyan û çalakiyek spasdariyê lidarxist. Bi xwepêşandinê Kurdan eşkere kirin ku ji polîtîkaya Amerîkayê li Rojhilata navîn û nemaze li Kurdistanê kêfxweşin û piştgiriyê dikin.

Di demek ku dewletên Tirk, Ereb û Faris bi çavên dijmin û kafiran li Amerîka dinêrin, Kurdan wek her carê bi vê xwepêşandinê jî ragihand ku li heremê yekem terefê azadî û demokrasiyê gelê Kurd e.

Xatûn Surucu hat kuşin

Berlîn - Xatûn Surucu ya 23 salî, li Berlînê ji alî brayên xwe ve hat gulebarankirin û jiyana xwe ji dest da. Brayên wê yên ku ji zû de ew tehdît dikirin, hatin girtin. Li gor ku tê gotin, Xatûn Surucu ji ber ku wek Almanan dijiya, ji alî malbata xwe ve hatibû redkirin.

Xatûn Surucu, li Istanbûlê di 16 saliya xwe de bi xizmekî xwe re hatibû zewicandin. Piştire Xatûn û mêrê xwe ji ber lihevnekirinê hevdû berdabûn û Xatûn tevî zaroka xwe vegeryabû Berlînê û li li parêzgeha jinan dima

Bibe aboneya/ê Peyama Kurd

Nav / Paşnav:.......................................

Navnîşan:.......................................

USA, Kanada û Austuralya
6 mehan: 70, €
Salekê: 120, €

Almanya:
6 mehan: 50,00 €
Salekê: 70,00 €

Welatên Yekîtiya Ewropa
6 mehan: 60,00 €
Salekê: 90,00 €

Commerzbank Bonn
V. Efe/Peyama Kurd
Konto: 1007947
BLZ: 38040007

Konto:
V. Efe/Peyama Kurd
IBAN: DE38 3804 0007 0100 7947 00
BIC: COBADEFFXXX

Ji bo welatên din têkiliyê bi rojnameyê re deynin.
Peyama Kurd, Thomas-Mann-Str. 22, 53111 Bonn, Germany
Tel.: +49 (228) 18 00 654 - 18 00 655, Faks: +49 (228) 18 00 656
www.peyama-kurd.com, eMail: info@peyama-kurd.com

Astengek li ber pêşveçûnê, rewşenbîriya derewan e!

Keya Îzol

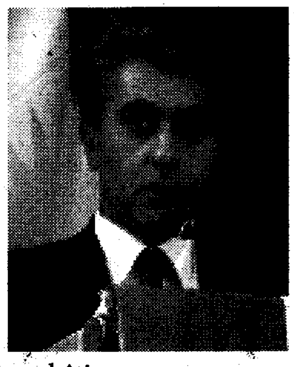

Li her derê dinyayê hin prensîb û nirxên hevbeş a rewşenbîrîyê hene. Mirovên rewşenbîr di pirsên civakî/sîyasî de xwedî helwestên adil û objektîf in. Gava bûyeran tahlîl dikin divê, ew bikaribin bi awayekî vekirî heq û neheq ji hev cûda bikin. Li hember neheqîyan bêtirs helwest girtin, hetta ji bo wê armancê têkoşan, yek ji xusûsîyetên girîng ya rewşenbîrîyê ye.

Piştî rizgarkirina Iraqê raya giştî ya Tirkiye bi awayekî giştî pirsa Iraqê û bi taybetî jî pirsa kurdan mineqeşe dike. Derveyî çend nivîskarên xwedî prensîb wek Ahmet Altan, Mehmet Altan, Orhan Pamuk, piranîya kesên ku li ser van babetan dinivîsînin yan jî beşdarê bernameyên televîzyonan dibin, bi giranî helwestên xwe yên şowenî tînin ziman. Gava babet pirsa kurdan be, ew bi rehetî dikarin kirasên xwe yên rewşenbîrîyê daynin alîyekî û bi yek dengî nêrînên xwe yên nasyonalîstî/kemalist pêşkeşî raya giştî bikin, rola berdevkîya dewleta Tirkiye bileyzin. Kesên weha her pêşveçûnên sîyasî yên kurdan li hember hebûna dewleta Tirkiye wek talûkeyek mezin dibînin.

Herçend baş tê zanin ku Iraq welatekî din e lê dîsan jî derheq pêşeroja Iraqê weka ku xwedî maf bin, temaşe meselan dikin. Nivîskar, sîyasetmedar û generalên wan dikarin bi rehetî bêjin; "Heke Kerkuk bikeve destê kurdan divê Tirkiye mudaxeleya leşkerî bike". Gava vê dibêjin ji bo wan nirxên hûqûqa navnetewî yan jî reaksiyona raya giştî ya dinyayê ne girîng e. Maf û hûqûqa kurdan ji xwe qet naye bîra wan. Helwestên xwe tenê û tenê li gor hestên xwe yên nasyonalîstî pêk tînin.

Kesên ku hemû rastîyan înkar dikin, li ser çewtîyan nêrînên xwe ava dikin, çawan dikarin her roj bi van derewan bijîn, bêwestan îddîayên xwe yên derew pêşkeşî gelê xwe bikin? Gelo tu îmkan heye ku mirov bikarebe tesîrê li wan bike da ku ew êdî rastîyê bibînin û çewtîyên xwe rast bikin? Di rewşa îro de ev îhtîmal gelek dûr xwanê dike. Di awayê fikirandin û helwestdanînê de, kurd û tirk gelek dûrî hev in. Li hember fikrên hev bawerî nemaye, mekanîzmeya lihev tesîrkirinê kar nake. Rexneyên kurdan li hember nasyonalîzma wanî teng yekser û çavgirtî tên red kirin. Girêdayî destxistina destkewtîyên kurdan li Başûr ew ferq wê roj bi roj hê kûrtir be.

Ev rastîya pirseke din a girîng tîne bîra me. Gelo heke zîhnîyeta hakîm li Tirkiye wisa berdewam be, wê li Bakurê Kurdistanê pirsgirêka kurd çawa çareser be? Ev zîhnîyeta teng û nasyonalîst, heke nikaribe tahamula guherandinên wêneya sîyasî ya Iraqê bike, wê çawan rojekî bikaribe maf û azadîyên kurdên Bakur qebûl bike? Pêşeroja me mixabin bi van asteng û zehmetîyan hatiye xemilandin. Reşbînî û bêhêvîtî her roj wê bêtir hakîmê van "dîyalogan" be.

Rejîma tirkan 83 sal in ku hebûna xwe li ser înkarkirina kurdan ava kiriye. Hebûna kurdan di warê sîyasî de li hember xwe wek talûkeya herî mezin dibîne. Ev zîhnîyet li Tirkiye bûye doktrîneke herî girîng a tirkan. Bêguman bi vê yekê tesîreke mezin li gelê xwe jî kiriye. Heke îro em nikarin helwestên hin "ronakbîrên" tirkan têbigihên ev ne bê sebeb e. Rejîma tirkan vê doktrînê baş xistiye mêjîyê "rewşanbîrên" xwe loma jî gava behsa pirsa kurdan tê rojevê ew bi her daîm bi berçavikên rejîmê xwe nêzikî pirsê dikin.

Îro rewş hatiye guhertin. Pirsa kurd, ne tenê li Iraqê lê herweha li Tirkiye, Iran û Surîye ketiye rojeva dinyayê. Dewletên dagîrker îro ketine tengasîyeke mezin. Nikarin wek berê, înkar û zordestîyên xwe dewam bikin. Mecbûr in hebûna kurdan qebûl bikin. Destkewtîyên sîyasî li Başûr ji bo kurdan awantajeke dîrokî, herweha ji bo perçeyên din ya Kurdistanê jî modelek realîst û berbiçav e. Hêzên dagîrker vê rastîyê ferq kirine loma jî dixwazin pêşî li ber vê pêvajoyê bigrin. Divê kurd bi zanebûna van awantajan rêya çareserîyê ji bo seranserê Kurdistanê vekin, vê firsendê bikar bînin. Em çiqas li ser rastî, maf û hûqûqa xwe bê tawîz bin raqîbên me wê ewçend mecbûr bimînin ku vê rastîyê û hebûna me ya sîyasî qebûl bikin.

Rastîyek, nîv rastîyek û çend derew

Têmûrê Xelîl

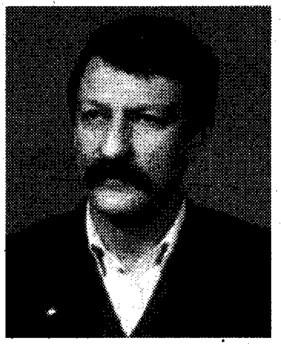

Berî demekê rojnameya Înternêtî ya bi navê Amude (www.amude.net) hevpeyvîna rêdaktorê rojnameyê Sirwanê Hecî Berko bi Wezîrê Eşo ra çap kir bi sernivîsara "Radyoya Rewanê û xebata wê". Li wir navê 5 kesan derbaz dibe, ku 4 ji wana hema bêje tu eleqê wan bi karkirina di radyoya Rewanê da tuneye. Tiştê tek tenê, ku rast bû, ew bû, ku şeroyê Biro dengbêjekî navdar yê radyoya Rewanê ye. Wezîrê Eşo bi xwe jî hîç rojekê di radyoya Kurdî da kar ne kiriye, şamilê Beko û Egîtê Cimo hîç sitiranek di radyoya Kurdî da negotine û serokatîya radyoyê jî hema bêje hîç cara di destê Casimê Celîl da nîbûye. Ew di wê demê da serok bûye, gava radyo sala 1955an destpê kir wek TEST kar kir, di heftêyekê da carek bû û ew jî 15 deqe, lê ji ber ku wî nikaribû serokatî li radyoyê bikira, wî ji kar avêtin û karê ku wî heta wê demê kiribû, nekete kîsê gelê Kurd, ango ew kar tu berhem neda, dewsa wî Xelîlê Çaçan kirine serok. Ewî weşanên radyoyê ji 15 deqe di hefteyekê da gîhande 90 deqe û her roj. Xelîlê Çaçan 24 salan (1957-1981) bû serok û piştî wî jî ji xwe radyo hilweşîya. Ango him berî Xelîlê Çaçan, him jî piştî wî radyo hema bêje tunebûye. Xanima Xelîlê Çaçan jî - Eznîva Reşîd 27 salan (1955-1982) bêjera (spîkêr) radyoyê bû. Ango mêr û jin bi hev ra 50 salî zêdetir di radyoyê da kar kirine. Û eger Wezîr di bin wê sernivîsarê da navê wan nade û navên wan kesan dide, ku an çend meh kar kirine, an jî hîç kar nekirine, ev îdî ne şaşî ye, lê ji şaşîyê zêdetir e.

Ji ber ku berî çend mehan jî Sirwanê Hecî Berko di rûpelên rojnameya xwe da gotareke Dr. Miraz çap kiribû bi sernavê "Têmûrê Xelîl ji xwe re li mala xwe rûne û me ji bîr bike!" û li wir jî xênji wê yekê, ku tu tiştekî rast tê da tunebû, serbara ser da jî miroveki bi navê Dr. Miraz tunebû û berpirsyar jî gazinên min yên bi zar (bi dev) qebûl nekir, ji ber ku haya wî ne ji hemû qanûnên rojnamevanîyê heye, min guh neda wê hevpeyvînê jî. Lê gava min dît, ku eynî nivîs (ango hevpeyvîna Sirwanê Hecî Berko bi Wezîrê Eşo ra bi sernivîsara "Radyoya Rewanê û xebata wê") di rûpelên rojnameya delal Peyama Kurd da çap bûye (hejmar 19), îdî min temûl ne kir û destbi vê nivîsê kir.

Hevalên hêja, xebatkarên rojnameya Peyama Kurd! Dema hûn nivîseke bi sernivîsara "Radyoya Rewanê û xebata wê" çap dikin, xwendevan gerekê ji wê qe nebe hinekî derheqa radyoya Rewanê û xebata wê da agahdarîyan bistînin. Lê di wê hevpeyvînê da tu kes tiştekî wisa nikare bibîne. Ez fêm dikim, ku çima Wezîrê Eşo wisa nivîsîye. Lê ez fêm nakim, ku hûn çima çap dikin?

Bêguman, hemû ronakbîrên Kurdên Ermenîstanê bi kar û barên xwe va çi ji destê wan hatiye, xizmetî gelê xwe kirine. Yek ji wan jî Wezîrê Eşo bûye. Lê welatparêzîya hinekan ji gundê Elegezê derbaztir ne dibû, ya hinekan ji Ermenîstanê derbaztir ne dibû, ya hinekan jî digihîşte Awropayê û Kurdistanê, bi nivîsên xwe yên di kovar û rojnameyên Kurdî yên di salên 70î û vir da çapbûyî, bi şandina sitiran, pirtûk û rojnameyan ji bo Kurdên Awropayê û Kurdistanê. Bi gotinekê, hinek ji Kurdên me dixwestin, ku karê di hêla çand û edebiyeta Kurdî da, ku li welatê Sovyetê tê kirinê, bigihîje xwedîyê wê, ango gelê Kurd. Wezîrê Eşo di dema xwe da ev yek ne kirîye. Welatparêzîya hinek Kurdên me jî ji hilweşandina Sovyetê û derketina wan a li Awropayê va destpê bû. Dema têne Awropayê jî, xwe li rêdaksyonên rojname û kovarên Kurdî, li komele û rêxistinên Kurdî digirin. Kurdên Awropayê jî şa dibin, ku ronakbîrekî zane hatiye bal wan û pirs û pirsiyaran lê dikin, ka te li Ermenîstanê çi kar kirîye ji bo Kurdan. Ew jî ji bo xwe rûsipî bike, dibêje: "karê radyoyê li ser pişta min û apê min Casimê Celîl bû". (ew jî ne rast e, ku Casimê Celîl apê Wezîrê Eşo ye). Lê di rastîyê da, wek me li jorê got, Wezîrê Eşo hîç rojekê jî di radyoya Kurdî ya Rewanê da kar ne kirîye. Rast e, ewî ji bo radyoyê her roj nûçeyên ji rûsî werdigerande Kurdî û ber xebata xwe va heqê xwe distend, ango honorar. Li wan salan hinek Kurdên me, wek Qanatê Kurdo, şekroyê Xudo, Tosinê Reşîd ji kovar û rojnameyên Kurdî ra gotar dinivîsandin, Kurdên ji Awropayê û Kurdistanê li malên wan dibûne mêvan. Ferqa wan û Wezîrê Eşo ew bû, ku wana zanibûn, ku ji bo wan nivîsaran wê pere nestînin û dinivîsandin û Wezîrê Eşo jî zanibû, ku eger ji bo wergerên wî pere nedin, ewê hîç xetekê jî wernegeranda.

Wezîrê Eşo gelek salan di komîtêya Ermenîstanê ya sansûrê da wek rêdaktorê sereke kar kirîye. Dewleta Ermenîstanê sansûrkirina nûçe, nivîsên rojnameya Riya teze, radyoya Kurdî, pirtûkên Kurdî sipartibûne wî. Îcar meqesa wî ya sansûrkirinê çiqasî tûj bû, çiqasî ko bû, her Xwedê zane.

temurşxelil@hotmail.com

Konferansa Platforma Kurdên Li Ewrûpa

Platforma Kurdên Li Ewrûpa (PLATFORM), di 25-27 Sibatê de li Hollanda yê konferansekê lidardixe.

Mijarên Konferansê weha ne:

A-Mafê netewebûn û têkoşîna gelê Kurdistan

B - Koçberî, sedemên wê û asimîlasyon û têkoşîna li dijî wê

C - Ferqa di navbeyna Bakurê Kurdistan û Tirkiyeyê û pirsa aborî

D-YE, pevajoya endametiya Tirkiyeyê û pirsa Kurd

Li Kurdistana azad gavên ji bo tenduristiya gel

Li Kurdistana azad li gel hemû waran ji bo tenduristiya gel jî gavên hêja tên avêtin. Wezareta Tenduristiyê ji bo ku çêtir xizmet bike 50 heb ambûlansên nûjen yên ku bi cîhazên modern hatine xemilandin, kirî û ji Dûbai anî Kurdistanê. Di çarçoveya projeya modernîzasyona xizmetên tenduristî de Wezareta Tenduristiyê heta niha bi sedan navendên tenduristiyê bi cîhazên nûdem xemilandin. Avakirina bi sedan navendên tenduristiyê dom dikin.

Polîtburoyên PDK û YNKê wê civînên periyodîk lidarbixin

Polîtburoyên PDK û YNKê di 20ê mehê de li bajarê Dukanê ji bo nirxandina hilbijartinên li Iraqê civiyan û gîhaştin encamê ku serketinên Kurdan ji ber hevkarî û piştgiriya wan e. Herdu polîtburoyan ji bo pêwendiyên germ ku her hazirbin midaxaleyî pêvajoyê bikin, biryara di 15 rojan carekê de bicivin wergirtin.

Di civînê de biryara heta damezirandina hikûmetek Kurdistanî bi hevdu re kar kirin dilê Kurdan geş kir. Her weha biryar hat girtin ku heta yekkirina hêzên Pêşmerge herdu partî bi hevdu re hereket bikin. Li gel gelek xalên mayîn terefan biryar stendin ku encamên hilbijartinan ji bo menfeetên gelê Kurd bikarbînin.

Rewş diguhere, hewceye tevgera Kurd xwe ji nû ve saz bike

Bayram Bozyel

Di avakirina Partiya Maf û Azadiyan (HAK-PAR) de du noqte derketin pêş, yek jê pêkanîna yekîtiya qadroyên Kurd yên ku di gelek waran de ji hev cuda difikirin, ya din jî daxwazên derbarê çareserkirina pirsa Kurdî, bi gotinek din armancên bernama -programa Partiyê bû.

Di programa HAK-PARê de ji bo pirsa Kurdî çareseriyek li ser esasê wekheviyê tê zimên. Piştre jî nimûnên derbarên çareseriyên welatên din tên dayîn, modela federasyonê bi awayek endîrekt ji bo Tirkiyê jî tê xwestin. Bi kurtî di bernama HAK-PARê ya aniha de jî federasyon heye lê bi awayekî endîrekt.

Rêvebir û endamên Partiyê di her firsendê de bal kişandin li ser çareseriya pirsa Kurd li ser esasê wekheviyê û modelek federalî. Ji ber vê yekê ye ku, bîst roj piştî avakirina Partiyê ji aliyê dadgeha bilind (Anayasa Mahkemesi) ve dawa girtinê hat vekirin û hîn jî mehkeme biryara dawî nedaye.

Wek tê zanîn piştî avakirina HAK-PARê li derdor gelek guahertin çêbûn.

Bi midaxela DAY û şirîkên wî rejîma Saddam hilweşiya, li Iraqê pêvajoyek nû destpêkir. Di sala çûyîn de Qanûna muweqet çêbû û li gor wê hertişt ji nû ve hat avakirin. Bicîhkirina formulasyona federalî di Qanûna muweqet, him ji bo Kurdan û him jî ji bo tevahiya Iraqê gaveke dîrokî bû.

Piştî hilbijartina 30ê Çileyê Paşîn 2005, pêvajoya avakirina demokrasî û saziyek federal li Iraqê hîn jî pêşde çû. Beşdariya gel ya hilbijartinê û bi taybetî serkeftina bereya Kurd, ji bo azadiya milletê Kurd gellek mihîm bû.

Ev pêvajoya ku li Iraqê dimeşe, bibe nebe li Kurdên Tirkiyê jî û herwusa Partiya me jî tesîr dike.

Pêşveçûnek din ya girîng endamiya Tirkiyê ya Yekîtiya Ewrûpa ye. Bi sedema endametiya YE, Tirkiye hewceye ji serî heya binî biguhure. Ji anwa ve Tirkiyê di warê zagonî de gelek guhertin çêkiriye. Lê hîn mentalîta berê ya tund berdewam e. Û hîn bi tevahî qanûnên Tirkiyê li gor normên YE di ber çav re derbas nebûne.

HAK-PAR, di çerçova van guhertin û pêşketinên hundur û derve dixwaze xwe û daxwazên xwe bide nîqaşkirin. Armanc ewe ku, Kurd di şertên nuh de dikarin çiqas daxwazên xwe zelal bînin zimên, ji bo çareseriyê modelek çawa pêşkêş bikin?

Bi raya me êdî Kurd dikarin daxwazên xwe yên siyasî hêsantir û zelaltir deynin holê. Îcar jî bi raya me federasyon ji bo Kurdên Tirkiyê êdî dikare bê zimên.

Me bi vê niyetê biryar girt ku em qongreke bername û destûrê lidarxin. Berya Qongrê me ji bo nîqaşê testek hazir kir û pêşkêşî raya giştî kir. Ev agahdarî di rûpela elektronîk a Partiyê de heye. Ji meha adarê bigir heta havînê wê di gellek bajaran de civîn bên çêkirin û pirsa bernamê bê nîqaşkirin. Li Ewrûpa jî wê ev nîqaş bên çêkirin.

Li gor nîqaşan û pêşniyarên nuh, bername û elbet destûra Partiyê wê ji nû ve bê nivîsandin. Û wê federaşyon bi zelalî di bernamê de cihê xwe bigre.

Elbet astengên li pêşiya hereketa Kurd hîn tev ji ortê ranebûne. Qanûn bi tevahî li gor normên YE neguherîne. Di ser de jî fikrên şoven hîn lı nav Tirkiyê xurtin.

Lê li aliyê din ji bo Kurdan, ji bo çareserkirina pirsa Kurdî li ser esasê wekheviyê û ji bo daxwaza federasyonê bingeha meşrûiyetê xurttire û misaittir e. Yekîtiya Ewrûpa bixwe yekîtiyek berbi konfederaliyê ve diçe. Tirkiyê biryar girtiye ku bibe endamê Yekîtiya Ewrûpa. Ji bo vê jî divê xwe ji nuh ve saz bike. Tirkiyê di sala çûyîn de Qanûna xweya esasî, di xala 90î de guhertinek mezın çêkir. Li gor vê guhertinê, peymanên navnetewî yên ku ji alî Tirkiyê ve hatine îmzekirin di ser hiqûqa hundur re ye. Eger nakokî di nava hiqûqa hundur û di van peymanan de derkeve, peyman tên qebûlkirin.

Em vêna baş dizanin ku welatek tenê bi guhertinên li zer kaxizê demokratîk nabe. Esas guhertinên mayî û qehîm berhemên tekoşîna gellanin. Lê divê meriv şertan jî baş bikar bîne.

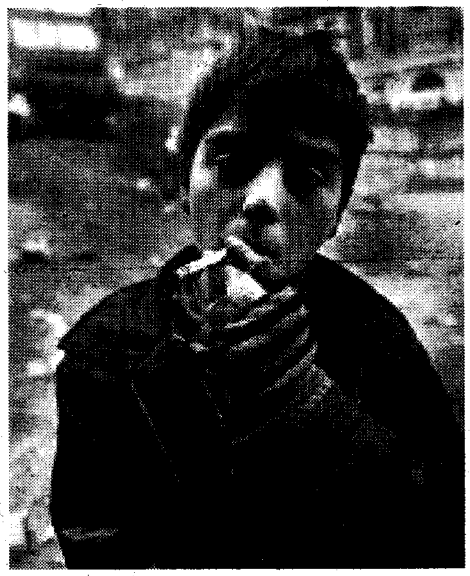

Zarokên Kurd serê Dewleta Tirk dêşînin

Bi dehanhezar zarokên Kurd, li bajarên Kurdistana Tirkiyê û li şaristanên Tirkiyê, di nav rewşeke jar û perîşan de li kuçan dijîn

Peyamner
Mihemed Eren/Amed

Li Tirkiyê serêşeke herî mezin rewşşa zarokên Kurdan e. Bi dehanhezar zarokên Kurd, li bajarên Kurdistana Tirkiyê û li şaristanên Tirkiyê, di nav rewşeke jar û perîşşan de li kuçan dijîn. Her şêwe xerabî tê serê wan, di nava jiyaneke derbeder û koçerî de dijîn.

Ev yek, gelekî serê Dewleta Tirk dêşîne û wan li hemberî dinya û alemê li hundir û li derveyê welêt di nav tengasiyê de dihêle.

Bi rastî li Tirkiyê, ev mesele, pirseke mezin û derdekî giran e. Ev zarok wek xeteriyek dijwar xuya dikin. Herroj herroj dibin sedemên bûyer û kirinên xirab. Li wan tade û lêdan, serdestî û eêşkence tê kirin. Heta pirên wan, di karên sîxurî û mafyan de tên bikaranîn. Tên revandin û kuşştin, gurçik û hinavên wan tên firoştin.

Dewlet, xwedê negiravî, dixwaze li gor dilê xwe û li gor polîtikayên xwe yên helandinê û Tirkkirinê, vê meselê çareser bike. Lê ev dewlet qet ji xwe napirse, gelo sedemê vê meselê kî ye? Çima ev çend zarokên Kurd li kuçan jar û perîşşan dijîn? Çima ne li ser axa xwe ne, li van şşaristanan belav bûne û koçer in?

Carekê sedemê vê yekê, dewleta Tirk bixwe ye. Ev sed sale ku li hemberî gelê Kurd şer û pevçûn, koç û nefîkirin kêm nebûye. Bitaybet jî, vî 20-30 salên dawî li hemberî gelê Kurd şşerekî qirêj û bênav hat kirin.

Di vî şerî de Kurdistan ji binî kavil û wêran bû. Gelê Kurd, bedeleke giran da; nefî û koçer bû. Ketin ber derî û dertûnan, bêxwedî û xwedan ma, jar û perîşşan bû. Zarok li van kuçe û kolanan bê bav û bê dê man. A ha! Ev zarokên ku qala wan tê kirin, ev zarok, mexdûrê vî şerî û vê dewletê ne.

Ger ev dewlet, dixwaze vê meselê rast binav bike û ji binî safîbike, divê carekê vê pirsa gelê Kurd safîbike, zerar û ziyana wan bide da ku yên koçkirine û bûne penaber, vegerin gund û welatê xwe.

Van rojan, li ser vê meseleyê pênc wezîrê Dewleta Tirk ku di nav wan de yê daxilî, yê dadî û yê perwerdeyiyê jî hebû, civînek pêk anîn. Ev civîn jî, li ser emr û fermana Serokwezîr Tayîp Erdoxan hatiye kirin. Li gor ku agahdariyên gihîşştiye wan, tenê li bajarê wek Stembol, Îzmîr, Edene, Mêrsîn û li Diyarbekirê nêzîkî 150 hezar zarokên ku li kuçan dijîn hene. Ji vê hejmarê sedî not jî, zarokên Kurdan in.

Li gor van wezîrên navdar, çareserkirina vê meseleyê jî ev e; wê li van bajaran, navendên ji bo zarokan vekin, pêşî, wê wan li van navendan, ji ruh û binyata wan a Kurdî dûrbixin, paşşê jî wan bikin Tirk û kurên Tirkan.

Eve çareserkirina wan? Li gor min di ser re tune ye.! Lê li gor we xwendevanan çawa ne ez nizanim? Ya ku ez dizanim. Ev dewlet û wezîrê vê dewletê, dixwazin vê meselê ji kok û binî ve safî bikin. Yanî di yekderbê de zarokê me Kurdan bikin Tirk, xwe û gelê Tirk rihet bikin.

STAR

GASTRONOMIE HANDEL
Tevi 300 celeb male xwe di xizmeta we deye!

DÖNER PRODUKTION
LEBENSMITTEL
VERPACKUNG
GETRÄNKE
GERÄTE

•HÄHN... DÖNER
•PUTE...ER
•MIX (... PUTEN)
•KALB ...CKT)

• Penir • Thunfisch • Champignons • Schinken
• Salami • Paprika Streifen • geschälte Tomaten
• Pizza Sauce • Peperoni • Pizza Box • Pommes
• Alufolie • Essig • Salz

ABHOLMARKTPREIS
Öffnungzeit: 08:30 - 18:00 Uhr

	€
Pizza Käse-Gouda (%48):	3,09
Thunfisch-Dose(2,65 gr.) LA PERLA:	4,49
Puma Feta Rot (20kg.- Netto 16 kg.):	39,99
Essig (10lt.-%5):	4,99
Salz (10kg.-Eimer):	5,50
Mayo Hamker-(10kg-Eimer):	11,99
Ketchup Hamker- (10kg.-Eimer):	11,49
Pommes (10 kg. Karton-4x 2,5 kg.):	6,99
Schinken (kg. Preis):	1,89
Putenschinken (kg. Preis):	4,49
Salami (kg. Preis):	4,19

	€ Stück
Pizza Box: 20x20x3:	0,071
Pizza Box: 24x24x3:	0,083
Pizza Box: 28x28x3:	0,10
Pizza Box: 26x26x4,5:	0,10
Pizza Box: 28x28x4,5:	0,111
Hamburger Box:	0,03
Menüteller:	0,10
Alufolie (1500x30 cm):	4,75

Not: Yen ku male xwe bi xwe biven di %7 erzani heye!

FIRMA STAR KALITE YE!
FIRMA STAR ERZANIYE!
FIRMA STAR QASI TELEFONEKE NEZI WE YE!

Adrese: Windelsbleicher Str. 180
33659 Bielefeld
Tel.: 0521/ 5227366-77
Fax: 0521/ 5227388
Mobil: 01797805900

www.arsivakurd.org

Sekreterê Giştî yê PDK-Îran Mistefa Hicrî:

„Pirsgirêka me ya herî mezin ewe ku em ne li ser axa xwe ne“

Sekreterê giştî yê PDK-Îran Mistefa Hicrî, sala 1945an li bajarê Nexedê, li Rojhilatê Kurdistanê ji dayik bû ye. Xwendina xwe ya seretayî li Nexedê û ya bilind jî li zaningeha Tehranê temam kiriye. Piştî xwendinê wî demekê li bajarê Seqizê mamostatî kiriye. Ew di hemû xwenîşan û çalakiyên bajar de amade bûye. Di Kongreya 4an ya PDK-Îran de bûye endamê Komîteya Navendî. Di Kongreya 13an de jî ew weke Sekreterê Giştî hatiye hilbijartin. Di serdana xwe ya yekemîn ya Ewrûpa de, wî li Almanya bajarê Kolnê civînek li dar xist. Peyama Kurd beşdarî wê civînê bû û piştre di 30ê meha Çileya paşîn de ev hevpeyvîn li gel Sekreterê Giştî yê PDK-Îranê Mistefa Hicrî amade kir.

Peyama Kurd: ***Tê gotin ku wê Amerîka êrîşî Îranê bike, hûn di derbarê vê yekê de çi dibêjin?***

Mustafa Hicrî: Li gora daxuyaniyên rayedarên Amerîkî yên ji bo dezgehên ragihandinê, diyar dibe ku guherandina rejîma Komara Îslamî ya Îranê di programa Amerîka de heye. Lê belê ewê bi çi awahî bibe em hîna nizanin. Gelo wê Amerîka ji bo rûxandina Komara Îslamî, bi şêweya Efxanistan û Îraqê êrîşê bibe ser Îran yan ewê alîkariya hêzên opozîsyona demokrat ya Îranê bike? Ev hemû pirs in. Ez dibêjim, eger aramî li Îraqê çênebe û hikûmeteke bingehîn ava nebe, Amerîka bi şêweyeke ciddî giraniyê nade ser Îranê.

Gelo hûn ji bo guherandineke ku li Îranê çêbibe, amade ne?

Em niha li Kurdistana Îranê hêza herî mezin in. Ji bo ku em bikaribin di pêşerojê de rola xwe li Îranê û Kurdistana Îranê bilîzin, niha li Başûrê Kurdistanê hêza me ya çekdarî heye û li Rojhilat jî rêkxistina me û gelek alîgirên me hene.

Em ji bo Îranê sîstemeke Sosyal-Demokrat û birêvebiriyeke federal dixwazin

Hûn sîstemeke bi çi awahî ji bo Îranê dixwazin?

Ev di programa partiya me de heye. Em di pêşerojê de sîstemeke Sosyal-Demokrat ji bo Îranê dixwazin. Bi nerîna me bi tenê sîstemeke Sosyal- Demokrat dikare li Îranê edaleta civakî pêk bîne. Ji bo awayê birêvebirinê jî em birêvebiriyeke demokrat û federal dixwazin ku bikaribe di pêşerojê de, daxwazên gelên Îranê bi cî bîne. Divê gelên Îranê bikaribin bixwe biryarê bidin ka ew li gel Îranê dimînin yan ew naxwazin li gel bin. Bi giştî ev her dû rê li pêşiya Îranê ne.

Tekoşîna we bi tenê di çarçoveya Rojhilatê Kurdistanê de ye, yan projeyên we ji bo Kurdistana Mezin jî hene?

Na, Tu projeyeke me ji bo Kurdistana Mezin tune ye. Daxwaza me ewe ku em di nava Îraneke federal de bimînin û her kes bikaribe îdareya xwe bike.

Di Kongreya we ya 13an de, sedî 80 ji Konseya Birêvebir hat guhertin û li gel wê armanca we ya siyasî jî ji otonomiyê bû federalî. Ev her dû guhertin girêdayî hev bûn gelo?

Bi nerîna min, pêkanîna guhertinan di nava PDK -Îranê de pêwîstiyek bû. Em bi vê pêwîstiyê dihisiyan. Nûnerên kongrê jî di encam de dengên xwe dan wan kesên ku baweriya wan bi guhertinê hebû. Kesên ku beşdarî kongrê bûn, bi dengên xwe hem sîstema rêkxistinê û hem dirûşmeya me ya siyasî jî guhertin. Ev her dû tişt bi hev re çêbûn. Baweriya min ewe ku pêwîste guhertina di nava partiyê de, li gora guhertinên demê were kirin.

Partiya Sosyalîsta Kurdistana Tirkiyê, gotina "Tirkiyê" ji navê partiya xwe derxist, Partiya Demokrata Kurdistana Îraqê jî gotina "Îraqê" ji navê partiyê avêt, çima navê Îranê heta niha di navê partiya we de maye?

Em di wê baweriyê de ne, ku pêwîste herkes di beşê xwe de serbixwe be û xwe tevlî karûbarê beşên din neke. Gelê me yek e lê welatê me hatiye dabeş kirin. Her beş pêwîste di çarçoveya xwe de çalakiyên xwe bike. Em bi vî awahî siyasetê dikin û dixwazin kurdên beşên din jî wiha tevbigerin. Em naxwazin kesek destê xwe dirêjî karê me bike ji ber ku karûbarê me bi tenê di çarçoveya Rojhilatê Kurdistan de ye. Dibe ku hinek partiyên din hebin ku ji bo her çar perçeyên Kurdistanê xebatê bikin, lê li gora dîtina min ev yek ne di berjewendiya gelê kurd de ye.

Di nava Komara Îslamî ya Îranê de her şêwe xebata PDK-Îranê qedexe ye û dibin çavdêriyê de ye

Li Rojhilatê Kurdistanê hûn bi çi awahî kar dikin?

Di nava Komara Îslamî ya Îranê de her şêwe xebata PDK-Îranê qedexe ye û dibin çavdêriyê de ye. Ji aliyê Îranê ve hatiye diyar kirin ku PDK-Îran ji hev hatiye belav kirin û tu kar û çalakiyeke wan nemaye. Di aliyê qanûnî de mafê me û pêkanîna tu çalakiyan tune ye.

Li beramberî vê yekê jî kar û xebata me li Kurdistan û Îranê her berdewam e. Rêkxistina me heye, pêwendiyên me ji nêzîk ve li gel xelkê me jî heye. Em bi riya fax û Înternetê jî têkiliyan datînin û xelk jî têne cem me. Radyoya me jî bi zimanê Farisî û Kurdî weşanên xwe belav dike. Ragihandina me jî hem bi riya Înternetê û hem jî wekî din belav dibe. Kovareke me bi navê Agirî û gelek çapemeniya me ya din jî heye û em tevan digihînin ber destê xelkê Kurd.

Amadekariyên we ji bo kanaleke satelaytî heye gelo?

Pêwîstiya me bi televizyonê heye û xelk jî doza vê yekê li me dike. Di aliyê siyasî û aborî de heta niha ji me nehatiye kû em tiştekî wiha bikin lê ev nayê wê wateyê ku em di vî warî de bê hêvî ne.

Em kurd hîna nebûne xwediyê zimanekî yekgirtî û di wî alî de pirsgirêkên me hene, partiya we ji bo vê yekê çi kar kiriye?

Ji bo ku xwişk û birayên me yên li beşên din jî di derbarê xebata me de agahdar bin, kovara me Agirî bi zaravayê Kurmancî û tîpên latînî derdikeve. Lê belê sazkirina zimanekî yekgirtî karekî mezin dixwaze û ji bo wî karî pêwîstiya me bi desthilatî û hikûmetê heye. Di vê demê de tu hêza me ji bo vê yekê tune ye. Dibe ku di pêşerojê de Kurdistana Iraqê karekî wiha bike ji ber ku li wir desthilatî, hikûmet û derfet hene. Lê belê PDK-Îran ne xwediyê wan derfeta ye.

Em dixwazin li gel hemû rêkxistinên Rojhilatê Kurdistanê yekîtiyê çêbikin

P.K. Têkiliyên PDK-Îran li gel partiyên din yên Rojhilatê Kurdistanê çawa ne?

M.H. Cihê mixabiniyê ye ku, demekê di navbera me û partiyên din yên Rojhilatê Kurdistanê de nexweşî çêbûn. Lê belê pêvajo derbas bû û niha têkiliyên me li gel hemû rêkxistinên kurdên Îranê baş in û dan û stendina me li gel hev heye. Em niha dixwazin di nava xwe de yekîtiyekê saz bikin, lê em heta niha negihane encamekê. Em li ser radiwestin.

Pirsgirêk û kelemên ku nahêlin yekîtî çêbibe çi ne?

Rewşa heyî bandoreke mezin li ser vê xebatê dike. Li ser hinek xalên hevbeş li seranserê Îranê pirsgirêkên me hene û em li hev nakin. Pêwîste em bigihîjin wê baweriyê ku em bikaribin li gel hev wan xalên hevbeş yên ku bibin bingeha yekîtiyê bibînin. Mixabin hinek partî jî xalên dijber derdixînin pêş û ji ber vê yekê nakokî û nexweşî derdikevin pêşiya me. Di vê derbarê de me gavek avêtiye û em karûbarê xwe didomînin, da em li ser hinek xalan bigihîjin encamekî.

Pirsgirêkên siyasî yên PDK-Îranê çi ne?

Pirsgirêka me ya herî bingehîn ewe ku em ne li ser axa xwe ne. Birêvebiriya PDK-Îran ne li ser axa xwe ye, ew li beşekî din yê Kurdistanê dimîne. Ew beşê Kurdistanê jî li gel Îranê di nava têkiliyên dostanî de ye. Ji ber vê yekê zehmete ku em bikaribin destûrê wergirin û ji cihê ku em lê ne, li dijî Komara Îslamî xebateke ragihandinê bikin.

Hevpeyvîn: Fadil Özçelik-Mansûr Sidqî

www.arsivakurd.org

Rexnekirina Êzîdiyan bi Muslumanan neketiye

Çend peyv li ser roportaja rojnamevan Ilona Rothin wergera wê di PK 24(18.2.05) de hat çapkirin

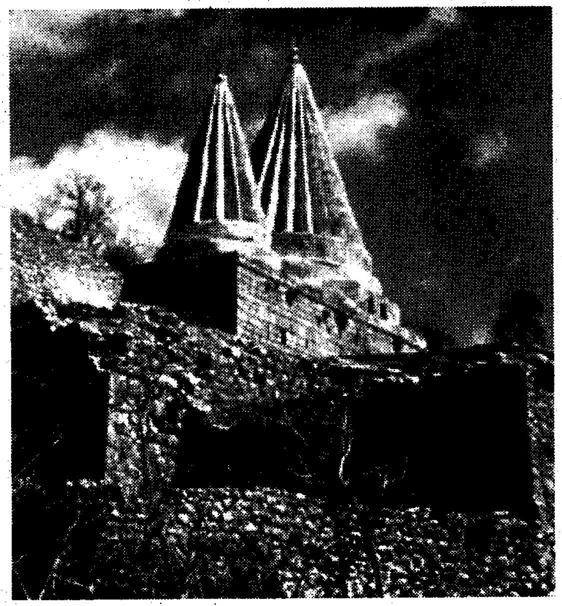

Husên Duzen

Di despêka salên 9o'î de ez li Hannovera Almanyayê beşdarî şevekveke çandî bûm. Di dawuya bernameyê de şivan Perwwer bi çepkên temaşevanan derket ser dikê. Piştî ku wî çend kilam gotin min dît ji nivşkê ve tevliheviyek, xirepişek di salonê de çêbû. Di nav wê qelabalixê re dengê şivan bilindibû:

"Kirîvê vê sibê ezê bi çiyayê şengalê,
Gola Smoqiya diketim îro gelî di gelî da,
Di gelî de, di gelî de kirîvê lê lê...".

Dîna min dît ku çend xort xwe radikşînin û dixwazin ber bi dikê ve biçin lê hejmareke zêde ji temaşevanan wan digirin, li ber wan digerin û nahêlin nêzîkî dikê bibin.

"Kirîvê tu zanî ev gunehê min û te çi ye,
Ewqas şop û rê li min û te girtiye,
Ji min û te ra bûye sûc ku ez misilman im
Tu jî êzîdî ye, kirîvê lê lê...."

Her ku dengê hunermend bilind dibû xortan bêtir hêz didan xwe ku êrîşî ser dikê bikin. Gava şivan dît ku bi biryar in û durahiyek ne pirr ma ku xwe bighînîn ber dikê mecbûr ma ku klama xwe qut bike. Di wê kêliyê de şivan rabû ser xwe û bi dengekî xeniqî bang kir:"Law, hûn nizanin hûn çi dikin! Hinek bi we dilîzin! Ez Ozanê gel im! Hinek we bi qestî dişînin ser min!" Piştî ku min ji çend kesên li der û dora xwe pirsî ka gelo mesele çi ye û pê ve min mebesta xortan baş fam kir, bêyî ku ez mebesta şivan fam bikikim bê wî bi „hinekan" kî qest dikirin. Xortan nedixwest ku şivan wê kilama ku keçeke Êzîdî dil ketiye xortekî musluman bibêje. Min berê jî ji gelek der û dora Êzîdiyan bihîstibû ku ew kilam hestên wan dêşîn e, ji ber ku li Kurdistanê gelek caran keçên wan ji aliyên muslumanan ve bi zorê tên revandin. Wek tê zanîn çi bi zorê çi bi xwşî be ku keçeke êzîdî ji aliyê yekî musluman hat revandin dê û bavê wê keçê hew dihêlin ew keç vegere mala bavê xwe. Ji ber ku muslumanan ev yek zanîbûn û hejmar û hêza wan li gelek deveran ji ya Êzîdiyan bêtir bû rewş ji bo xwe bikartanîn,lema ev yek di kilamên muslumanan de jî gelek caran tê vegotin.

Ango wan xortên ku êrîşî şivan dikirin ne ji bo ku ew li dijî evîna keç û xortekî bûn, an jî li dijî gotina klameke evînî bûn; wan di awaza wî ozanê li ser dikê êşa kesên ji ola xwe his dikirin. Qîrîna hunermendê ji maleke musilman wê bêhnikê êşên wan tanîn bîra wan.

Lê mixabin şivan ne di rewşeke wisa debû ku karibe helwesta wan fam bike. Bi qîrîn hîn jî dixwest ku bûyerê bi komployeke neyarên Kurdan îzah bike. Li gel ku dengê xortekî bi ser yê wî diket: „Dev jê berde şivan, bi kilama Derwêşê Evdî lawukê êzîdî bernameya xwe dom bike."

Gelo şivan Perwer van salên piştî wê bûyerê li ser helwesta wan ciwanan fikirî? Gelo hîn jî di konserên xwe de kilama „kirîvê" dibêje?

„Tê bi şêxa şêxê Melekê Tawus ke
Were di ser derd kula re ramusaneke
Bi ser can û cesedê kirîvê xwe de ber de kirîvê lê...
Kirîvê heger xêr be bila ji dê û bavê te ra be
Heger gune be bila sedqa ber serê feqîrê we be kirîvê lê"

Hêvîdarim ku qe nebe ev beşê kilamê ku xuşk û brayên me yên êzîdî zaf jê aciz dibûn ji wê kilamê derxistibe.

Piştî ku min wergera reportaja Ilona Rothin di Peyama Kurd de xwend û nivisa hêja Emer Tuku ya ku ji bo weşandina wê roportajê Peyama Kurd bi tundî rexne dike jî gihîşt destê min ev bûyera Hannoverê hat bîra min.

* * *

Vê dema dawuyê di çapemeniya Almanan de li ser babeta zewaca bêdil û çewusandina keçên ku bê riza dê û bavê xwe dizewucin tê rawestin. Li gor îstatîkên UNO li tevahiya dinyayê salê li dora 5000 cinayetên namusê dibin. Gava merov nûçeyên nexweş yên kuştina ciwanên ji bo ku bê riza malbata xwe bi evindarê xwe re zeucîne û hatine kuştin mêze dike hejmara êzîdiyan ji ya gelên din ne zêdetir e. Lewra nîqaşa vê babetê wek fenomeneke çanda êzîdiyan çewt û nehqî ye. Bêşik bûyereke giring e û divê di cihê xwe de bê nîqaş kirin bêî ku bibe alava êşandina hestên olekê an gelekî.

Ez dibêjim Peyama Kurd diviyabû ku gotareke wisa çap nekiriba:

a)ji ber ku gelek çewtî tê de hene,

b)ji ber ku xwedî û pirraniya kedkarên PK kurdên musluman in û muslumanan di dîrokê de gelek tadayî li Êzîdiyan kirine;ev rastî mafê kesên musluman ji destê wan digre ku bibêjin em rojnameyeke azad in û em dikarin li ser her babetê bi awayê ku em dixwazin binivîsin. Ez dibêm mafê tu misilmanî/ê-bi taybetî yên Kurdan- tune ku êzîdiyan ji bo naveroka ola wan tewanbar bikin. Ku rastî be jî mafê wan tune ku li ser biaxivin îca ku derew be sûc e jî.

Ilona Rothin beri ku vê gotara xwe amade bike li ser Êzîdiyan, ol û çanda wan ranewestiyaye. Ku wê berpirsyariya xwe anîbûya cîh dê ew çewtiyên mîne „Êzîdî ji xwedê bawer nakin" an „Keçên Êzîdiyan bi xwerzê û birazyên xwe re dizewucin" nekiribana. Lê ku ZDF an jî I.Rothin çewtiyên wisa kiribin jî PK ne mecbûrbû ku wan wergerîne Kurdî û di nav Kurdan de jî belav bike.

Ku mebesta wergerandin û çapkirina vê roportajê „ji bo balkişandina ser wêneyê Kurdan di medyaya elmanî de" be jî diviyabû ji ber hasasiyeta babetê qe nebe ramanên yeke/î êzîdî jî di heman hejmarê de bihata çapkirin.

Êzîdî civakek olî ne û ziman û ola wan bingehê Kurdatiyê ye. Lê mixabin muslumanên Kurd-bi taybetî li bakurê Kurdîstanê-gelek tadeyî li wan kirine. Mixabin Kurdan nikarîbû endamên vê ola kurdan î kevintirîn li welatê wan biparastina, lewra gelekên wan mecbûr man ji welêt derketin û hatin li Almanya û welatên Ewropa ên din bicîh bû.

Ji bo hemû Kurdan şererefeke mezin e ku li başûrê Kurdîstanê hejmareke mezin Êzîdiyan dimîne.

* * *

Wer xuyaye ku ev reportaj bi lez hatiye wergerandin bo Kurdî. Di wergerê de gelek çewtî hene. Sirwan Heci Berko wek rojnamevan kar dike û wî gelek nûçe, roportaj û hevpeyvînên biserketî belav kirine. Lê xuyaye ji hîmên wergerê yên bingehîn neagahdar e, lewra ez dixawim li ser çend mînakên çewt ên wergera wî rawestim.

Wergera reportajê wusa dest pê dike: "Gulçîn û mêrê xwe ji dê û bavê xwe reviyane...". Ez bawerim dê tavilê bala xwendevanan kişandibe ku "ji dê û bavê xwe reviyane" bi gohê mirov xweş nayê, ji ber ku rastiya vê beşa hevokê divê "ji ber dê û bavê xwe reviyane" ba. Dibe ku merov bibêje çewtiyê wisa dibin, Peyama Kurd hîn di despêka weşana xwe de ye, lewra divê merov bala xwe nedêyê ka bê ji hevokekê peyvek kêm an zêde ye. Lê mixabin hevako li jor ji aliyê wateyê jî çewt hatiye wergerandin. Li gor wergera Sirwan merov tê dighêje ku Gulçîn û mêrê xwe ji ber dê û bavê herduwan reviyane, lê di almaniya nivîsê de diyar e ku ew tenê ji ber dê û bavê Gulçînê reviyane. Wergera hevoka 2. ya reportajê jî wusa ye:"Gulçîn Kurdeke êzîdî ye û mêrê xwe yê musilman li pêşiya "Standesamat"a elmanî zewicand". Forma "li pêşiya.." almanî ye, kurd "li" tenê bikar tînîn. Lê ku ji aliyê samantîk jî hevok ne çewt ba me yê ew jî bida xatirê temenê Peyama Kurd a ciwan. Bêguman xwendevan ji xwe pirsiye bê Gulçînê mêrê xwe bi kê re zewucandiye. Di almaniya vê hevokê de hatiye gotin ku "bi mêrê xwe re zewuciye". Di hevoka 3.an de jî tê gotin ku dê û bavên Gulçînê zewaca wê bi yekî Musluman re wek "bêrûmetiyekê" dibînin. Mixabin ev peyv jî wateya peyva Almanî " Schande" nade. Peyva "Schande" hîn girantir e. Di peragrafa 2. de jî peyvên Gulçînê bi vî tehrî hatine wergerandin:"Dê, bav û brayên min tim dîn dibin." Di orjinala almanî de ji dêvla lêkera "dînbûn" ê "ausrasten" heye, ku kêm zêde tê wateya "ji cihê xwe derket" ku bi demê re wateya "ji serhişê xwe çûn" an jî "ji hêrsan dînbûn" wergirtiye. Ji bo ku bihata famkirin diviyabû "ji hêrsa dîn dibin" an jî bi idiomeke din a Kurdî "bi cinan dikevin", an jî "kirasê xwe diçirînin" bihata wergerandin. Lê disa jî dê nebuya wergereke biserketî ji

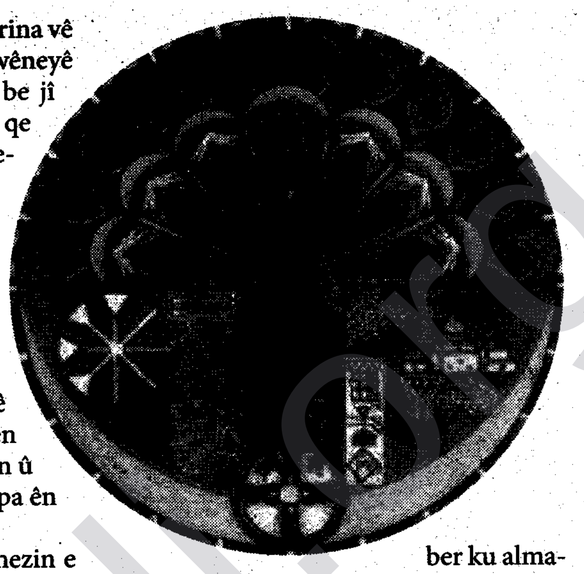

ber ku almaniya vê hevokê ev e: "Dê û bavê min ji hêrsan dîn dibin, birayên min ji xwe wisa ne..."."

Hevoka „Gulçin divê ser xwe jiyana xwe bitirse." jî ne rast an jî ne vekirî hatiye wergerandin. Kêm zêde almaniya wê ev e:„Divê Gulçin bitirse ku jiyana xwe ji dest bide."

Mixabin di wergera Sirwan de mînakên wusa zaf in û ez naxawzim li ser hemiyan rawestim.

Di hin deveran de jî mebesta weger an baş nayê famkirin an jî agahdariyên çewt hene ku diviyabû wergêr ew an serrast bikrana û wegerandana an jî bi têbiniyekê diyar bikra ku ev agahdarî çewt e. Mînak: „Hîn di cwaniya xwe de, keç ji bo zewacê bi xwarzê yan pismamê xwe re têne girêdan." Li vir diviyabû ku wergêr zanibûya ku peyva „xwarzê" ne di cîh de hatiye bikaranîn. Ji ber ku li gel peyva „Cousin" ku tê wateya pismam, mixaletî, kurxaltî û kurmet, peyva „neffe" jî hartiye bi kar anîn ku tê wateya „xwarzê" û „birazê". Her kurdek û kesên li ser çanda êzîdiyan agahdar in dizanin ku di ola êzîdiyan de jî zewaca keçekê bi xwarzê an biraziyê wê re qedexe ye. Ev yek jî dîsa diyar dike bê Ilona Rothin li ser êzîdiyan û çanda wan çiqas kêm tiştan dizane. Heman tişt ji bo hevoka „Ew baweriya xwe bi xwedê naynin, lê bi melaîketan." jî derbas dibe. Diyar e ku nivîskara me di babeteke wisa giring û bingehîn de jî li ser ola êzîdatiyê ne xwedî agahdariyin serrast e. Lê qe neba diviyabû wergêr ev zanîbûya û bi têbiniyekê bal bikşanda ser van çewtiyan û diyarbikra ku baweriya êzîdiyan bi xwedê heye û ku li gor ola êzîdatiyê xweda afinerê dinyayê ye û piştî wî jî melaîket tên.

Ji van mînakên li jor jî diyar dibe ku divê tu carî wergêr di karê xwe de ecele neke. Û jê girinktir jî prensîpa ku divê merov ne peyv bi peyv lê wateya hevokan wergerîne qet jî bîr meke.

* * *

Peyama Kurd rojnameyeke xurû bi Kurdî ye û qederê ez dibînim pirdengiyê di nav rûpelên xwe de dihewîne. Rexneyên kek Emer Tûku û êzîdiyên din di cîh de bûn,lê divê merov bûyerê mestir jî meke. şika min tune ku dê berpirsyarên PK bi aweyekî medenî dawuyê li vê nîqaşê bînin; ez bawerim ew baş dizanin gava ku helwesteke mirov dibe êşandina hestên civakekê merov çi dike.

Diyare ku me bi bêhemdî dilê gelek Kurdên Êzîdî ji xwe hişt !

Peyama Êzdîyatiyê:

Xweda 1001 yek navek li xwe daniye!
Navê her êrîn navê Xweda ye.
Xweda 72 zimanan zane.
Zimanê her êrîn Kurdî ye!

Ev jî peyama PEYAMA KURD e:

Xweda her tim behsa tifaqê kiriye !
Tifaqa herî xweş û pêwist, tifaq û yekîtiya nava Kurdan e

Di hejmara borî ya Peyama Kurd de, wergera programeke televîzyona Elmanî –ZDFê– di derbarê Kurdên Êzîdî de hat belavkirin. Ev weşan bû sedemê rexneyên zêde tund –hetta hin êrîşkariyên– li diji Peyama Kurd. Ew werger ji rûpela ZDF hatibû girtin.
Navnîşana wê ev e: http://www.zdf.de/ZDFde/inhalt/28/0,1872,2261788,00.html

Di vî karê rojnameyê da bê guman şaşî û kêmasî çêbûn.

şaşîya mezin ew bû ku ev kar baş lê nehat fikirîn û xweşik nehatibû plankirin. Werger bi lez hat weşandin. ZDFê wê mijarê şeva 15/16ê sibatê 2005 weşand. Roja din (16ê sibatê, çarşem) rojname dihat amadekirin. Ji ber ku mijar teze bû, bala xebatkarekî rojnameyê kişand û xwest wê bêxe rojevê, balê bikşîne ser wêneya Kurdan di medya Elmanî de. Rojname dê piştî du rojan derbiketa û pirseke wisa ji bo heftenameyek bê guman mijareke balkêş e.

Armanc û niyeta amadekarê wergerê û berpirsiyaran ne xerabî bû, ne jî êşandin û dilhiştina Kurdên Êzîdî. Hele hele Kurdên Êzîdî bike hedef ji bo terorîstên ku îslamê ji xwe re kirine pêxapînok! Îdeayên wisa tiştên bê binî û vikî vala ne. Tu kes tiliyên xwe di çavên xwe de ra nake. Tu rojnameyek jî karek wisa nake ku beşek ji xwendevanan pê biêşe.

Niyet û armanca Peyama Kurd rast bû. Lê ji ber sedemên hin kêmasiyên rojnamevanî, hesabê Peyama Kurd ê sûkê û malê li hev derneket. Belê, bi vê weşanê me dikarîbû bala xwendevanan bikşînin ser mijarê, lê ev yek di heman demê de bû sedem ku hin Kurdên Êzîdî, hin dostên me, ne rehet bibin û yekser êrîşî me bikin.

Berî her tiştî em dixwazin bîr û hizrên xwe di derheqa vê pirsê de bêjin.

Di vî karî de şaşî û kêmasiyên me çêbûn. Pêwist bû me, armanca xwe zelal binivîsiya, dîyar bikira ku aleqa Peyama Kurd bi van nêrîn û îdeayan tune û rê nedana nirxandin û komentarên spekulatîf. Niqteya duyemîn, divîyabû berî weşana vê mijarê me nêrînên pisporan bigirta. Her wisa bîr û raya nûnerên civaka Kurdên Êzîdî hîn bibana. Xuyaye, di vê babetê de wekî pêwist bû, me hesabê nefsiyet û hesasiyeta xûşk û birayên xwe yên Êzîdî nekiriye. Ev, ecemîtî û şaşî ye. Ji ber van kêmasiyên xwe, me xuşk û birayên xwe êşand û gelekên wan ji xwe xeyidand. Em ji ber van kêmasî û şaşiyan, ji civaka Kurdên Êzîdî doza lêborînê dikin.

Peyama Kurd, çarçoveya weşana xwe dîyar kiriye: rêça me Kurdayetî û Kurdistanîtî ye. Kurdên Êzîdî beşekî girîng in ji gelê Kurd û Êzîdîyatî jî baweriyek me Kurdan ya herî kevin e, bi kêmasî hezar salî ye. Mamoste Kemal Tolan di nivîsara xwe ya dawî de bal kişandiye û bang li rewşenşenbîrên Kurd kiriye ku ew vê baweriya gelê me ya herî kevin, Êzidiyatiyê binasin. (www.rizgarî.com) Em jî dengê xwe tevî dengê Mamosta Kemal Tolan dikin. Eger rewşenbîriya Kurd, û gelek ji me Êzîdîyatiyê qenc bizanîba, bi têra xwe sempatî ji bo civaka Kurdên Êzîdî hebûya ku zêde zêde hatine perçiqandin, dibe ku ev kurt û kêmasî bi me ra çênebûya. Lê em dikarin tiştekî bêjin, heftenameya we Peyama Kurd û gelê Kurd bi hemî bîr û baweriyên xwe yên olî, bi taybet civaka Kurdên Êzîdî, wekî nenûk û goşt in û ji hev naqetin.

Peyama Kurd çav û guhê Kurdperweran û Kurdistanîyan e û wê li ser vê rêça xwe her berdewam bike.

Peydabûn û xurtbûna refleksên demokratîk ên Kurdan cihê kêfxweşiyê ye

Di derbarê weşana Peyama Kurd de, ji nav civaka Kurdên Êzîdî, ji qorên civaka Kurd yên din bi bawerî û bê bawerî û di medya Kurdî de rexneyên gelek manîdar û avaker derketin. Ev, îşaretên refleksên demokrat in û cihê kêfxweşiyê ne. Divê ev aliyê me hêj bi hêztir bibe. Refleksên demokrat û sivîl, civakê ber bi modernîzmê û hevdemiyê dibin.

Rexne û refleksên demokrat pêwist e avaker û „bi dest û pî“ bin

Em rexne, heta hin êrîşên Kurdên Êzîdî ji bo weşana Peyama Kurd fêhm dikin.

Divê em tevde ji rexneyan re vekirî bin. Rexneyên avaker me û civaka me bi pêş dixin û me ji nexweşiyên me yên ramanî û civakî rizgar dikin.

Êrîşên bi zimanê hişk, gotinên çewt û hevdu gunehkarkirin me nagihînin hev, me ji hev dûr dixin. Ger kêmanî hebin, divê mirov bikaribe bi şêweyekî munasib li ser wan ligel hevdu biaxive û hevdu rexne bike. Lê ne ku yekser şûrê xwe bikşîne û yê hemberê xwe bi îdeayên ne di cîh de gunehkar bike. Bi îzna xuşk û birayên me yên Êzîdî û xwendevanên me, dixwazin bêjin ku Peyama Kurd hin êrîş û gunehkariyan heq nekiriye û hin gotinan em layiqê hin nas û dostên xwe nabînin.

Erkên me tevde – û bi taybetî rêxistin û dezgehên me - ew e, ku em guftûgoyan bibin ser rêya rast.

Navnîşana rexne û protestoyan ZDF e, ne Peyama Kurd e

Gotinek pêşiyên Kurdan heye, dibêje: "Nikare bi kerê, dibeze kurtên". Rêxistinên civaka êzîdiyan jî û em jî divê lê şiyar bin ku ev rewşe bi serê me de neyê. Em bi hev nekevin. Eger bêbextî û neheqî ye, vê yekê ZDFê kiriye. Eger bi vê programê wêneya Kurdên Êzîdî xerab dibe, ev zerarê digîhîne tevaya Kurdan. Êzîdî civakek derveyî Kurdan nînin. Û di programê de jî dibêje: Kurdê Êzîdî, dibêje Gulçîna Kurd ya Êzîdî. Eger Êzîdî xerab bin, ez û tû jî xerab in. Peyama Kurd jî di wê wêneyê de ye, em ne li derveyê we ne.

Gotina me ya dawî ev e: Kerem bikin, kampanyayeke bi argûmen, bi belge, bawerker li hemberî weşana ZDFê dest pê bikin. Destê me jî di nav destê we da.

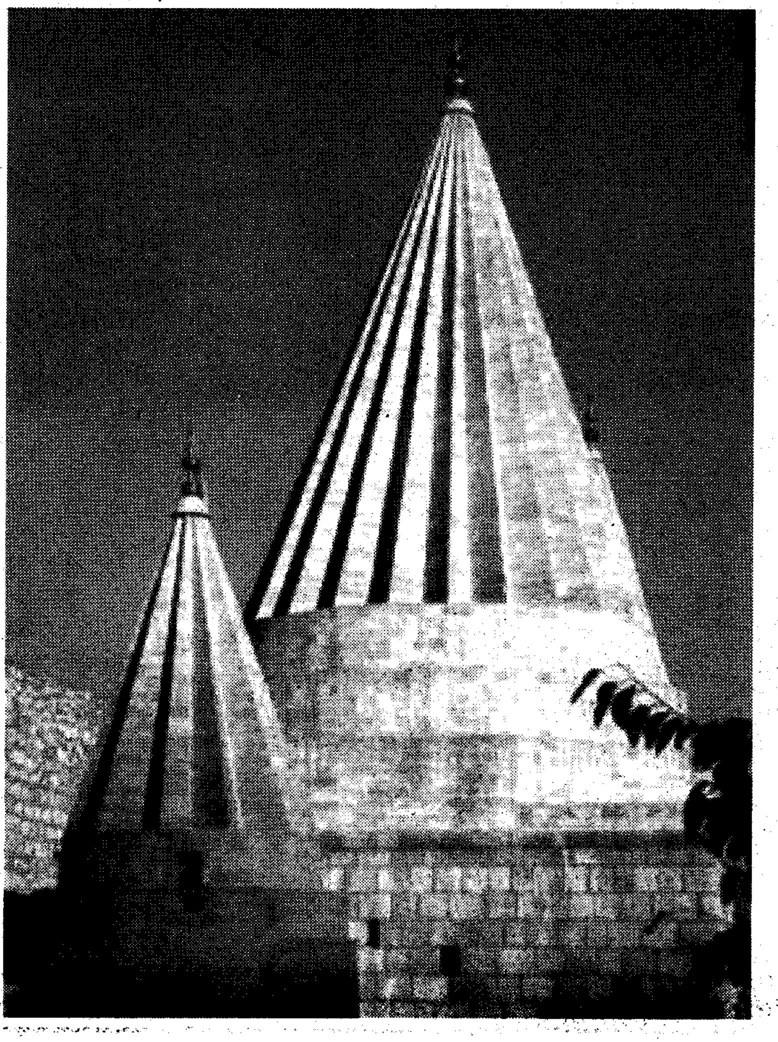

Lêborîn û ronîkirin

Sîrwan Hecî Berko

Piştî weşandina wergera bernameya televizyona elmanî ZDF derbarî Kurdên Êzîdî di Peyama Kurd de, di internêtê de gelek nivîs hatin weşandin û rexne li me hate girtin.

Wek ku me di pêşgotina wergerê de nivîsandibû, armanca me ji weşandina wê nivîsê tenê ew bû, ku Kurd bizanibin bê di medyaya elmanî de çi li ser wan tê nivîsandin.

Wilo xuya dike ku hayê gelekan ji wê bernameyê tune bû. Piştî me wergera wê di Peyama Kurd de weşand, reaksyon derketin holê.

Em tevde dizanin ku xebata medyayê gelekî girîng e. Bandora medyayê li ser me mirovan pir xurt e. Ji ber vê yekê pêwîst e ku em tim agahdar bin bê di medyaya cîhanî de çi li ser me Kurdan tê ragihandin û nivîsandin. Ger em vê yekê piştguh bikin, emê ji neheqiyên ku li me têne kirin an ji êrîşên ku li dijî me têne kirin, ne agahdar bin. Ev yek ji me qels û bêhêz dike.

Lê ger em tim agahdar bin, bê li ser me çi tê ragihandin, ev yek derfetê dide me ku em bikaribin xwe biparêzin, wêneyê xwe yê şaş di medyayê de serast bikin. Bi taybetî li welatên ewrûpî pêwîstiya me bi serastkirina wêneyê me Kurdan di medyayê de heye.

Ji bo vê yekê pêwîstiya me bi peydakirina têkiliyan bi rojnamevanan re heye. Ger em nikaribin bi wan re û bi zimanên wan li ser xwe biaxivin, kêmaniyên ku di xebata wan de peyda dibin, dê her bimînin û mezintir bibin. Ji bo em baş zanibin: Pêwîstiya me bi wan heye, ne ya wan bi me!

Kêmaniya me ew bû ku me ew werger weşand, bêyî ku em nerîna xwe li ser wê eşkere bikin. Gelek tişt hatine gotin, ku em ne ligel in û pirsgirêkên heyî jî ne bi ola êzîdî ve girêdayî ne, lê ew pirsgirêkin civakî ne û di nav hemû civakên Rojhilata Navîn de peyda dibin.

Vê kêmaniya me gelek kesan êşand. Ji bo vê yekê ez lêborînê dixwazim.

Gund bi gund welatê me KURDISTAN

Mirov, Jiyan û Welat

Dêrika Çiyayê Mazî

Dêrîk, ango Dêrika Çiyayê Mazî qandî ku tê zanîn di navbera salên 1390 û 1400an de ji aliyê du qebîlên eşîra Têrrikan ku ni navê Mala Dawidê Kalo û Mala Qeya tên naskirin, hatiye ava kirin. Li ser kuştina mîrekî zilimkar ku li herêma Amedê bi navê Hesoyê Rût dihat bi navkirin ev herdu qebîlan mecbûr manin koçî Dêrikê bikin.

Rûpîvana Dêrikê 1397 km2 ye û li gora serjimara sala 2000an nifûsa navenda Dêrikê 20 hezar û 700 kes in. Belediye, di sala 1874an de li Dêrikê hatiye damezirandin û ji destpêkê heta sala 1923an ango heta damezirandina Komara Tirkiyê bi Amedê ve girêdayî bû. Ji sala 1923an û pê ve bi Mêrdînê ve hatiye girêdan.

Dêrik, sê aliyên wê bi çiyayên asê ve girtiye, pişta wê li Çiyayê Mazî û berê wê li Wêranşar û li berriya Serê Kaniyê ye. Berriya Dêrikê ji quntêna Çiyayê Mazî dest pê dike û her ku ber bi deştê ve dadikeve bilindayiya erdê wê nizim dibe. Li ser milê çepê sînorê erdê wê dighêje deşta Qosarê û iklima wê, zivistan û havînan bi dijwarî derbas dibin.

Pal û berwarên Çiyayê Mazî bi piranî dar û deviyên berrî û mazî nin. Di van salên dawî de, her ku diçe dar û devî zêdetir dibin. Li berriya Dêrikê her çiqas cihên qeraç hebin jî erdên bi bereket pirtir in û li van erdan weke genim, ceh, nîsk û nokan tên çandin. Piştî ku di van salên dawiyê de hin bendav û pengavên li mintiqeyê çêbûn û gelek bîr hatin kolan, çandiniyên weke penbo, garis, kuncî û bîstanên avî jî zêdetir bûn. Li erdên şehar û heta bi palên Qerejdaxê jî çiltûkeke bi xêr û bereket tê çandin. Ji xêndî van tiştan jî bi dehan perçeyên zeytûnan, rezên tirî û baxçeyên ji darên hinar, hijîr, mişmiş, gwîzan û ji her cûreyî fêkî pêk tên, henin.

.Debara kesên ku li nava bajêr rûdinên, li ser deman û cenaniya rez, zeytûn û baxçeyan e û beşekî piçûk jî bi dikandarî û bazirganiyê re mijûl dibin. Debara gundiyên ku li hêla çiyê rûdinên, li ser xwedîkirina pez û hejik û êzingan e. Yên berriyê ji li ser çandinî û zîraetê ye. Ji xêndî zîraetê, tu tiştekî ku zêde bê kirin tune ye.

Dêrik ji hêla av, kanî û çeman ve dewlemendiyeke herêmê ye. Piraniya çeman zivistanan der dibin û biharan heta bi serê havînan diherikin. Lê piraniya wan, havînan dimiçiqin. Çemê Xabê, Çemê şêbê, Çemê Zorava û Çemê Circibê hin ji wan çeman in. Ji xêndî van çeman jî, hin gol û barajên (bendav) ji bo avdanê û bi navê Kunreş, Sûbetan, Qurixî û Sêpnatê ku ji terefê dewletê ve hatinên çêkirin, henin.

Dewletên ku li Dêrikê hikimdarî kirine

Beriya Zayînê : 3000 Mîttanî, 2350 Akkad û Sumer, 2300 Akkad, 2216 Sumer, 1800 Babîl, 1595 Kasî, 1350 Asur, 612 Med, 585 Pers, 330 İskenderê Mezin, 327 Selefkos, 129 Part

83 Tigranê Mezin (Mlûkatîya Ermenîyan), 66 Romayî

Piştî Zayînê : 200 Sasanî, 600 Bi rê ve birina Arûsê Carîs, 639 Feth kirina Ordîya Islamê ku di bin serokatîya İyad B. Genam. (Dewra Hz.Emer)

639-739 Dewra Marîye ya Arsûs û lawê wê Amuda ku li Mêrdînê berî her kesî ola şslamê pejirandibun.

739-837 Di nav van salan de Dêrik û derdora wê xerabe man.

837-894 Dewra Milûkê Misûlê Al î Hamdan

894 Ji alîyê Xelîfe Mu'tadıt Bîllahê 16a Mêrdîn û derdora wê hat valakirin

930-977 Bi rê ve birina Nasiruddevle Hesen

977-1084 Mervanî 1105-1400 Dewleta Artûkî

1394 Talan û dagira imparatorê Moxolan Tîmûr

1400-1468 Dewra dewleta Karakoyunlî.

1468-1507 Dewra dewleta Akkoyunlî. 1507-1515 Dewra Sefewîyan.

1515-1923 İmparatorîya Osmanî 1923an û vir de dewleta tirk.

Wek li seranserê Kurdistanê li Dêrikê jî yek ji metodên asîmîlekirina gelê Kurd guhertina navên deşt, zozan, çiya, gund, navçe û bajarên bi Kurdi ye. Dewleta Tirk li Kurdistanê belbî kevirek jî ji vê siyaseta vwe bêpar nehiştiye. Di Kurdî de tu navek bêsedem li tiştekî nehatiye kirin. Her navê cihekî him xwedî mane û him jî xwedî çîrokekê ye. Ango li ser bingehê dîrokekê rûniştiye. Bixwe ya ji Tirkan re divê jî ji ortê rakirina û windakirina ev taybetiyan e. Navên bi Tirkî yên li gundên me hatine kirin, bê paşerojin, di wê gavê de wezîfedarekî çi nav hatiye ser hişê wî an carna jî navê Kurdi wergerandiye bi Tirkî û weha qeyd kiriye. Lema jî navên bi Tirkî bê mane ne û zewqekê nade mirox, sar dimînin. Em li jêr navên tax, mezra û gundên Dêrikê yên bi Kurdî û „bi Tirkî" pêşkêşî we dikin ku piçekî be jî hovîtî û bêşermiya dewleta Tirk eşkere bikin.

Çavkanî: www.derikli.com

Navên kevin	Navên tirkî ku dewletê bi destezorî danîye	Navên kevin	Navên tirkî ku dewletê bi destezorî danîye
Simakî	Adak	Beyrok	Bogrek
Çildiz	Adakent	Tavîk	Bucak
Qizila Xerabe	Agil	Birc	Burç
Siyamed	Akça	Kaniya Gûzê	Cevizpinar
Silik	Akçali	Şabana	Çadirli
Çemê Qêntir	Akçay	Qubuk	Çagil
Tirba Mamo	Akincilar	Sadan	Çat
Xirbê Belek	Aktepe	Siltok	Çatalca
Talbeş	Alagoz	Erbete	Çataltepe
Eynterî	Alanli	Kelleş	Çavuşlu
Heboşî	Ambarli	Şêba Jêr	Çaykoy
Elîbeg	Alibey	Çekem	Çekem
Menteşya jêr	Aşagi Menteşe	Xirbê Reş	Çiçekli
Mezra Suravêrkê	Aşagi Mezra	Bizmaro	Çivili
Qesra Qenco	Atli	Şêx Hebib	Çukur
Kasan	Aydinlar	Xanuk	Çukursu
Mezra Newalê	Bagarasi	Taxa Salika	Dag Mahallesi
Girxank	Bahçeli	Darik	Darik
Taxa Ebasa	Bahçelievler	Dedê	Dede
Zorava	Balli	Sûsik	Degirmenli
Balfis	Balova	Demirlê	Demirli
Şerbê	Bardakli	Xêdûk	Denktaş
Misrik	Başaran	Buxur	Derinsu
Qizileyşan	Bayir	Kotê	Develi
Girê Sor	Bayrakli	Qindefî	Develî
Bellik	Belik	Devşil	Devşil
Qubulme	Beşbudak	Kanî Zîl	Dikmen
Ofî	Beşkavak	Hilêlî	Diktepe
Şeker	Beştaş	Dirk	Dikenlî
Qizil	Boyakli	Birc	Direkli
Misûrî	Bozbayir	Welik	Direkli
Meşkîna	Bozok	Bizdoxan	Dogancik

Jinekolog, mêrekolog, dînekolog Prof. Doc. Dr . Fatê Were Civatê

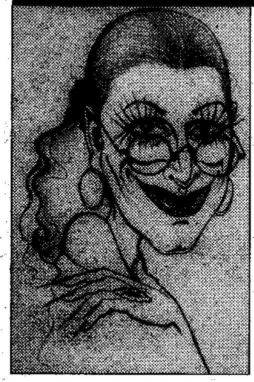

Şêxbat

Xaltîka Fatê, ev çi ferman bû li serê Peyama Kurd rabû gidî, te çima dengê xwe nekir? Yao ma me bilasebeb tu xist wê quncika reş û tarî? Ma serê we bi dîn û mînan dêşe yahoo? Ma Peyama Kurd beniştê devê fesad û ewanane go we ev rê da xelkê? Biner çarekê ji vê meselê re bibîn, hinek şîret-mîretan bik, yan allahwekîl ez nema te dixwînim haa!

Evdalê kezebşewitî / Fransa

Bi navê Yezdanê pak. Lao Evdalo, peppûko, rebeno ma ezê çi mala xwe xirabikim û çi bêjim! Hevalan serê me xwar kir, derpiyê me li serê me gerand û em kirin beniştê devê xelkê. De wer îcar barê vê qantirê hilgir iii ihiii! Lao Evdalo mesela me ev e ez qurban: Eşîra me tevlihev i. Hinek ji me Kurdçî ni, hinek çaycî ni, hinek qehwecî ni, Bakurî, Başûrî, Rojhilatî û Rojavayî ni. Lê em Bakurî yek ol û yek ziman in, yanî em Zerdeştî ni. Em eynî beniştî dicûn. Her çiqasî rêberên me hinekî xwe virde-wêde dibin jî lê hema bêje em başin. Lê Rojavajî gellek caran zêde şekir dixin nav çayê û hinekan ji me dixapînin. Wek darkê hewdelê eşîra me tevlihev dikin û dibêjin "ya êzingê min û ya xiyarê min". Wê rojê dîsa em li ser programa ZDFê bihevketin. Em çaycî, qehwecî û Kurdçî ketin nav hev û bû teqereqa me. Lê çayciyê Rojavayî tilya xwe xist çavê me û em hitim kirin û mixabin rêberên me jî xapandin û kirin hevalê xwe. Îcar Evdalê mino, berxê xaltîka xwe, ji berê de gotini "çavê li deriya xwelî li seriya". Ma ezê çi xweliyê li serê xwe bikim û çilo serê xwe di nav dost û hogiran de rakim! Heta go çavê rêberên me li destê xêrnexwazan bi, bi serê te emê her " belbelotî" bin!

*** ***

Xaltika Fatê ez keçikek 16 salî mi. Ji destpêkê û heta niha ez her înî diçim kiosk û rojnameya xwe Peyama Kurd distînim. Helwesta Peyama Kurd a Kurdistanî her şewq û hêviya min xurt diki. Peyama Kurd her raxist ber çavan ku ew rojnameyek Kurdî û Kurdistanî yi; ango Kurmanci, Sorani û Zazayi; Bakurî, Başûrî, Rojhilatî û Rojavayî yi; Mihabadî, Qamişlo, Hewlêrî û Amedî yi; misilmani (sunnî yi û alewî yi), mesîhî yi, cihû yi û êzîdî yi. Lê ev nivîsa vê dawiyê çi bû Xaltîka Fatê? Gelo ajanên Tirk, Ereb û Farisan ketin nav we? Xaltîka Fatê li min bibore, divê ez eşkere binivîsim ku mesele him ji aliyê min û him ji aliyê xwendevanan bê zanîn: Gelo dîsa tu li wê derê tiştekî tevlihev diki? Birastî ez dibêjim belkî ev jî hile û lîstikek te bi? Naxwe çima ji we re dibêjin "cambazcî?"

Eyşoka Çarçav / Stutgart

Yahewlelwela qiwetillebille, de yabo ezbûm beniştê devê keçkokên 16 salî jî iii ihiii! Lao Eyşoka Çarçav, agir bi canê te ketê, herçar çavên te birjin rebbi! Lao ma hinek me dikin "hizbillehcî" hinek me dikin "Kurdçî" hinek me dikin " cambazcî" û hinek jî me dikin "xiyarcî". Keçko bi serê te, me Kurdcîtî fêmkir, me xiyarcîtî jî fêmkir, ji xwe em ne hizbillehcî ni, lê evê go dibê "cambazcî" îcar ji kîjan qulê derket yaooo! Lao Yekîtiyê Gulbarano, biner em zanin bê çend mû bi qûna te vene haaa! Lao te "darek xwar û tu teslîm bû" me go xem naki. Te pere da Tirka û "mehmetçikî" kir, de me go xeşîmi xem naki, îcar lao tu fedî jî naki û radibi xebatkarên Peyamê wek "cambaz" binavdiki nee!Bi xwedê go em dosya te vekin, tu ne Gulbaran lê tê bibi "Gûbaran" hay ji xwe hebi! Te go ajanên Tirka, Ereba û Farisa di nav me de heni? Ohoooo, çi ajan heni çi ajannnn! Bi xwedê ajanên Barzanîcî heni, ajanên Mamcî heni, ajanên faşîst heni, ji xwe bêje em hemi ajanên Kurdçî ni, lê şikir ji xwedê re go ajanên Kemalcî di nav me di tuneni! Lê go tu bêji darkê hewdelê di nav me di heni, ezê bêjim "nauzubîlleh, welleh heni!

fate@peyama-kurd.com

Remildank

Beran (21.03-20.04)

Wê navbera we û dostên we xweştir bibe. Hûnê bi îrada xwe tevbilivin û rê nedin nekesî û xesîsiyê. Hûnê bi mirovên ku, li xweşya we diçin re, bi hevre bin

Gamêş (21.04-20.05)

Hinekî livbaz bin. Navbera xwe û hezkiriya/yê xwe xweştir bikin. Heger hûn vê bikin, hûnê barê ser milê xwe siviktir bikin û xwe azad bibînin

Cêwî (21.05-21.06)

Hûnê vê heftê hefteyekê bi xêrûbêr derbas bikin. Ji alîyê din di hindurê malê de hin guhertinan çêkin. Cudayiyekê têxin hindur, wê moralê we baştir bibe.

Kevjal (22.06-22.07)

Bi karûbarê kêrhatî û fêdekar dakevin. Di vê demê de wê aliyê we ê afirmendî xurttir bibe. Bi malbata xwe re rojên xweş derbas bikin.

Şêr (23.07-22.08)

Di ware civakî de wê hefteyek livbaz be. Her çiqasî dîtinên we ne wek kesên din bin jî, lê heta ji we bê, xwe ji pîvanên wan bi dûr nexin.

Simbil (23.08-22.09)

Hûnê van rojan dîtin û ramanên xwe bipîvin. Pirsgirêkên xwe bi dostên xwe re parvekin û alîkariyê ji wan bistînin.

Mêzên (23.09-22.10)

Hûnê di awayê xebata xwe de guhertinan çêkin. Hûnê xwe ji stress û westanê bi dûr bixin û sere xwe rehet bikin. Di ware evînê de haya we ji we hebe.

Dûpişk (23.10-21.11)

Dibe ku hûn vê heftê rêwîtiyê bikin. Dostên baş ji bîr nekin, li gora xwe alîkariya wan bikin û bi wan jî bişêwirin. Hezkiriya/yê xwe ji bîr nekin.

Kevan (22.11-21.12)

Vê heftê hûnê di kar û xebata xwe de serketî bin. Kar û xebat mêjî vedike û mirov xwe azad dibîne. Hûnê bi tiştên nuh dakevin. Ji lîstikên evînî bi dûr Kevin.

Kovî (22.12-19.01)

Hûnê rê nîşanî dost û hevalên xwe bikin. Hûnê jib o pêşerojê rê û ramanekê ji xwe re çêkin. Di têkiliyan de ji xwe haydar û miqate bin.

Satil (20.01-18.02)

Wê vê heftê karûbarê we pirr be. Lê li aboriya xwe miqatebin, destê xwe li diravê(perê) xwe bigrin û zêde belawela nekin. Gava xwe li gor xwe bavêjin.

Masî (19.02-20.03)

Hûnê bixwazin di malê de, bi malbata xwe re wextê xwe derbas bikin, lê daxwaza we a rastî tenêman e. Ji ber ku, hûn dixwazin tenêbin û proje û bernameya pêşeroja xwe amade bikin.

Xaçerêz

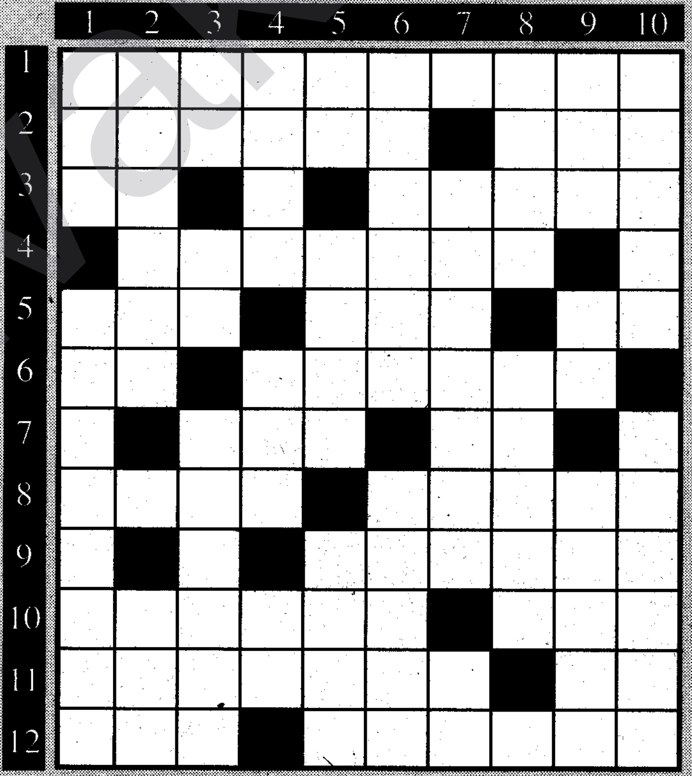

Serejêr

1. Parçe, sala buhurî / perîşan, koçber, penaber 2. Serbiserî, li ser hev (paşûpê) / êş, jan 3. Du tîp / agir, namûs / zilam li stuyê xwe girêdidin 4. Kevne ezbetek Kurd / bizmarê mezin / du tîp 5. Di cîh de ye, li paş sekinî / xwarin, aş (paşûpê) / mêrê bûkê 6. Hedef, nîşan / tê kişandin, cixare 7. Endam, cîgêr / notayek 8. Adetî, kevneşopî / navê mehekê 9. Li ezmana tê dîtin (paşûpê) / kurtenivîsa komela mafê mirovan / edabî, êşî, kederî (paşûpê) 10. Nerastî, virekî / pincarek xwarinê

Çeperast

1. Rojnameyek Kurdî 2. Pêrabûnî, yarmetkar / mija li ezmanan (paşûpê) 3. Damar, reh, çare / navber, fersend, mecal 4. Kesê ji Batmanê ye 5. Ne nêzîr, dirêj / Li Afrîka rêxistinek / bi soranî av 6. Du tîp / bi macûnê ve girêdayî. 7. Hece, kurtegotin / notayek 8. Çêlîka mîhê / bandor, hikim 9. Nameya zû, ekspres 10. Devmezin, zimandirêj / dek û dolab, hîle (paşûpê) 11. Çalak e, aktîf e (paşûpê) / notayek 12. Mehel, şax, tax (paşûpê) / herî, çirav (paşûpê)

Bersivên hejmara berê

Çeperast

1. tenûr / xaço 2. ekeres / dem 3. bawerane 4. bra / aw / rtl 5. ûsta / ar / ee 6. re / sal / ect 7. qelî / anî 8. Zamanî 9. bername / so 10. ola / cambir 11. reîs / dil 12. îml / dekeyn

Serejêr

1. tembûr / aborî 2. ek / rseq / elem 3. nebat / ezraîl 4. ûra / aslan 5. rewa / aîmac 6. sewal / amade 7. anemîk 8. adar / enî / ble 9. çentecî / si 10. omelet / soran

Bavê min kifş e

Bavê Ronahî

Dema ko Libnan, buhuşta Rojhilata navîn bû, gelek kesên Kurd jibo kar diçûnê. Kurdin hebûn ko zar û zêçên xwe jî biribûn. Ko şer di navbera Israîl û Ereban de derket, Israîlîyan Beyrût hilweşand. Hinek ji van Kurdên ko çûbûn beyrûdê dîsa vegerîyan welatê bav û kalan. ji ewên ko vegeriyayî yek jê jî Silêman Eslan ê Mêrdînî bû. Piştî hatina Sileman bi sê salan şûn de kurekî wî dibin leşkerîya Tirkan. Li leşkerîyê, çawişên Tirkan, jiber piçek Tirkî zanina wî, gelek zulmê lêdikin. Ev çavişên bêbav liser daxwaza serbazên xwe dixwazin şovenîzma Tirkan têxin mejîyê wî. Rojkê çawîş jê dipirse: Ataturk kîmdir? (Ataturk kîye?) Ew jî bi Tirkîya xwe dibê: Ataturk Turkiya qultarmiştir.(Ataturk Tirkiya rizgar kiriye). Çawîş dibê: Nebû! Divê tû bibêjî Atatürk benim babamdir. (Ataturk bavê min e) .Kurik dibêje: Welahî benim baba degildir, benim baba belû dir! Silêmanê Eslandir. Heker senî babadir, ben bilmîyor. (Bi xwedê ne bavêmin e . bavê min kifş e, û Silêmanê Eslan e. Heke bavê te be ez nizanim!

www.arsivakurdi.org

Bayiyên Zelal

AKCAN GmbH (HAMBURG)
Tel.: 040 723 402 96

LIZA GmbH (BERLIN)
Tel.: 030 390 380 30

ESD Softdrink GmbH (MANNHEIM)
Tel.: 0621 318 76 70

TRINK-ZEL II (DÜSSELDORF)
Tel.: 0211 49 62 150

CAN GETRÄNKE (ESSEN)
Tel.: 0201 289 74 17-18

TRINK-SEM (DORTMUND)
Tel.: 0231 981 86 23

HARRAN GmbH (FELLBACH)
Tel.: 0711 592 08 64

CHAPLIN GETRÄNKE (BREMEN)
Tel.: 0421 691 96 78

EURO-FRESH-FOOD GbR (ERFURT)
Tel.: 0361 26 27 516

TRINK-ZEL I (KÖLN)
Tel.: 0221 977 63 11

NERGIZ
Tel.: 02562 22 168

www.arsivakurdi.org

یاریزانی تۆپی پێ، رامیار شوان

یاریزانی تۆپی پێ، رامیار شوان لەدایک بووی ساڵی١٩٩٤شاری هەولێرە. سێ ساڵە لە شاری میونشن دەژی لە پۆلی سێی سەرەتاییە. ئیستا لە یانەی **Teuteniea** یاری دەکات و رادەهیندریت. لە ساڵانی ٢٠٠٢ تا٢٠٠٥ دا بەشداری لە چەندین یاری کردوە. ئێستاش لە لایەن یانەی **Bayernmünchen** و ١٨٦٠ بانگ کراوە و لە مانگی ئاداری داهاتوو لە یانەی ناوبراودا لە ئاستی تەمەنی خۆی، یاری دەکات، بۆ ئەم مەبەستە، پەیامی کورد ئەم دیمانەی لەگەڵ سازدا:

پەیامی کورد: بێجگە لە یاری تۆپی پێ هیچ ئارەزوی‌ترت هەیە؟

وەڵام: حەز لە دانس دەکەم بۆیە بەشداریم کردوە لەخولی دەنسکردنی رۆژئاوا"**Hip-Hop**" و بە پلەی یەکەم دەرچووم. بەڵام باوکم زیاتر هانم دەدات بەیاری تۆپی پێ، چۆنکە ئەو یارییە بەناوبانگە و منیش تاکۆئێستا، هەر لە تۆپی پێ ١٠ مەدالیام وەرگرتوە.

پەیامی کورد: چۆن هەڵبژاردرای بۆ یانەی بایەرن؟

وەڵام: لەسەرتاسەری شاری میونشن و دەوورووبەری کە نزیک یەک ملیۆن ونیو کەسی لێ دادەنیشێ، ١٠٠ یاری زانیان لێ هەڵبژارد. لە قۆناغی یەکەم و لە دواجار دوو یاری زانیان هەڵبژارد، من یەکێک بووم لەو دوو یاریزانە و کەناڵی تەلەفزیۆنی بایەرن **B R** ئەلمانی چاوپێکەوتنی لەگەڵدا کردم.

پەیام کورد: تەمەنت بچوکە کەچێ بڕوات بەخۆت زۆرە، ئایە وایە؟

وەڵام: من باورم بەخۆم هەیە یاری لەگەڵ یاریزانی گەورەتریش لەتەمەنی خۆم بکەم. هیوام وایە کە دوارۆژ لەگەڵ هەلبژاردەی **Bayer München** یاری بکەم.

پەیامی کورد: کێ هاندەرت بوو؟

وەڵام: باوکم زۆرهاندەرمە و سوپاس دەکەم لە کاک فەرهاد عبدرەحمان کە لە کەناڵی وەرزشی ئەڵمانی**DSF** کاردەکات و هانم دەدات.

پەیامی کورد: چۆن پەیوەندیت بەیانەی ١٨٦٠ و**Bayern München** کرد؟

وەڵام: کاک فەرهادعبدرەحمان زۆر یارمەتی دام بەهۆی ئەو کە لە کەناڵی**DSF** کاردەکات و ئەو پەیوەندیانەی بۆ دروستکردوم. ئێستاش هەوڵم بۆ دەدات تا لەگەڵ یانەی**Fc Bayermünchen** بەشی منداڵان راهێنانی وەرزش بکەم.

پەیامی کورد: دوا وتەت چیە؟

وەڵام: زۆرسوپاسی کاک فەرهادعەبدلرحمان دەکەم کە زۆر یارمەتی دام و هاندەرم بووە و هەروەها سوپاسی پەیامی کورد دەکەم بۆ ئەو بەسەرکردنەوە.

دەریا و جوانی لەشی ئافرەت

لە تازەترین توێژینەوەی زانستیدا، زاناکان جەختیان لە سەر ئەوە کردۆتەوە کە هێشتا مەلە کردن باشترین رێگەیە بۆ پاراستنی جوانی لەشی ئافرەت و لە هەمان کاتیشدا پارستنی لە قەڵەوی. هەڵبەتە زاناکان سەربارى ئەوەی کە بایەخی مەلەکردنیان بۆ سەر تەندروستی ئافرەت لە هەر جۆرە ئاویکدا بێت روون کردۆتەوە، بەڵام لە هەمان کاتیشدا ئاماژەیان بەوە داوە کە مەلەکردن لە ئاوی دەریادا سوودەکەی باشترە لە ئاوی مەلەگا و رووبارەکان چونکە ئاوی دەریا رێژەیەکی گەورەی لە خوێیە کانزاییەکانی تێدایە و ئەو خوێیانەش سوودێکی رچاوکراو بە پێستی ئافرەت دەگەیێنن لەگەڵ ئەوەیشی کە ئافرەت لەسەر دەریا هەست بە بەربڵاوی ئاسۆ دەکات و تا دەتوانێت دەروانیت و ئەمەش بۆ چاو لە رووی تەندروستییەوە یەکجار باشە.

ئاژانسی توریستی

NEW PLAN

ئێمە ئامادەی خزمەت کردنی هاوڵاتییانی کوردی عێراقین

کوردستان لە رێگای تارانەوە

ڤیزای ئێران لە ماوەی دوو هەفتەدا

خەڵات
لەگەڵ هەر بلیتێکی دووسەرەی تاران، مەودای خواردن لە شیکترین رێستوران لە تاران بە مۆزیکی زیندوو

بلیت بۆ سەرتاسەری جیهان

حەجی "عمرە"

Thomas-Mann Str, 24
53111 Bonn
Germany
Tel.: 0049 (228) 180 24 34
Fax: 0049 (228) 180 24 38
E.Mail: info@newplan-travel.de
www.newplan-travel.de

گەشتی توریستی بۆ سەرتاسەری جیهان

تاران لە٣٢٠€ یە

پەیامی کورد تەنها بۆ پیاوە!؟

سارا کەریم ـ ئەڵمانیا

بە دەرچوونی هەفتەنامەی پەیامی کورد زۆر بەختەوەر بووم و وتم لە خوا بەزیاد بێت شوکر ئێمەی کوردیش هەفتەنامەیەکی تایبەت بە خۆمان هەیە. هەڵبەتە رۆژانی هەینی خێرا دەڕۆم دەرەوە بۆ ئەوەی بیکرم. بەڵام ئەوەی کە سەرنجی راکێشاوم لە دوای دەرچوونی زیاتر لە بیست ژمارە تا ئیستا بابەتێکم نەخوێندەوە دەربارەی ئافرەت یان منداڵ، هەڵبەتە رێزم هەیە بۆ خوشکی شاعیر " فینوس فایق" کە ستوونێکی هەیە و تێیدا دەنوسێت بەڵام تەنانەت لە نووسینەکانی ئەو خوشکە بەرێزەشدا شتی گشتی بەدی دەکرێت و هیچ نووسینێکی تا ئیستا راستەوخۆ بۆ ئافرەت نەبووە. بەهەر حاڵ هەفتەنامەیەک کە لە ئەڵمانیا دەرچێت و لە سەرانسەری ئەوروپادا بڵاوبکرێتەوە، پێویستە روخسارێکی شارستانییەتی پێوە بێت و رەنگدانەوەیەکی ئەو دەوروبەرەی تێدا بێت کە تیایدا بڵاودەبێتەوە، بمانەوێت و نەمانەوێت مەسەلەی ئافرەت یەکێکە لە مەسەلە گرنگەکانی بەرجەستەکردنی شارستانییەت و زیاتر بەرەو پێشەوە بردنی و گەلی کوردیش هەمیشە بایەخی بە ئافرەت داوە و رێزێکی تایبەتی بۆ داناوە، ئیتر نازانم بۆچی تیشک زیاتر ناخرێتە سەر ئەم مەسەلە جەساسە و لێی بکۆڵرێتەوە. سەرباری ئەوەی کە بەدواداچوونی ئەم جۆرە بابەتانە هەفتەنامەی پەیامی کورد بەهێزتر و نزیکتر دەکات لە واقیع و لە هەمان کاتیشدا هەموو لایەنەکانی کۆمەڵ دەگرێتەوە. هیوادارم ئەم پێشنیارەم پەسەند بکەن و لە داهاتوویەکی نزیکدا جێبەجێی بکەن.

بەکوردی بدوێ، بەکوردی بخوێنە، بەکوردی بنووسە، بەکوردی بیربکەرەوە!

پەیامی کورد ئامادەی بڵاوکردنەوەی ریکلامەی بازرگانی و بروسکەی پیرۆزبایی و پرسەنامەیە بەنرخێکی گونجاو

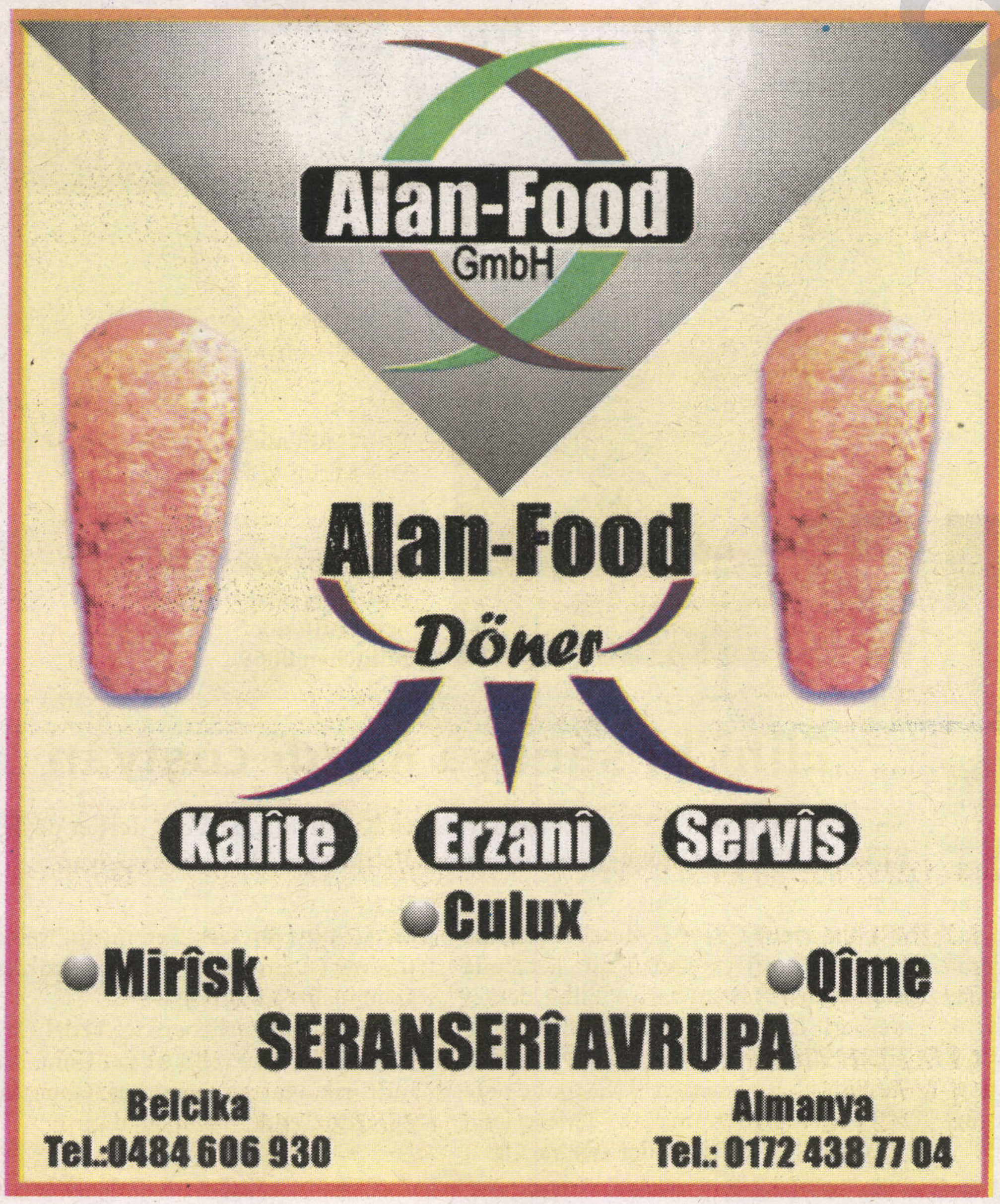

Dersên zimanê Kurdî li Bremenê (Almanya) -3-

Mamoste Silêman TORÎ

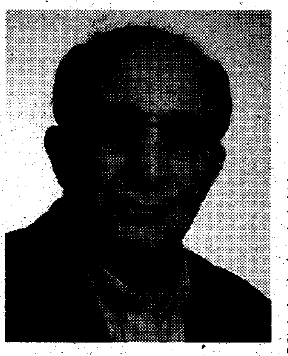

Dersdayîn
- *Malbatên Kurdan*

Malbatên me ji sedî zêdeyî notî ji derûdora Mêrdînê an jî ji Torê bûn. Hema bêje bi tevayî kurdên kurmanc bûn. Cihên dersdayînê me weke KZDK diyardikir. Rayedarên Bremenê ji hemû tiştî bê zanînbûn. Êdî me wisa kir ku ev kar wê di pêşengiya me de bimeşe.

Min û Mamoste Emîn me dest bi dersdayînê kir :
- Di destpêkê de 2 seet bûn, heryekî ji me li cihekî (01.02.1993)
- Pişt re bû heryekî ji me 20 seet û du cih (1993 / 94)
- Dawiyê jî ew bûn heryekî 28 seet û heryekî çar cih.
- Ji polên yekem heya şeşan(1-6).

Hinek ji babetên me yî giring yên dersdayînê:
- Malbat, dê û bav, xwih û bira , ap û xal, metik û xaltîk, pîrik û kalik, ...pirsên zanyariyê di vî warî de,
- Hejmarên kurdî – li gorî polan
- Dem, seet, roj, heftî, heyv, demsam, sal, ...
- Fêkî û şînayî
- Lawir, kerî , berî, bejî , avî, ...

Alfaba Kurdî, , Nav û paşnav Ez û malbata min, Xwe bide naskirin, Pirsên zanyariyê, Gund, Endamên Bedenê, ...
Nasîna welatê xwe, Neqşa Kurdistanê, cih û qada Kurdistanê, dîroka Kurdistanê, ala Kurdistan û erdnîgeriya wê, ...
Rûmetên welatê me Cegerxwîn, Mûsa Anter,Yilmaz Günay, Qadî Mihemed, Cejnên Kurdan, Newroz, ...
Xwendina çîrokan
Mişk û beq, şivan û mar, şalûl û Bazî, Ez ji Cehnemê têm, Gundî û hêka hespê, Çil û Silêman Pêxember, Roviyê bayikî, Gurê boz, Kitika tobedar, Mişko û dîko, Hevaltiya şêr, gur û bijîjk
Mûrî mûrî, Mîrza Miheme, çîrokên Yûnis Bahrem
Dengbêjên Bremenê
Leyîstikên kurdî
Xaçepirs, parçên xwendinê, Stiranên kurdî , weke: Ey Raqîb, Canê Canê, Birayên Delal, Ez Berf Im, Nazê, Ay Gewrê, Stiran ji Kaseta DODO, Stiranên Ciwan HACO (Diyarbakir û Siba Siba)
Rojnamên kurdî, rêzimana kurdî, olên kurdan

Weşanên me tiştên ku me heya niha afirandine:
- Alfaba Kurdî - 1993
- Xwendin Ronahî ye - 1995
- Pirtûka Xebatê - 1996
- Hînker - 1996
- Stiranên Kurdî - 2001
- LÜK - 2003

Hinek ji bidestxistinên me
- Li Bremenê DZDK bûye beşek ji yê jiyana Kurdên Bremenê
- Pê danûstandina di navbeyna hemû ciwanên Kurd de germ bûye
- Pêşveçûna zarokan di hemû warê jiyanê de
- Danasîna Kurdan di hemû qurçikên bajêr de
- Niha li gelek deverên Almanya zêdeyî 20 mamostan Dersên Zimanê Kurdî didin. Piştî ku me ev maf bi destxist û xeleka kor qetand, êdî ev maf li cihên jêr jî hat bidestxistin.
Hamburg 1995/96, Nidersachsen 1996/97, NRW 1997/98,
- Cejnên Kurdên Êzdî fermî bû betlane
- Zarok di dawiya qedandina salên xwe yên xwendinê de „Xelatnameyeke" fermî digrin.
- Sûda diravan ji bo nivîskar û weşanxanên Kurdan re
- Kelemeke di çavê dagirgerên welatê me de
- Avakirina K M K – Bremen (D) - 2002 Komela Mamoste û Perdevanên Kurd li Bremenê Verein der kurdischen LehrerInnen und ErzieherInnen in Bremen.

Li bîrhatina malavahiya wî.. Hozanvan Hejar Mokiryani di çend dêrekan de

Xalid Nûrî Doskî- Duhok

Kurdistan her ji roja peydabûna jiyanê cihê mirovên bi şiyan, serkirde, bilîmet û şareza bûye, û bi hizaran kes ji vana şiyayne cihê xo di nav dilê gelê xoda biken ji hozanvan, nivîşer, hunermend û ...htd, gelek ji wan ewin yên ku gelê kurdistanê şanaziyê pê di bet û şanazyê bi xebat û berhem û şiyanêt wan dibet ku hemî hêz û şiyanêt xo xistine di xizmeta doza rewaya gelê xoda.
Hejari Mokiryanî jî yeke ji hozanvan û niviserêt navdarên kurd û xudanê kelepoekî dewlemende û berhemeki baş li dûv xo hêlaye, lewra herdem maye zindî di nav dilê mede.

Eve jî çend dêrekin ji jiyana wî:

** Navê wî (Abdulrehman Hacî şerefkendî) ye û Hejar nasnavê wî yê hozanî ye li 15/4/1921 li gundekî Mehabadê ji dayik bûye.*
** Mam Hejar xebatkereki gelê kurdistanê bûye zêdebarî hozanvanyê yek bo ji endamêt komela(j.k), herwesa dostekî nêzikê (pêşewa Qazî Mihemed)bû. piştî têkçûna komara kurdistan qesta başûrê kurdistanê kirye û li demê helbûna agirê şoreşa Eylol a mezin Mam Hejar jî di gehîte rêzin şoresê û di bîte dostekî nêzîkî Barzanî yê nemir.*
** Li demê kongirê (1) yi Yekêtiya Nivîserên Kurd li Bexda li 23/6/1970 Mam Hejar di hête helbijartin yekem serokê yeketiya niviserin kurd.*
**Di demê damezrandina Korê Zanyarî Kurd di bîte endam têda.*
**Belê mixabin li roja 21/2/1990 mamosta Hejar Mokiryanî di jiyê (70) saliyê da wexera domahiyê li gelê Kurdistanê kir li Kurdistana rojhelat.*
**Li 2-5/11/2002 Wezareta Rewşenbîrî-Hikumeta Herêma Kurdistanê vîstevaleka rêzgirtinê bo hozanvanê mezinê kurd (Hejar Mokiryanî) li Hewlêr a paytext gêra.*

Ji berhemên wî:

1-*Pertûka (şerefnama şerefxanê Bedlîsî) ji zimanê Farisî wergerande ser zimanê Kurdî, li 1972 çap bûye.*
2-*Dîwana (Bo Kurdistan) komeka hozanaye.*
3-*Ferhenga (henbane borîne) ferhengeka Kurdi-Farişî ye.*
4-*(Mem û Zîn)a Xanî bi Mokiryanî li 1960 li Bexda çapkirye .*
5-*(Cêştî Micêwir) bîrhatinên xo têda tomarkirîne.*
Zêdebarî çendîn pertûk û berhemên dîtir û wergerandina çend jêderên bi mifa.

Bîreweriya 26 saliya koça Barzaniyê nemir

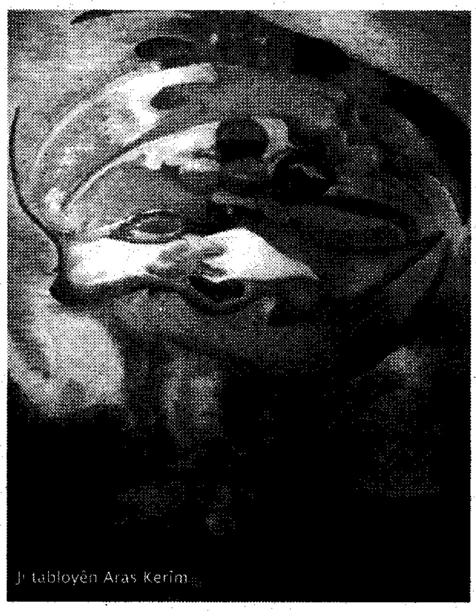

Ji tabloyên Aras Kerîm

Aras Kerîm

Milletê Kurd pir wefa ye
Sofiyên destê te ne
Ruh ji êşan pir sema ye
Aşiq û mestên te ne

Bi vê minasebetê pêşengeha şêwekar Aras Kerîm tê amadekirin.

Kat: 01.03.2005
Cih: Eine welt Haus
Schwanthaler Str. 80
München 80698

Şerê Fellûcê barkir Hollywoodê

Hollywood wê bi derhêneriya Harrison Ford' şerê Fellûceyê bike film. Pirtûka li ser Fellûceyê wê di Gulanê de derkeve piyasê

Avesta - Hollywood wê bi derhêneriya Harrison Ford' şerê Fellûceyê bike film. Pirtûka li ser Fellûceyê wê di Gulanê de derkeve piyasê.
Berpirsiyarên studyoya Universal fîlmê ragihandin ku wan mafê çêkirina filîmê Fellûcê ji nivîskarê pirtûka "No True Glory: The battle for Fallujah" kirîne û wê bi derhêneriya Harrison Ford filîmê Fellûce raxin ser perdeya spî ya sînemê.

Pirtûk ji alî Bing West, alîkarê wezîrê parastinê Donald Rumsfeld, ve hatiye nivîsandin.

Dergûş

ENQERE - Xebatkarên Beşa Ziman, Wêje û Dîrokê ya Navenda Çanda Ciwanên Enqereyê, dê di rojên pêşiya me de, kovarek bi navê Dergûş ku sedî sed bi Kurdî ye derdixin. Lê ji ber ku li hemberê Kurdî eleqe tuneye, dê ji her hejmareke kovarê tenê 50 heb bên çapkirin. Ciwanên Kurd ên li Enqereyê dixwînin diyar kirin ku armanca wan ew e ku zimanê Kurdî pêşve bibin û rê li ber asîmlasyonê bigirin...

Êlihî bi şanoya Kurdî coşiyan

Koma Şanoya Seyr-î Mesel bi lîstika xwe ya Kurdî ya 'Qal û qir' derket pêşberî Êlihiyan. Êlihiyan eleqeyek mezin nîşanî lîstikê dan û bi lîstikê coşiyan

Koma şanoya Seyr-î Mesel, bi lîstika xwe ya Kurdî ya 'Qal û qir' li Salona Konferansê ya şaredariya Êlihê derket pêşberî Êlihiyan. Lîstik tevî şaredarê Êlihê Huseyîn Kalkan ji aliyên gelek kesan ve hat temaşekirin. Lîstik bê pere hat pêşkêşkirin. Koma Seyr-î Mesel ku ji Stenbolê hatibû, di lîstika xwe ya 'Qal û qir' de bûyerên wekî şer, mirin, welidîn û zewacên gundan bi mîzah, muzîk, govend û çîrokan dirêse.
Di lîstika ku derhênerê wê Erdal Ceviz e de, lîstikvanên wekî Alîşan Unlu, Nazmî Kirik, Nurten Demîrbaş, Guler Înce û Berfîn Zenderlîoglu cih digirin.

www.arsivakurdi.org

Danasîn û Xebata Kurd-Kav

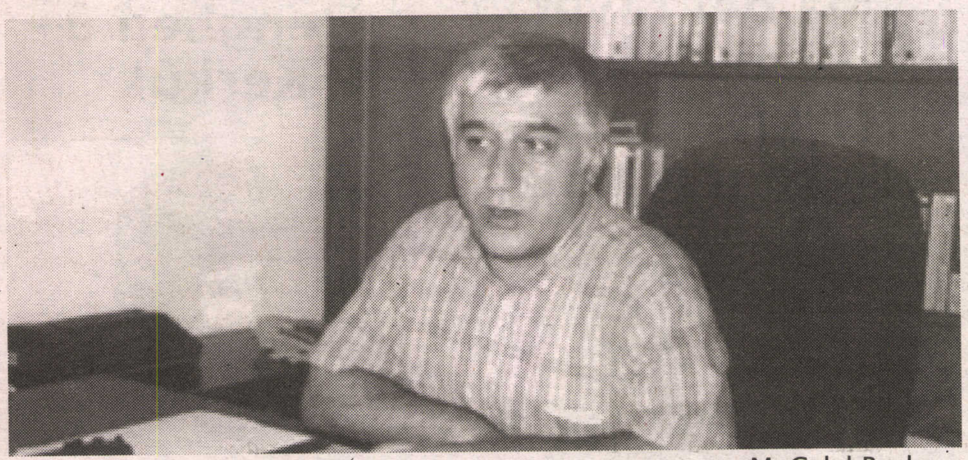

M. Celal Baykara

Ji bo hişyarkirina cîhana ku li berambberî tevkujîyek mîna Helebçe bêdeng ma û bi armanca çareserkirina pirsa Kurdan, komek rewşenbîrên Kurd hatin cem hev û di encama hevdîtina wan de ramana damezirandina Weqfa Çand û lêkolîna Kurdî, Kurd-Kav çêbû. Di sala 1992an de bingeha wê hat amade kirin û ew çû ber destê dadgehê. Saziya birêvebirinê ya demî di encama tekoşîna 4 salan de biserket û weqfa me di 16ê çileya sala 1996an de bi awayekî fermî hat tomar kirin. Di 1ê Hezîrana 1996an de weqfa me kongreya xwe ya yekemîn pêk anî û birêvebiriya xwe hilbijart. Me bi zimanê Kurdî, Tirkî, Ingilîzî, Almanî û Frensî sazbûna weqfa xwe li hundir û derveyî welêt îlan kir. Di heman demê de em çûn serdana konsolos, sendîqe, weqif û saziyên sivîl yên li Stenbolê û me fermîbûna weqfa xwe bi wan da zanîn.Kurd-Kavê ji sala 1996an ve gavên pir giring avêtine û karên serkeftî kirine.

Me serî li Wezareta Edaletê, Yekîtiya Noterên Tirkiyê û Yekîtiya Baroyên Tirkiyê da û me got ku em dixwazin bi zimanê Kurdî zaravayên Kurmancî, Dimilî û Soranî wergêriyê bikin. Me ji bo vekirina hêlînên zarokan, sitargehên jinan û vekirina qursên çêkirina xalîçan, dirûn, modelîstî û fêrbûna compyûterê proje amade kirine. Her wiha ji bo fêrkirina zimanê Kurdî, komkirin û çapkirina edebiyata Kurdî ya devkî, vekirina malpereke çandî û karûbarê televizyon û radyoya Kurdî jî me proje amade kirin û pêşkêşî saziyên pêwendîdar kirin. Ji bo hinek projeyan me bersivên neyênî wergirtin, hinek jê ji aliyê dewletê ve hatin asteng kirin û ji bo hinekan jî hîna bersiva me nehatiye dayîn. Me ji bo vekirina qurseke li gorî pîvanên Wezareta Perwerdê ku bikaribe dîploman bide xwendevanên xwe, serî li Walîtiya Stenbolê da. Me tevayê şert û mercên ku midûriyeta perwerdê ji me xwestin bi cî anîn, Lê mixabin ev daxwaza me nehate pejirandin û weke sedem jî zagona hejmar 2923 (perwerdeya bi zimanekî biyanî) hat nîşandan. Li beramberî vê bersivê me giliyê Wezareta perwerdê, li dadgeha Enqerê ya Îdarî kir. Lê me tu encam jê wernegirt. Em li ser navê Kurd-Kavê beşdarî gelek çalakî, civîn û livbaziyan bûne. Em her sal bûrsa xwendinê didin nêzîkî 50 xwendevanên Kurd yên ku li zanîngehên cuda dixwînin. Me di sala 2002an de li Stenbolê bi beşdariya akademîsyenan, dibin navê "pîvajoya Yekîtiya Ewrûpa û Kurd" de sempozyûmek li dar xist. Me projeyek amade kir û bi alîkariya konsolosê Holenda yê Stenbolê, me 8 hejmarên kovara Gulîstan derxist. Karûbarê ku me heta roja îro kiriye, emê ji nija û pêve jî bidomînin.

Rave Kevrişk -1-

Mahîr Berwarî

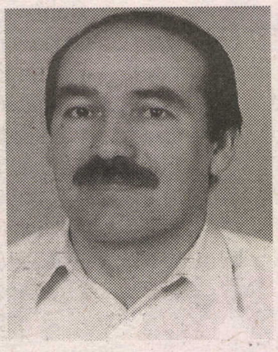

Kevrişk giyandarekê diyê kûviye, li Kurdistanê di mişene. Bi taybet li deverên çiyayî û nîvdeştî bi nihal û mil û banî bit, ne erdê gelek befir lê bihêt, ne erdê gelek germ. Kevrişk (kerwêşk-keroşk-kîrgû) giyandarek bê bela û miskîn e û xuştiviye, kuriya wê gelek can e. Li gunda berê bo canî bi lehindkên zaroka ve dikirin, ji rûviya biçûktir e û ji kûjka mezintir e û li gelek mala da bo caniyê bi xodan diken. Taybet li van salên domahiyê de ko bi kêvrişkên kehî li bajara nav diben. Goştê wan jî gelek xweş e, tayber kêvrişkên kûvî. Li vir em çawaniya girtina kevrişka yên kûvî li gunda berê berçav dikeyn, ji bo nivşên nû ku neditîne wê bi mifa bit, we li her deverekê bi rengekî ye. Hindê cara wekî êkin û li devera Berwarî-Bala bi van rêkaye nêçira kevrîşka:

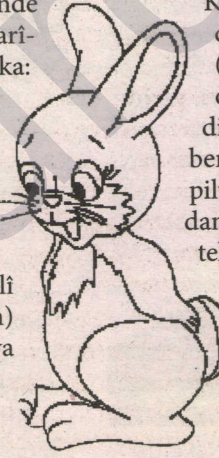

1. Telhe: Telhe ji donîvkivanên asinî an zêdetir pêk dihên we girêdayne bi kivanekê divê wek xelek, yê mokome ko dibite bingehê telhê û bi pakekî an bi parçeka xişkî an cîhalî an kevlekî dipêçin (girêdidin) wê du asing pêvene. Êk bi nîva kivanî ve girêdaye mirov dişêt wek (çeqilk) binavbike ko li tepka bi kardihêt û asinkê dî ko tomkî pêve girêdiden. Bi nîva rexekê kivanê serekî (xelekî) ve girêdiden û wextê vedana telhê du kivanên (nîvkivan) diçemînin heta rast dibin. Li gel bingehî (xelek) û wî asinkî di ser ra diben û diêxne bin çeqilkî û li pilt diken (anko hemma diden bin ko hema bilivit êkser biçeqit). Telhe hemî bi ristekê ve ji asin.bit an ji kinifek an werîsek makum ve girêdiden, we wextê vedana telhê bi singekî ve girêdiden, piştî di erdî diqutin.

Dema Zivistanê û befirbarînê, hemî erd befir digirit, xwarin (giya) namînit û kevrişk li xwarinê digerhin û nêçirvan delivê dibînin, diçin telha diben û hindek erda reş diken (ango befrê jê dimalin) û telhên xwe wekî me li berî gotî, didanin û tomkî (giyayê kesk) pitir giyayê (încey) bikartînin û vedigerin mal. Spêdê zû diçin li telhên xwe dinêrin. Heke kevrişk ketbinê digirin. Kevrişkên birsî li şevê li xwarnê digerin we ji dûr ve erdê reşkirî (bejayî) dibînin, qesta wêderê diken û dibînin giya heye, dest diken bi xwarinê ko bi damberkî ve girêdayne û li bin çeqilkî pilt girêdaye. Li gel livîna tomkî, damberk ji bin çeqilkî vedrese û telhe diçeqit. Pên kevrişkê dikevin navbera (nîvkivana) ko bi spîrngekê têlê yê makom ve girêdayne dihên girtin. Hindek cara kivan dikevin hefka wê û mirar dibit (misilman wî demî naxon). Hinde cara rûvî an kûjik, gur jî dikevnê. We hindek caran ew kevrişk berî nêçirvan bigrin, ji layê rûvî an gurga ve dihên xwarin.

Roja navnetewî ya zimanê zikmakî

Li Swêdê, 21ê sibatê,"Roja navnetewî ya zimanê zikmakî", bi coşeke mezin hat pîrozkirin.

Swêd - Li Swêdê, 21ê sibatê,"Roja navnetewî ya zimanê zikmakî", bi coşeke mezin hat pîrozkirin. Wezîrê Dibistanan û rayedarên Daîreya Giştî ya Pêşvebirina Dibistanan jî li şaredarîyên cihê cihê beşdarî pîrozbahîyan bûn.

Wezîrê Dibistanan Îbrahîm Baylan, bi munasebeta vê rojê, di derbarê giringîya zimanê zikmakî de peyamên gelek giring dan. Ev peyam wê li ser pêşeroja perwerdeya zimanê zikmakî bandoreke erênî bikin.

Yek ji wan peyamên wezîrê dibistanan ew bû ku divê hemû şaredarî, li dibistanên ku zarokên biyanîyan lê pir in, dersên din jî, ji bo nimûne matematîk, bi zimanê zikmakî bidin. Ev model dê dereceya serketina şagirdan a dibistanê bilindtir bike.

Payameke din jî ew bû ku divê xwendekarên duzimanî yên xwendegehên bilind ên mamostetîyê wisa bên perwerdekirin ku bikaribin dersa zimanê zikmakî jî bidin.

Wezîrê perwerdeyê ji bo çapemenîyê carek din dîyar kir ku hikûmetê 225 miljon kron ji bo pêşvebirina zimên veqetandiye.

Li Swêdê behsa muzisyenê Kurd Darîn Zanyar dibe

Hunermendê civan Darîn Zanyar bi albûma xwe ya bi navê „The Anthem" li Swêdê bû yek ji hunermendên ku herî zêde tên guhdarkirin

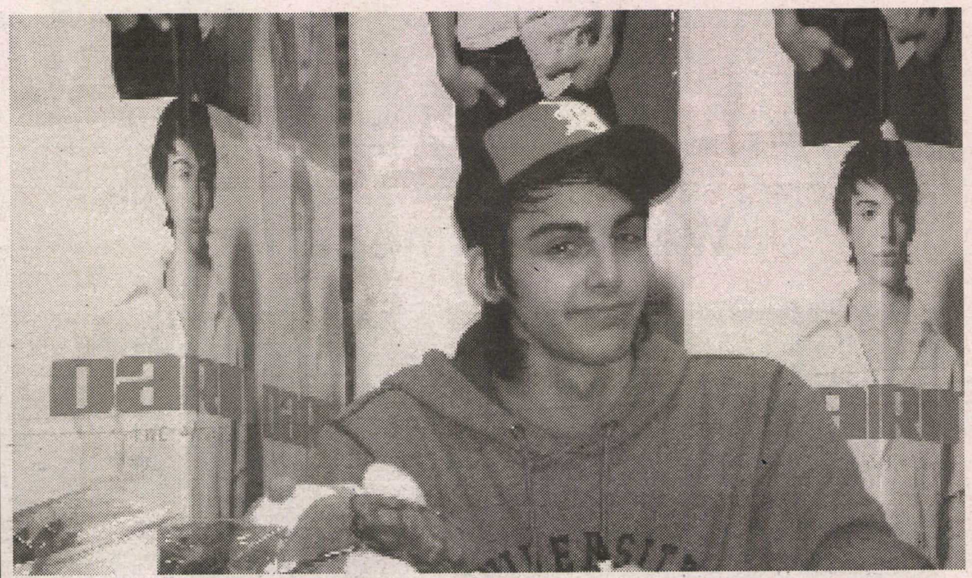

Wêne: Gelawej

Swêd - Hunermendê civan Darîn Zanyar bi albûma xwe ya bi navê „The Anthem" li Swêdê bû yek ji hunermendên ku herî zêde tên guhdarkirin. Zanyar çendek berê jî bi CDya xwe bi sitrana „Money for Nothing" derketibû pêş heyranên xwe.

Zanyar li Swêdê bi gelek klîbên di telewîzyonan de jî bal kişandiye ser xwe. Ji aliyê din Darîn Zanyar bi şîrketek muzîkê ya herî navdar Sony BMG re ji bo bernameya telewizyonê ya bi navê „Popstar Îdol 2005" peymana xebatê îmze kir.

Zanyar dibêje ji ber ku wî ji karê xwe hez kiriye bi ser ketiye û got: „Divê hemû ciwanên me yên Kurd bi nasnameya xwe serbilind bin."

Hûma qebul nêkeno

Îrfan Kaya

Yew merdim û lacî xo şinî hegay xo de cit kenî. Beno nêmroj wextî taşt yeno, hem zi ê qefilyenî, semedî arisyayişa şini bin yew dar de ronişenî.
Ê taştê xo wenî, binek arisyenî, dima babî lac xo ra vûnû:
Ez nimaj nêmroj zi bikî, ma hema bixebit.
Lacî ey vûnû:
Beno.
Babî dest nimaj keno. Lacî ey zi nimitik şino serî dar de cey xo geno. Babî nimaj xo qedîneno, dima hurd di des tanî xo akeno sarê xo zi keno berz vendeno Humay, vûno:
Ya rabî no nimaji mi qey to ya kerdo, ti qebul bikerî?
-Lacî ey cor de hedî vûno:
Ez qebul nêkena.
Babî ey nat-wetî xo ewnîyeno, ewnîyeno hawa ra, la kesî nêvîneno, dima yew na dua keno, vûno:
Ti qicanî mi mi re verdî, înan merdimanî salihin kirî
Lacî ey honc cor ra vûno:
Nê, ez nêkena.
No merdim xo bi xo vûnû qey rașta vengî Hûma yo.
O vûno, dê ez yewna dua kena, eger ey na zi qebul nêkerd, ez zûna ez ey ra se vuna.
O vûno:
Ti qicanî mi çi ray tengune de nêverdî
Lacî ey honc zi vûno:
Ez duayî to qebul nêkena.

Merdim hers beno, vûno:
Ti qebul nêkenî, ez zi na raya tepîya nimaj nekena.

Qetilkarî Kemalê Sor Tepişîyayî

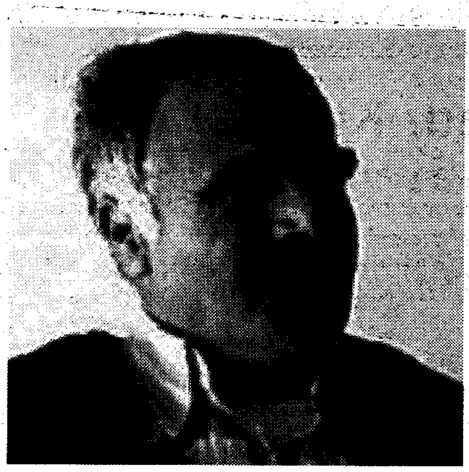

Silemaniye- Qetilkarî serekî Rekeftin Kemalê Sor (Kemal Şahin) Çemçemal de têpişiyayî.
Şandî 17î Sibat de nezdî Çemçemal de hendê 10 tîmanî Kongra-Gel eşt serî qampê Rekeftin û îta de Kemalê Sor kerd brîndar: Embazanî ey waşt ke ey berî Silemaniye, la o rayer de merd. Qetilkaran ra zi yew bi brîndar. Polesanî hukmatî Kurdistan no merdim tepişt. Îfadeyi nê merdim ser roja bîn polesanî asayişî Çemçemal binatê dewanî Baweki-Qeşelax de 7 tenî tepiştî û nê kesi şawitî Silemaniye.
Goreyî eşkirakerdişî Rekeftin û PWDK qetilkarî Kemalê Sor Kongra-Gel a. PSK zi bi yew vilavoka qetilkerdişî Kemalê Sor protesto kerd.

Çime: Rojname Aso

Dewayî 13 Qerqurşin tepiya erziyay

Merdîn- 21î na aşm de deway kiştişî Ugur Kaymaz û Ahmet Kaymaz dadigehê didin ê cezaya giran ê Merdîn de dest ci kerd.
4 polesî bi kiştişî Ugur Kaymaz û pî ey yenî sucdarkerdiş. Nê 4 poles nêamê mehkima. Mehkima 10 sehet rumit. Dadgerî piyerê waştê ebukatanî keye Kaymaz red kerd û waştê ebukatanî polesan qebul kerd.
Dadgerî mehkima tepiya eşt 16 aşmê Gulan 2005.

Wa Heqarî nêqeriso

Stenbol- Hefteku vîyert Stenbol My Showland de bi namê " Wa Heqarî Nêqeriso" yew konser amê hedre kerdiş.
Na konser Yilmaz Erdogan û birayî ey Mustafa Erdogan organize kerd.
Konser de hunermendanî sey Yilmaz Erdogan, Demet Akbag, Sezen Aksu û Cem Yilmaz vêciyayî sehne.

3677 kesî na konser temaşe kerd û 231 henzar 500 YTL perê amê pîyeser. Nê perê semedî maxduranî banlerza şawiyenî Heqarî.

Mesûd Barzanî: Ma qet rayer nêdanî ke Tirkiye qarşê karanî ma bo

Serekî PDK Mesûd Barzanî: „ Kerkûk bajarî Kurdistan o, heqî Kurdan est ke dewletê xo ruenî; la ma wazenî no heqî xo bi rayeranî demokratîk kar biyari."

Enqere- Serekî PDK Mesûd Barzanî 18.02.2005 de yew roportaj da rojnamê Tirk „New Anatolîyan". Mesûd Barzanî no roportajî xo de ma qet misade nêkenî ke Hukumeta Enqere midahele karanî ma bikero va û vînayê xo îna ard ziwan:
„Ma hedreyî ke semedî ruenayişî hukmata bi Ereb û Tirkmenan de kar bikeri."
Mesûd Barzanî semedî Kerkûka zi vîcnayişanî 30.01.2005 eşkira kerd ke Kerkûk bajarî Kurdistan o, va.
Hunc Mesûd Barzanî derheqî dewleta Kurd de zi va ke heqî Kurdan est ke dewletê xo ruenî; la ma wazenî no heqî xo bi rayeranî demokratîk kar biyari.

Serekî YNK Celal Talabanî zi Sileymaniye de semedî çapameniya derheqî ruenayişî Hukmta de vînayê xo îna ard ziwan: „ Nê ma Kurd têna eşkenî yew hukmat ruen, nê zi bê ma hukmat eşkeno biyero ruenayiş. Ma wazenî persanî xo çareserkiri."

Aştîwaştê yenî mehkima kerdiş

Çewlig- 16.06.2003 de Çewlîg de 126 tenî waşt ke yew masayê aştî ruenî. O wext poles nê kesi tepiştî û girotî binî çiman. Cuwa pey poles ê şawitî dozgeriya Cumhuriyet ê Çewlîg. Dozgerî verba înan mehkima kerd a.
Rojê 22î Sibat de dadigeha asliye ê Çewlîg de mehkimay nê 126 kesan bî, la înan ra kes nêame mehkima. Dadgerî roja mehkima eşt 27 Nîsan 2005.
Nê 126 tenî ra 123 yê înan cînî yî.

Hawafirgehî Hewler de seferanî teberî welat dest ci kerd.

Hewler- Gorê agahdarîya ke ardimciyî wezirî karanî rîyûniye(Seferiye) ê Kurdistan Reşat Omer Hawafirgehî Hewler ra raya verîn Hecî şî Erebistan û ûmê.
Hawafirî firmaya Rayerî Hawayî Iraq serê aşmê Sibat de Hawafirgehî Hewler ra verî şî Amman û cuwa pey zi şî Beyrût. Reşat Omer va ke ma nêzdî ra dest bi seferanî Almanya û Dubaî kenî.

Pueşmûnê Dengbejî û Kerkûk

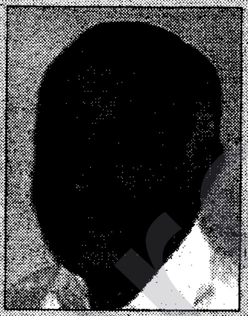

Selim Çürükkaya

Dengbej pueşmûn bi, efendî qeleman o kerd neheq.

Rusya de yew doxtor bi, o niştrue yew kitab nuşt. Namê kitabî ey " Doxtor Jivago" yo. Rusya ya gird de kesî qîmet nêda, nê kitabî. Binate ra zaf wext vîyert, Îtalya de yew kitabxanî qîmetî nê kitabî fahm kerd.
Nê kitapxanî waşt ke no kitabî neşr bikero û vilakero. KGB pê hesiyay û amê wahar kitabxaneyî de xeber da, ti ra va:
Însanî ma wahar no kitab ra zaf heskenî. Eg şima no kitabî vilakirî, o wext piyerê însananî ma no merdim ra xwi kenî.
Waharî kitabxaneyî gueştarî cew nêkerd û no kitab kerd zaf û kerd vila.
Komîteyî Nobel waşt ke xelat bido nuştoxî no kitabî, na ray wahar kitabî komiteyî nobel re yew name nuşt. Ey name xo de va:
Şima wazenî mi; duşmenî welat mi kirî?

Nika şima mi ra vaciyen; na mesela de kam sucdar o?
Hukmatî Rusya, yan zi waharî kitabî?
Şima qerar biden, bizûnîyen ke tarix rew na qerarî xo dawo.

Dengbejî ma hende waharî no kitabî tenguned nêyo.
O şi pueşmuê xo eşkira kerd, semedî perana xo kerd bê qîmet.
O nêzûno ke ma re yew Dengbejo wahar peran nê, wahar şeref lazim o.

Kerkûk
Kerkûk kot destî kurdan. Kurdan heqî Tirkmenan werd. Kurdî ke Saddam fetelneybî pêser ûmê Kerkûk. Kurdî hê Tirkmenan kişenî.
Ma cey çi mehneki, ma esker berşaw Kerkûk.
Ma vaci ke PKK ha ûca, ma vac ke Kurdan Tirkmenî qetl kerdî. Wa petrol bin destî Kurdan nêkuro, se beno wa bibo,
Ma nêwazenî wa Kurd nê dewlet bî, nê zi wertaxî dewlet bî.
Wa kurd sey nenguyî ma, Suriya, Îran û Irak bimûnî. Ê ke îna vûnî ma zûnî ê sinînî.
Ê ke vûnî nê Tirkî birey ma yê, nehlet biyero înan.

Kovara " VATE" Humarê 23. Vêcîyay

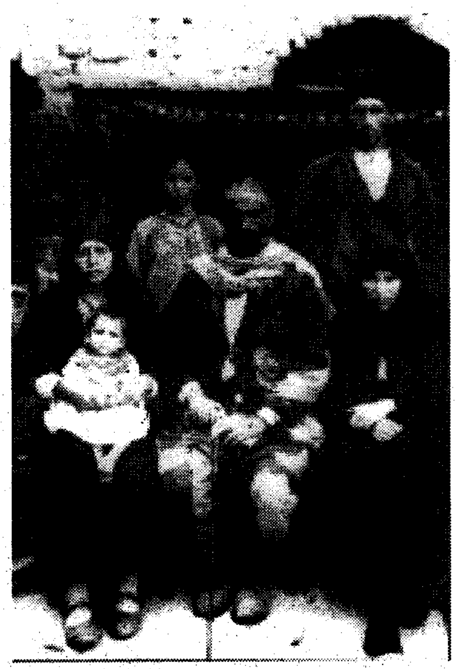

Şêx Mehdî ([illegible])

Raya vêrîn serrey par kovara "VATE" ûmarê 21. li Stenbolê zi bi resmî çap bî, la hanc Swed de zi çap bî. Nika hûmarê 23(3) rasta-rast Stenbol di bi resmî çap bî. O qide ayseno ke "VATE" ewro ya pey têna Stenbol de çapbibo. Bi no hal kovara "VATE" hêna hol û wext de kuena dêst wendoxanî welat.

Kovara Kirdkî (Kirmanckî) VATE ke 1997`ra nat Swed de vêcîyena bi umarê xo ey 23. na xo pêşkeşê wendoxan kena.

Serredaktor Kovar Mehemed Malmisanij o. Redaksiyon de Haydar Diljen, Mehmet Uzun û J.Îhsan Espar êstî.

Raya vêrîn serrey par kovara "VATE" ûmarê 21. li Stenbolê zi bi resmî çap bî, la hanc Swed de zi çap bî. Nika hûmarê 23(3) rasta-rast Stenbol di bi resmî çap bî. O qide ayseno ke "VATE" ewro ya pey têna Stenbol de çapbibo. Bi no hal kovara "VATE" hêna hol û wext de kuena dêst wendoxanî welat. No hetî nuştoxan û alaqayî wendoxana zi zaf tesîro rind keno. Her roja ki şina welat ra hêna zaf nuştey û xeberî aktuel ripelanî "VATE" di ca genî.

Na humarê VATE ê 23. de nê nuştê êstî:

W.K.Merdimîn, Çewlîg ra senetkaro Namedar: Seîd Altun. W.K.Merdimîn hunermendo Çewligij Seîd Altun de xebatê ey ya muzîk ser yew roportaj virşato.

C.Zerduşt Piranij, Bi kirmanckî tîyat royê "Sayê Morû". Nê rojan Îstanbul-Beyoglu de, Tîyatroyê Seyr –i Meselî de kayê "Sayê Morû" bi kirdkî kay keno. C.Zerduşt Piranij bi kaykerdoxanî nê tîyatro de kayî "Sayê Morû" ser qisêkerdo.

Seyîdxan Kurij, Ressamo Kurd Mehmud Celayir Pêşangehê Enternasyonele de.

Ehmedê Dirihî, Kirmanckî de namedayişê Nebatan

Malmîsanij, Şex Mehdî – Malmisanij no nuşteyî xo de biray Şêx Seîd , Şêx Mehdî dûno sinasnayiş.

Munzur Çem, Demê Begîya Çemîşgezekî de, Dersim de nasnameyo Etnîk – Munzur Çem no nuşteyî xo de tarîx Çemîşgezek ser vindeno.

Mehmet Uzun, Çewlîg ra Çend Deyîrî Folklorîkî

Derheqî Tîyatroyê " Hesrete" de –

Nuştoxî kayî "Hesrete" Îlhamî Sertkaya de derheqî nê kay de yew roportaj.

M. Sînaye, Televîzyonê Dewleta Tirkîya de Programê Kirmanckî (Zazakî)

Mela Muhemmed Kavarî, Telqînu`l-Meyt (Vîrardişê Merdî)

Xecê, Pali ra nameyî çend vaşan û vilanî yabanîyan

Roşan Lezgîn, Galîleoyî raşt vato ke " Dinya Gilor a".

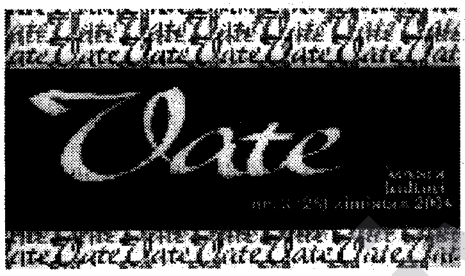

Roşan Lezgîn, Murad Canşad, Mehmûd Nêşite û Huseyîn Karakaş bi hekayetanî edebî, Mahmut Arif Ayçîçek, Çigdem Karabog, N.Celalî, M.Mîrzanî, Newzat Valêrî, Burhan Beyazyildirim, Ercan Sarçîçek, Gamanê Welatî, Mutlu Firat, Akman Gedîk, Xidir Çelîk, Nevzat Gedîk, Alî Kizilgedîk, Heydo Keçanic, Adnan Dîndar, Wusênê Gestemerde, Abdulmuttalîp Koç, Wahdet Qadirê Xarpêtî û Mela Huseyn Amedî zi şiiranî xo ripelanî " VATE" de ca genî.

Xezala .şarikî, Ayşena Kurdî, Xecê û Seyîdxan Kurij zi folklorî şarî ra çend çî ke dayî arîye "VATE" re nuştî.

Na hûmarê „VATE" de Amed ra çend xeberî kulturî zi estî.

Adrêsa têkîlîyê:
Ihsan Türkan
Eksätravägen, 186
S-12761 Skärholmen/SWEDEN
E-Mail: espar@bredband. net
http://www.vateonline.com

Platforma Kurdên Li Ewropa yew konferans kerd hedre

Platforma Kurdên Li Ewropa (PLATFORM), rojanî 25,26,27 Sîbat 2005 de Hollanda de yew Konferans organize kerda.

Xeliyek Ronvîr, Sîyasetmedar û rêxistinî Kurdista na konferans de ca bigirî.

Temayî konferans nê yî:

- Heqî miletbiyayiî û têkoşînî Şarî Kurdistan
- Koçberî, sedemî ey û asîmîlasyon û têkoşîn verba ey
- Ferq binatê Bakûrî Kurdistan û Tirkîye de û Persa aborî
- YE, pevajoya endametiya Tirkîye û persa Kurd

Alaqa: *Seyîdxan@peyama-kurd.com*

Fîlma Kurdî " Kesê zi firdûnî" Berlîn de xelat girot

Fîlma rejîsorî Kurd Behman Ghobadî ya bi namê " Kesê zi firdûnî" Berlîn de Festîvalê Fîlman ê enternasyonal ya 55. de xelatê aşitî girot

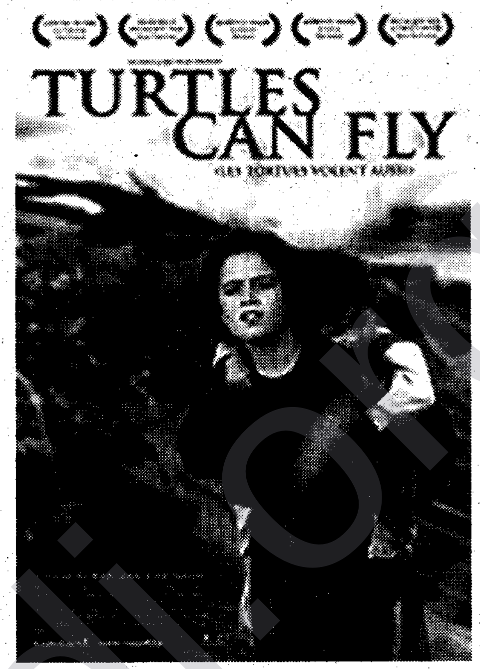

Heşo Zerîn fîlmê Cumhuriyetî Efrîkaya Başûr " U-Carmen eKhayelitsha" girot.

Berlîn- Fîlma rejîsorî Kurd Behman Ghobadî ya bi namê " Kesê zi firdûnî" Berlîn de Festîvalê Fîlman ê enternasyonal ya 55. de xelatê aşitî girot.

Behman Ghobadî na fîlm Kurdistana Başur de ûnta û îta de ziwar û cefa ke qicî xerb de ûncenî, nê persan şer vindeno. Sey Fîlmanî Ghobadî ê binan, na fîlm de zi serkaykerdox nê profosyonelo, o raya verîn vecîyawo kamera ver. Fîlm de zaf peşmergê û eskerî Amerîka zi kaykenî.

Fîlmê " Kesê zi firdûnî" cuwa ver zi çend Festîvalan de xelat girotib. Behman Ghobadî bi xo nêame Berlîn, no rid ra xelat yew temsîlkarî ey girot.

Festîvalê fîlman ê Berlîn de xelatê Heşo Zerîn fîlmê Cumhuriyetî Efrîkaya Başûr " U-Carmen eKhayelitsha" girot.

KOMKAR semedî Kurdistana Başûr a kampanya kerd a

Tirkiye Kurdanî Başûr tehdît kena û wazena îta îşqal bikero. Ma nê kesî ke cêr de îmzayî înan esta poltîtîkaya Tirkiye ya îşqalcî protesto kenî. Ma destek dûnî şarî Kurdistan ke semedî azadî,yewbîyayişî û mesûdê xo ver dûno, "

Federasyona Komelên Kurdistan (KOMKAR) semedî paştgirotişî Kurdistana Başûr yew kampanyayê îmza akerd. Bi no armanca KOMKAR yew namê kerd hedre û no namê ripelanî înternet, rojnameyanî Kurdan û şexsîyetî Kurdan re şawit. Komkar no namê de bi kilmkî vînayê xo îna ûna ziwan: " Se ke yeno zûnayiş 30 aşmê Çile de Iraq de vîcnayişî virazîyayî. Kurd no vîcnayiş de serkotî. Tirkiye Kurdanî Başûr tehdît kena û wazena îta îşqal bikero. Ma nê kesî ke cêr de îmzayî înan esta poltîtîkaya Tirkiye ya îşqalcî protesto kenî. Ma destek dûnî şarî Kurdistan ke semedî azadî,yewbîyayişî û mesûdê xo ver dûno, "

Bi seyan roşnvîr, nuştox, poltîkwan, doktor, mamoste, rojnamewan û kesanî Kurd no namê îmza kerd.

Gewer de verba Kurdan vilavok amê vilakerdiş

Gewer- Navçeyî Çolemerg, Gewer de ewê 17î Sibat bi sernameyî " Ey gelê Kurd" yew vilavok amê vilakerdiş. Na vilavok de zaf heqaret amenî Kurdan kerdiş. Goreyî çimeyanî mahalî na vilavok MIT kerda vila.

21 na aşm de hendê 7 henzar kesî waşt ke dozgeriye cumhuriyet de gerre bikerî, la poles nêverda şar şuero qonaxî hukmat. Nê ser 10 kesan waştişnameyî gerrê da dozgeriye Çolemerg.

www.arsivakurdi.org

پاشماوەی یادێک لە دۆست و پشتیوانێکی...

سۆڤێت پەردەیان بەسەر تاوانەکانی رژێمی بەغدا لە هەڵەبجە کێشابوو یا بێدەنگ یان دووریاندەخستەوە، بەڵام ساخارۆف تاقە کەسێک بوو کە پەردەکەی راماڵی بە ناردنی نامە بۆ رێکخراوە نێونەتەوەییەکان و کەسایەتی و سەرۆکی دەوڵەتان، لە چاوپێکەوتنەکانی لە کۆنفراس و چاپەمەنیەکاندا تراژیدیای هەڵەبجە و سەرجەم کێشەی کوردی هێنایە کایەوە داوای شەرمەزارکردنی چەوسێنەرانی کورد و سزادانیانی کرد، داوای یارمەتی و پشتگیری بۆ مافە رەواکانی گەلی کورد کرد. ساخارۆف لە وەختێکی تەنگانە و ناسک و پێویست بە هانای کوردەوە هات (بروانە بانگەوازەکەی) لە یەکێتی سۆڤێت تەنیا کەس و یەکەم کەس بووە لەسەر کورد بەدەنگهاتبێت، بەدەنگهاتن و بانگەوازەکەشی لە ئاستی نێونەتەوەییدا گوێرایەڵی زۆربوون، رۆڵیشی لە گۆڕینی هەستی هەندێ لە وڵاتانی ئەوروپایی بەرامبەر بە رژێمە داگیرکەرەکانی کورد هەبوو. ئەمڕۆش هەر ئەو دەنگانە بۆ گەلەکەمان پێویستن، ئەمڕۆش کەسانی وەک "ساخارۆف"مان لە روسیا پیویستە کە دەوڵەتەکەیان هەڵوێستێکی مرۆڤانەی بەرانبەر بە کێشەی کورد هەبێت، نەوەک رابردوو بەبێ رەچاوکردنی کێشەی کورد ئەو هەموو چەک و تەقەمەنییە بەو رژێمانە بفرۆشرێت و لە بەرژەوەندی خۆیان چاو لە هەموو تاوانەکان بپۆشن. ساخارۆف ئەگەر مابوایە و چەند ساڵێک پاش ئازادبوونی ژیابا، کێشەی کورد لە ئاستێکی تردا دەبوو، ئەو بانگەوازەی کە وەرگێڕدراوەکەی دەبینن یەکەم و دواهەمین نامە و هەڵوێستی ساخارۆف نەبووە، بەختەوەرانە ئەمڕۆ خێزانەکەی واتە خاتوو بونەر درێژەپێدەری رێبازی مێردەکەیەتی و زۆر چالاکانە و بەفراوانی لە سەر کێشەی کورد و مافە رەواکەی بەرگری دەکات، گومانم لەوە نییە کە لە داهاتوودا لە کوردستان رۆڵەکانی گەلی کورد هەڵوێستی ئەم مرۆڤە بەرزانە بە وردی و بە قووڵی هەڵدەسەنگێنن و پەیکەر و تابلۆ و بانگەوازەکانیان، شارەکانی کوردستان دەرازێننەوە و شەقام و مەیدان و شوێنەکانی کوردستان بە ناوی ساخارۆف و بونەر و میتران و گاندی و نیلسۆن ماندیلا کە ئامادەی وەرگرتنی خەڵاتی ئەتاتورک نەبوو لەسەر چەوساندنەوەی گەلی کورد، ناوبنرێت. ئایا نەدەکرا ئەمڕۆ لە باشووری کوردستان کاربەدەستان بەم ئەرکە هەستن، کورد دۆستی وای کەم بووە و ئەوانەیش کە ئەمڕۆ پەیدا بوون بەشێکی قەرزاری ئەو دۆستانەن وەک ساخارۆف و بونەر کە بە تێکۆشانی خۆیان خەباتی گەلەکەمانیان گەیاندە دونیا پاش سەرهەڵدانە پیرۆزەکەی بەهاری ١٩٩١ لە باشووری کوردستان و بە تایبەتی هێزە دەسەڵاتدارەکان بواری ئەوەیان هەبوو هیچ نەبێت بانگەوازی خێزان و هاوکارەکانی ساخارۆفیان بۆ باشووری کوردستان کردبا یاخود بە ناردنی دەستەیەکی نوێنەرایەتی کورد بۆ مۆسکۆ سەردانیان کردبان، کە زۆر جار سەردانی مۆسکۆیان کردووە و جارێک نەبوو لە کۆڕ و کۆمەڵ یا لە راگەیاندنێکدا بە نیشانەی رێز و پێزانین یادێک لەم مرۆڤە مەزنە بکەنەوە؛ یا بەشداری کۆڕ وکۆمەڵێک کە بە بۆنەی لەدایکبوون یان کۆچی دوایی ساخرۆفەوە بێت بکەن و پەیامێک یان تاجە گوڵینەیەکی ئاراستە بکرێت، تا خێزانەکەی و هاوڕێیانی لە بەرگریکردن لە کێشەی کورد دڵگەرمتر و چالاکی زیاتر بنوێنن و رای گشتی جیهانی بە تایبەتی روسی بۆ لای کێشەی کورد رابکێشن و بگرە چاوپێکەوتنێکی تەلەفزیۆنی یا رۆژنامەوانیشیان لەگەڵ نەکردن تا گەلی کورد و نەوەکانی داهاتووی، دۆستەکانی خۆی بناسێ، زۆربەیان لە تەمەنێکدان کە نابێت بەسەرکردنەوەیان دوابخرێت، کە بە نەمانیان کورد تووشی زیانێکی گەورە دەبێت.

باش لەبیرمە کاتێک شیفارنادزە وەزیری دەرەوەی یەکێتی سۆڤێت کە بۆ بەشداریکردن لە کۆبوونەوەیەکی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان سەردانی واشنگتۆنی کردبوو لە یەکێک لە پراسیارەکان سەبارەت بە بەکارهێنانی چەکی کیمیایی لەلایەن رژێمی بەعسی عێراقەوە ،بێ ئاگایی و بێخەبەری خۆی لەم بارەیەوە راگەیاند. ئیتر باسی چاپەمەنییەکانی ئەو سەردەمەی سۆڤێت و رەوەندی عەرەبی لە مۆسکۆ و بەکارهێنانی چەکی کیمیاوییان بە پڕوپاگەندەی ئیمپریالیزم دادەنا و... هتد ناکەم و باسی ئەوەش ناکەم کە چەند جار هەوڵماندا راگەیاندنێک بەناوی کۆمەڵەی خوێندکارانی کوردی یەکێتی سۆڤیت لە دەزگاکانی راگەیاندنی ئەم وڵاتە بڵاو بکەینەوە و تەنانەت چەند جاریش لە ساڵیادی هەڵەبجە ڤیدیۆ کاسێتمان بە کەناڵەکانی سۆڤێت دەدا کە هەمووی بەبێ وەڵام مانەوە. چەند جارێکیش لە ساڵیادی هەڵەبجە هەندێ بڵاوکراوەی دەستکردمان بە دیواری زانکۆوە هەڵدەواسین بە وێنەی شەهیدانی هەڵەبجەوە، ئەمە جگە لەوەی لەلایەن کاربەدەستانی زانکۆوە بانگهێشت دەکراین و هەڕەشەی دەرکردنمان لێدەکرا، قوتابیانی عەرەبی سەر بە سەفارەتی عێراقیش بەیان و وێنە و رۆژنامەکانیان دەدزین و دەیاندڕاند، لەقاودانی رژێمێکی فاشیستی وەک رژێمی بەعس لە ئاستێکی بچووکدا وەک زانکۆ کارێکی ئاسان نەبوو، کە لای ئەوان گەیشتبووە ئەوەی بە (رژێمێکی پێشکەوتوو دۆست و دژی ئیمپریالیزم و رێرەوی سۆسیالیستی بناسرێت) چ بگاتە ئاستێکی بەرز و نێونەتەوەییش وەک ئەوەی کە ساخارۆف و خێزانەکەی پێی هەڵسان کارێکی بوێرانە بوو، ئاکادیمیک ساخارۆف وەک لە پەیامەکەیدا هاتووە، کوردی سۆڤێتیش وەک کوردی بەشەکانی تری کوردستان ناوهێناوە و، بێگومان ئاگاداری ببارودۆخی پڕ لە کارەساتی کوردی سۆڤێت بووە، کە لە سەردەمی ستالین چۆن پەرش وبڵاو کراوون و لە نیشتمانی خۆیان دوورخراونەتەوە و ناراستەوخۆش رژێمی سۆڤێتی نە تەنیا بەبێ هەڵوێستی بەرانبەر بەو هەموو زوڵمەی کە کورد دەکرێت (لەلایەن تورکیاو ئێران و عێراق و سوریا) و چەکیان پێ ئەفرۆشێت، بەڵکو خۆیشی وەکرژێمێکی چەوسێنەری کوردلەقەڵەمداوە. ■■■

پاشماوەی چیرۆکی جولەکەیەکی چاوچنۆک

زیاد لە چەند کەسێک بکاتە پاڵەوان و رۆڵی سەرەکییان بداتێ. بۆ نموونە تیشکێکی گەورە دەخاتە سەر ئافرەت: رۆڵی ئافرەت لە نەمایشەکەدا زیاتر گرنگی پێدراوە، پۆرتیا دەبێتە کارەکتەرێکی سەرەکی و لە چەقی رووداوەکاندایە، هونەرمەند "سینا ئێکبلاد" ئەم رۆڵە دەبینێ، ئەم ئەکتەرەش تەمەنی لە سەرو پەنجا ساڵییەوەیە، بەڵام لە پیەسەکەدا ئەم کارەکتەرە ئافرەتێکی زۆر گەنجە. یەسیکای کچی شایلۆک دەبێتە خاڵێکی گرنگی گۆرانکارییەکان، هەروەها رەگەز و دین و بۆچوونە جیاوازەکان لە دیمەنی نێوان یەسیکای بە رەگەز جولەکەی کچی شایلۆک و لۆرینزۆی مەسیحیدا بەرجەستە دەبێت. کوڕە مەسیحییەکە بە ئاسماندا دەفڕێ و کچە جولەکەکەش بە لەشێکی سووکەوە، وەکو پەپولە لەسەر زەوی دەخولێتەوە، دەفڕێ، بەرز دەبێتەوە و لە هەوادا یەکدەگرنەوە و دەچنە ئامێزی یەکترییەوە. مالین ئێکیش لە رۆڵی شایلۆکدا، ئاستێکی قووڵ ئەدۆزێتەوە، بە تایبەتی بۆ گوزارشکردن لە چەمکەکانی تۆڵە سەندنەوە، رقلێبوونەوە و بەرهەڵستیکردن. هەموو ئەم شتانە دەبێتە هێمایەکی ئاشکراو لە دەم و چاو و جەستەیدا رەنگ ئەداتەوە. شایلۆک وێنەیەکی تری هەیە؛ کارەکتەرێکی تر، بە چەشنی خۆی، وەک سێبەر و دوانەیەک، بەرجەستەی هەڵوێستە و بارە دەروونییە ناوەکییەکانی دەکات. لە هەمان کاتدا بەردەستەکەی شایلۆک "پیاوە" و لە شێوازێکی لیبوک ئاسادا، گۆڕەپانێکی سێرک و کۆمیدیایەکی پڕ لە گاڵتە و گەپ دەکاتە سیمایەکی گرنگی نەمایشەکە. کارەکتەری باوکی بەردەستەکەی شایلۆک، کابرایەکی کوێرە و بە چاویلکەیەکی رەشەوە دیمەنێکی رەش و لە هەمان کاتدا کۆمیدی و بێکیت و کۆمیدی پێکەوە کۆدەکاتەوە. دیمەنی دادگاییکردنی ئەنتۆنیۆ و رووبەڕووبوونەوەی شایلۆک ترۆپکی نەمایشەکە. لە سەردەمی شەکسپیردا ئەم دیمەنە باسی جیاوازی و بەراوردکارییەکی راستەوخۆ بووە لە نێوان شایلۆکێکی چاوچنۆکی توندوتیژی بێویژدان و ئەنتۆنیۆی مەسیحی دەروون پاک و بەویژداندا. بەڵام ئەم دیمەنە لە نەمایشە پۆستکۆلۆنیالیەکەی ماتس ئێکدا دەبێتە نەمایشێکی سەمائامێز و لە هەمان کاتدا تراژیدی ـ کۆمیدی و راستەوخۆ گوزارشت لە دوو روویی و کۆمەڵگای رۆژئاوا، داموودەزگاکانی کڵێسا و چەمکی مەسیحییەت دەکات. شایلۆک لە دیمەنی خۆئامادەکردنی دادگاکەدا بە چەقۆکەی دەستی سەما دەکات، چەقۆکەی تیژ دەکاتەوە دەبێتە سەمایەکی تورە و لە هەمان کاتدا دۆڕاو. لەم دیمەندا کۆمیدیا و تراژیدی تێکەڵاوی سەمایەکی گرۆتێسک ئاسا دەبێت.

سینۆگرافیا

سینۆگرافیای نەمایشەکە بەشێکی گرنگ لە سەما، جووڵە، مۆسیقا و نواندنی ئەکتەرەکان. بەشەکانی سینۆگرافیا و بارستە جیاوازەکان، دەبنە تەواوکەری یەکتری، هەندێ جار بە شێوازێکی ئەفسوونی پێکدا دەچن. سینۆگرافیا لەم دەروازەیەوە لە سێ ژوور پێکهاتووە، ژوورەکانیش: گەورە، ناونجی و بچوکی (زەرد، رەش و رەساسی) هەمیشە بزۆزە. ئەم ژوورانە دەخلێنەوە، ئاڵوگۆڕیان پێدەکرێت، هەڵدەواسرێن، هەڵدەگێڕدرێنەوە و فۆرمی جیاواز لە خۆ دەگرن. هەموو شتەکان لە سنوور و چوار دەور و ناوەوەی ئەم ژوورانەدا: شەپۆلی سەما، جووڵەی ئەکتەرەکان، تێکست و وشە، رووداودات و دەبێتە رەنگێکی یەکگرتوو. لە یەکێک لە دیمەنەکاندا، ئەم ژوورانە تراژیدیاکەی شایلۆکمان بۆ بەرجەستە دەکات. دوای ئەوەی کچەکەی رادەکات و هاورێ مەسیحییەکانی گسک لە ماڵەکەی ئەدەن، ژوورە رەشەکەی شایلۆک بە بۆشی لەسەر لا دەکەوێت، یان کە هەموو شتێک لە دەست ئەدات، بە هەڵاوگێڕاوەیی بە ئاسماندا هەڵدەواسرێت. ئەوەی لەم نەمایشەدا گرنگە ئاماژەی بۆ بکرێت ئەوەیە کە هەموو دیمەنێک دەبێتە شانۆنامەیەکی سەربەخۆ، لە هەموو دیمەنێکیشدا سەما و شانۆ دەبێتە بەشێکی گرنگی مۆسیقا. دیمەنەکان لەم رووەوە سەربەخۆییەکی تەواوی هونەرییان هەیە؛ بەڵام لە هەمان کاتیشدا بەشێکی گرنگی دینامیکییەتی نەمایشەکە پێکدەهێنن. ■■■

پاشماوەی ئەمریکا فەرمان بۆ ....

کشانەوەی هێزەکانی سوریا و گەمارۆدانی و پاشانیش بۆ لێپێچینەوەی لە سەر دەستێوەردانەکانی لە عێراق. بۆش لەگەڵ سەرۆکی فەرەنسا داوای کشانەوەی سورییایان لە لوبنان کرد، هەروەها لە کۆنگرەیەکی رۆژنامەنووسیدا لەگەڵ راوێژکاری ئەڵمانیا گیرهارد شرۆدەر، بۆش گوتی: "هەڵوێستی حکومەتەکەمان ئەوەیە؛ پێویستە لەسەر سوریا نەک هەر سەربازەکانی بەڵک و دەزگا هەواڵگرییەکانیشی لە لوبنان بکێشێتەوە، هەروەها لەسەر سوریایە کە هەوڵ نەدات کاریگەری هەبێت لەسەر هەڵبژاردنەکانی لوبنان، پێویستە کاردانەوەی سوریا ببینین بزانین چۆن دەبێت، پێش ئەوەی وتوووێژی تازە بکەین و بگەڕێینەوە بۆ نەتەوە یەکگرتووەکان". پێش ئەمەش سەرۆک وەزیری لۆکسمبۆرگ کە وڵاتەکەی ئێستا سەرۆکایەتی یەکێتی ئەوروپا دەکات گوتی: " وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا و یەکێتی ئەوروپا داوای جێبەجێکردنی بڕیاری ١٥٥٩ بۆ کشانەوەی سوریا لە لوبنان دەکەن". سوریا لە رەشێکی ئاوادا ناتوانێت چاو و ڕاو لە کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی بکات و نیمچە کشانەوەیەک یان خۆکێشانەوەیەکی رووکەشی نیشانبدات، خۆ ئەگەر بە راستیش لە لوبنان بکشێتەوە ئەوا بەتەواوی لە دەوروبەر دادەبڕێت و گەمارۆ دەدرێت، هەر لەدوای کشانەوەی هێزەکانی لە لوبنان رێگە بۆ هاتنەسەرکاری ئۆپۆزۆسیۆنی لوبنانی خۆش دەبێت و لوبنان و حیزبوڵڵای هاوپەیمانی سوریا لە سوریا جیادەکرێنەوە و ئەگەر تیرۆرکردنی حەریریش لەسەر سوریا ئاشکرا بوو ئەوا گۆمی کێشەکان قووڵتر دەبێت و پەیوەندییەکانی سوریاو دەوڵەتانی جیهان خراپتر دەبن، دوای ئەوەش لەگەڵ حکومەتی عێراقیش هەڵوێستێکی دەستێوەردەر و تێکدەرانەی هەبووە و لە شەوو رۆژێکدا نابێتە دۆست و ئاسایکردنەوەی پەیوەندییەکان ئاسان نییە، دووچاری قەیرانی ئابوری زیاتر دەبێت و دووریش نییە هەر جۆرە هەڵوێستێکی تری نەفامانەی سوریا دژی ئەمریکا نەبێتە هۆی لێدانی و رووخاندنی رژێمەکەی، میسر لە هەموان زیاتر هەست بە مەترسییەکان دەکات، بۆیە هەر زوو عەمر و موسای سەرۆکی کۆمکاری عەرەبی نارده لای بەشار و ئامۆژگاری خێری کرد، دواتریش عومەر سلێمان کە بەڕێوەبەری هەواڵگری میسرە، سەردانی سوریای بۆ هەمان مەبەست کرد، کاتی خۆیشی میسری موبارەک زۆری هەوڵ لەگەڵ سەدامدا دا کە مل بۆ خواستەکانی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی بدات تا تووشی شەڕ نەبێت. دوێنێش موبارەک گوتی: " لەگەڵ سەرۆکی سوری قسەم کردووە و پێم گوتووە کە بیر لە شتێک بکاتەوە، سوریا ناتوانێت دژی گوشارەکانی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی بوەستێت، هەروەها نێردراوێکی تایبەتیم ناردووە بۆ دیمەشق بۆ ئەم مەبەستە و پێویستە کارێک بکرێت"واتە سوریا فریای خۆی بکەوێت". بە کورتی مانەوەی رژێمە دیکتاتۆر و داپڵۆسێنەرە کۆنەکانی ناوچەکە لە بەرژەوەندی جیهانگیریدا نین و دەبێ بگۆڕدرێن و خۆشیان بەهانەکان بدەن بە دەستەوە، خۆیان هۆکاری گۆڕینی خۆیانبن، لەوە دەچێت کە تەنها سوریاش نەبێت و لە سودانەوە بۆ لیبیا و سعودیە و ئێران تا کۆریا و پاشانیش دوا ئامانجی گەورە، گۆڕانکاری و کردنەوەی بازاڕی چێن بێت بۆ کاڵاکانی ئەمەریکا بەو جۆرەی کە خۆی دەیەوێت. ■■■

پاشماوەی پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەراستی...

جیهانی یەکەم هیچ گۆڕانکارییەک بەسەر رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورەدا نەهات تەنیا ئەوە نەبی کە لە پاکستاندا روویدا، جیابونەوەی لە هیند و پیادەکردنی سیستەمی دیموکراتیەتی هەڵبژادنی ئازاد کە ماوەی ٢٥ ساڵی خایاند و دواجار بە کودەتای ژەنەڕاڵ مشەرف کۆتایی پێهات، لە ڕووانگەی ئەم پڕۆژەیەدا دەبێت دیموکراتیەت خاڵی سەرەکی بێت لە نەهێشتنی جیاوازی نەتەوەیی و مەزهەبی و بنەبڕکردنی هەموو جۆرەکانی چەوساندنەوە و بنەبڕکردنی دیاردەی برسیەتی، ئەویش بە هاوکاری نێوان ئەو وڵاتانەی لەژێر چەتری ئەم پڕۆژدا یەکدەگرنەوە لە ڕووی ئابووری وسیاسی وکولتووری و دۆزینەوەی کار بۆ بێ کارانی وڵاتانی بێ سامانی سروشتی و وەگڕخستنی بێ کاران لەو وڵاتانەی لە رووی داهاتی سروشتیدا دەوڵەمەندن. لە روویەکی ترەوە دارشتنەوەی نەخشەی ناوچەکە بە پێی دەستورێکی تازە بۆ نەتەوە ژێردەستەکان، ئەوانەی خاوەنی خاک وزمان وکولتووری تایبەتن، بۆ ئەوەی ئازادبن لە بڕیاردانی چارەنووسی خۆیان. ئەوەش لە بەرژەوەندی گەلانی ژێردەستدایە. ئەوەی لە سەنگەری دژایەتیکردنی ئەو پڕۆژەیە دایە تەنها دەسەڵاتە دیکتاتورو شۆڤینستەکانن ئەوانەی دەیانەوێت درێژە بە دەسەڵاتی خویان بدەن. ■■■

کەلووەکانی هەفتە

کاوڕ ٣.٢١ تا ٤.٢٠

هەندێک حەز بە گۆڕانی بار و دۆخەکەت دەکەیت لە هەموو روویەکەوە بەڵام مەرجیش نییە لە هەموو روویەکەوە سەرکەوتووبیت، بۆچوونەکانت بە زۆر نەسەپێنە بەسەر خەڵکدا.

گا ٤.٢١ تا ٥.٢٠

ئەو گەرم و گوڕی و چالاکییەت لەسەرەتای مانگی تازەوە کەمتر دەبێتەوە، رۆژگار لە رۆژانی داهاتوودا "نەک بە ئارەزووی خۆت" بەرەو هەندێ شت ئاراستەت دەکات.

دوانە(جمک) ٥.٢١ تا ٦.٢١

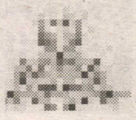

دەوروبەرەکەت پاک و بێگەردتر دەبێت و مانگی داهاتوو بۆ تۆ یەکجار باشە، ئاگاداری بار و دۆخی خێزانیت بە.

قرژاڵ ٦.٢٢ تا ٧.٢٢

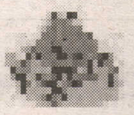

هەست و نەستی خۆت کۆنترۆڵ دەکەیت ئەگەر رووبەڕووی گرژی و جیاوازی بیر و را بیتەوە لەگەڵ هاوسەر" یان یارەکەت" و ئەوەی کە دەخوازیت پێی دەکەیت.

شێر ٧.٢٣ تا ٨.٢٢

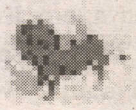

کاریگەری کەلوەکان چالاکیت زیاتر دەکات و حەز دەکەیت لە یەک کاتدا کۆمەڵێک کار ئەنجام بدەیت، کەڵک لەم ماوەیە وەربگرە.

فەریک ٨.٢٣ تا ٩.٢٢

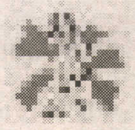

رۆژانی داهاتوو کۆمەڵێک گۆڕانی باشیان بە ناوچاوەوەیە و پێی دەچێت هەندێ دەستکەوتی چاک دەستەبەر بکەیت.

تەرازو ٩.٢٣. تا ١٠.٢٢

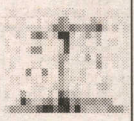

هێمنی و سەقامگیری بەسەرتا زاڵ دەبێت و پتر بایەخ بە کار و باری خێزانیت دەدەیت.

دوو پشک ١٠.٢٣ تا ١١.٢١

هەندێ رووداوی بچوک و کاری لاوەکی رووبەڕووت دەبنەوە بەڵام ئەو سوودەیان نییە بۆ تۆ، هەرچەندە هەندێکیان شتی دڵخۆشکەرەوەیان تێدایە و بەختەوەرت دەکەن.

کەوان ١١.٢٢ تا ١٢.٢١

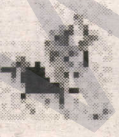

هەندێکتان سەفەر دەکەن و ئەوانەشی کە سەفەر ناکەن لە جێگەی خۆیان دەمێننەوە هەست بە خۆشییەکی نائاسایی دەکەن وەک ئەوەی گۆڕانێکیان بەسەردا هاتبێت.

گیسک ١٢.٢٢ تا ١.١٩

رۆژانی ئایندە هەڵوێست و هەل و مەرجی سەختیان تێدایە، بەتایبەتی لە رووی ئەوەی کە بەرووبوومەکەت لە ئاستی ماندووبووندا نییە.

سەتڵ ١.٢٠ تا ٢.١٨

تۆ مرۆڤێکی بیانووگریت و هەمیشە دەخوازیت بەسەر کەسانی تردا زاڵ و سەرکەوتووبیت، بەخۆتا بچۆرەوە.

نەهەنگ ٢.١٩ تا ٣.٢٠

گرفتی تۆ لە تورەبوونت و خۆ بەزلزانینتایە، ئەگەر لەم دوو رووەوە خۆت کۆنترۆڵ بکەیت ئەوا لە رۆژانی داهاتوودا سەرکەوتنی گەورە بە دەست دێنیت.

یادێک لە دۆست و پشتیوانێکی مەزنی کورد
ئەکادیمیک ئاندرێ دیمیترۆڤیچ ساخارۆڤ

دکتۆر ئەفراسیاو هەورامی ـ مۆسکۆ

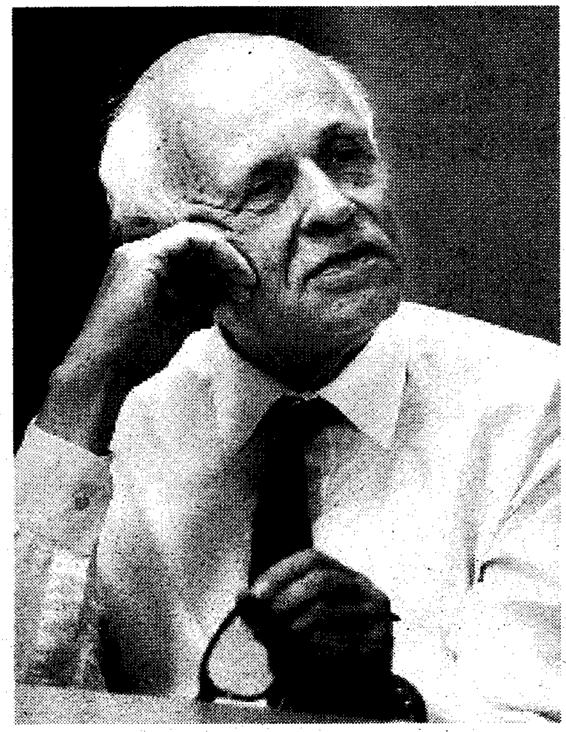

هەموو ساڵێک بە بۆنەی لەدایکبوون و کۆچی دوایی ئا.د.ساخارۆف (١٩٢١ ـ ١٩٩٨) لە روسیا و دەرەوەی روسیا بە بەستنی کۆڕ و کۆنفرانس یادی ئەم کەسایەتییە گەورەیە دەکەنەوە، بە هەڵسەنگاندنی کردەوە و بەرهەمەکانی ڕێزێکی تایبەتی لێدەگرن.

ساخارۆف لە ساڵی ١٩٧٥دا بۆ یەکەم جار "خەڵاتی نۆبل"ی پێبەخشرا بەڵام ڕێگەیان پێنەدرا بچێت وەریبگرێت کە دواتر وەریگرت. لە ساڵی ١٩٨٦دا لە دوورخراوەیی دەگەڕێتەوە و لە سەردەمی گۆرباچۆفدا لە ساڵی ١٩٨٩، دەبێتە نوێنەری ئەنجوومەنی باڵای یەکێتی سۆڤێت و هەروەها ئەویش دەستووری نوێی یەکێتی سۆڤێت دادەڕێژێ. لە ساڵی ١٩٨٨ پەرلەمانی ئەورووپا بڕیاریدا کە هەموو ساڵێ جارێک خەڵاتێکی نێونەتەوەیی لە بواری مافی مرۆڤ و مرۆڤایەتیدا بەناوی ساخارۆفەوە ببەخشێت.

ساڵی پار پەرلەمانی ئەورووپا ئەم خەڵاتەی بە کەسایەتی کورد لەیلا زانا بەخشی، بایەخ و گرنگی ئەم خەڵاتە و پێشکەشکردنی لە لایەن پەرلەمانی ئەورووپاوە بە ژنە کوردێکی قارەمان کە لە تەواوی میدیاکانی جیهاندا دەنگی دایەوە و بەم بۆنەیەوە جارێکی تر کێشەی کورد و مافە ڕەواکەی گەیەندرایە دونیا و بوو بە ڕووداوێکی گرنگ لە مێژووی کورددا. دیارە لێرەدا ناکرێت بە وردی لەسەر ئەم ڕووداوە و بایەخەکەی و هەروەها ژیاننامەی ئا.د.ساخارۆف و خێزانەکەی و هەروەها لەیلا زانا بنووسرێت، بەڵام پێشکەشکردنی ئەم خەڵاتە و خۆشەویستی ساخارۆف بەرانبەر بە کورد کتوپڕ نەبوو و مێژوویەکی کۆنی هەیە. نووسەری ئەم وتارە تا ئێستا لە چەند وتارێکدا یادی ئەم مرۆڤە پیرۆزەی کردۆتەوە و بۆ ئاگاداری هاوڵاتیانی کوردی هەندەرانیش بڕیارمدا دەقی یەکێک لەو وتارانەی کە بە بۆنەی هەشتا ساڵەی لەدایکبوونی ٢٠٠١/٥/٢١ ساخارۆف کە لە سلێمانی بڵاوکرایەوە، ئاراستە بکەم و بەختەوەرانە زۆری پێنەچوو کە هەواڵم پێگەیشت یەکێک لە شەقام یان مەیدانەکانی "سلێمانی"یان بەناوی ئا. د. ساخارۆفەوە ناونراوە.

زۆر کەسی کورد نازانێت کە ساخارۆف کێ بووە و خەڵکی کوێ بووە و چی بۆ کورد کردووە و بۆچی خەڵاتێکی ساڵانەی ئەو دەبەخشرێتە ئافرەتێکی کورد؟

بانگەوازی ئاندرێ دیمیترۆڤیچ ساخارۆف

من زۆر پەرۆشی چارەنووسی گەلی کوردم، بەو ئازار و قوربانیانەی کە تووشی ئەم گەلە بووە، خەباتی دوور و درێژ و تراژیدیانەی گەلی کورد لە پرەنسیپی مافی چارەنووسی نەتەوەییەوە سەرچاوە دەگرێت، هەر بۆیە خەباتێکی ڕەوایە. من بانگەوازی دەوڵەتان و دام و دەزگا و ڕێکخراو و دانیشتوانی هەموو وڵاتان و هەموو ڕێکخراوەکانی نێونەتەوەیی دەکەم کە لە پەیوەندییەکانی خۆیان لەگەڵ ئەو وڵاتانەی کە کوردیان تێدا دەژێت، کەڵک وەرگرن و داوا لەو دەوڵەتانە بکەن کە سیاسەتێکی ڕاست و مرۆڤانە بەرانبەر بە کوردەکان بگرنەبەر. هیچ کردەوەیەکی بێبەزەییانە و نابەرانبەری نەتەوەیی و کۆمەڵایەتی، سەرکوتکردن و جینۆساید نابێت چاویان لێ بپۆشرێت و ئەو دەوڵەتانەیش کە بەم کردەوانە هەڵدەستن نابێ بەبێ سزادان بمێننەوە. بە تایبەتی ئەو فاکتەرانەی وەک بەکارهێنانی "گازی ژەهراوی و کوشتن و ئازاردانی منداڵ و پیر، نابێ لەبیر بکرێن. من پێموایە کە کۆنفرانسەکەتان دەبێ داوا لە ئەنجوومەنی ئاسایشی نەتەوە یەکگرتووەکان بکات و پێشنیاری ئەوەش بکات کە "کێشەی کورد" لە کۆبوونەوەی گشتی ئەنجوومەنی ئاسایشی ڕێکخراوی نەتەوەیەکگرتووەکان و کۆمیتەکانی بخرێتە بەر باس و لێکۆڵینەوە و بە بڕوای من ئەنجامی ئەم لێکۆڵینەوەیەش دەبێت وەک بڕیارێکی ئەنجوومەنی ئاسایشی نەتەوەیەکگرتووەکان بێت کە حکومەتەکانی ئەو دەوڵەتانەی کوردیان بەسەردا دابەشکراوە ناچار بکات کە لەو هەرێمانەی کە دانیشتوانەکانی کوردن ئۆتۆنۆمی ـ نەتەوەیی یان بۆ ڕێکبخەن، واتە دەبێ کوردەکان لە بواری سیاسی و ئابوری و ئایینی و کولتوورییەوە سەربەخۆییان بدرێتێ. هەروەها دەبێ تەواوی ئەو فاکتانەی کە لە ڕابردوودا بوونەتە هۆی چەوساندنەوە و زوڵم و زۆر و بەکشتی لە یاسا بەدەر کە بەرانبەر بە گەلی کوردستان کراون مەحکوم و شەرمەزار بکرێن و هەنگاوی دووبارە نەبوونەوەیان بنرێت.

لەگەڵ ڕێز و هیوام ئاندرێ ساخارۆف مۆسکۆ ١٩٨٩/١٠/١٣

ئەم بانگەوازەی ساخارۆف لەلایەن خێزانی ناوبراوەوە واتە "ئیلینا گیرگیف بونەر"ەوە هێنرا بۆ پاریس و لە کۆنفرانسی نێونەتەوەیی سەبارەت بە کێشەی نەتەوەیی کە لە ساڵی ١٩٨٩دا لە پاریس بەسترا خوێندرایەوە و پێشوازی و پشتیوانیێکی زۆر گەرمی لەلایەن بەشدارانی کۆنفرانسەکەوە لێکرا. لەناو بەشدارانی ئەم کۆنفرانسە زۆر کەس هەبوون کە یەکەم جار بەهۆی ئەم پەیامەوە بە کێشەی گەلی کورد و ئەو ئازار و مەینەتییەی کە گەلی کورد تووشی هاتووە شارەزابوون، گرنگی ئەم پەیامە جگە لەوەی کە لە لایەن کەسایەتییەکی ناوداری جیهانییەوە وەک ساخارۆف بوو، هەروەها شوێنی کۆنفرانسەکە واتە پاریس و جگە لەوەش ناوەرۆکی بانگەوازەکە بۆ بەشدارانی کۆنفرانسەکە و ڕێکخراوی نەتەوە یەککگرتووەکان هتد ... هەبوو. لەم کۆنفرانسەدا ١٤٩ وڵات بەشداربوون کە ٧٠ دەستەی نوێنەرایەتی ئەم وڵاتانە لەلایەن وەزیرانی دەرەوە بوون. لەناو بەشداربووانی کۆنفرانسەکە هەروەها کەسایەتییەکی زۆری جیهانی چ سیاسی چ دیپلۆماسی چ مافپەروەر، کۆمەڵایەتی و ئایینی و زانا دەبیندران، ئاکادیمیک ساخارۆف و ژنەکەی خاتوو دکتۆرە بونەر یەکەم جار و دوا جاریش نەبوو کە پشتگیرییان لە خەباتی ڕەوای گەلی کورد کردووە و دەنگی گەلی کوردیان گەیاندووەتە کۆمەڵگای نێونەتەوەیی، خاتوو بونەر لە کاتی کۆنفرانسەکەش چاوپێکەوتنی ڕۆژنامەنووسی هەبوو، لە بەشێک لە وتووێژەکانیدا دەڵێت: "مەبەستی هاتنی من بۆ ئەم کۆنفرانسە باسکردن لەسەر کێشەی نەتەوەیی کورد لە ئێران و عێراق و تورکیا و سوریا و یەکێتی سۆڤیەتە، لێرە لەسەر مێژوو کولتووری کورد و هەروەها لەسەر ڕەسەنایەتی ئەم گەلە زۆر گوتراوە بەڵام ئەوەی زیاتر منی پەرۆش کردووە بارودۆخی ئەمڕۆی گەلی کوردە بە تایبەتی تراژیدیای کوردستانی عێراقە کە وڵاتەکەیان بە چەک کاولکراوە، ئەو چەکانەش بەداخەوە لەلایەن وڵاتانی پێشکەوتووەوە لەوانە وڵاتەکەی منیش "یەکێتی سۆڤێت" بەبێ سنوور دەدرێتە عێراق. ڕژێم، لە بەکارهێنانی چەکی کیمیاوی کە میتۆدێکی فاشیستانەیە دەستی نەپاراستووە و شەرمیش ناکات، واتە جینۆسایدی گەلی کورد بەڕێوەدەبات، چەوساندنەوە و قڕکردنی گەلی کورد نە تەنیا لەلایەن ڕژێمی عیراقەوە بەڵکو لە لایەن ئەو ڕژێمانەشەوە کە ئەمڕۆ کوردستان بەسەر دەوڵەتەکانیاندا دابەشکراوە بەڕێوەدەچێت، جینۆسایدی کورد لە لایەن ڕژێمی عێراقەوە بە بەکارهێنانی چەکی کیمیاوی و چۆڵکردنی کوردستان بۆ من ڕوون و ئاشکرایە کە گرنگترینیان ڕاپۆرتی ئەو دکتۆرە بەلجیکییەیە کە خۆی چووەتە کوردستان و ئەو تراژیدیایەی بەچاوی خۆی بینیوە و هەوڵیداوە کە بریندار و نەخۆشەکانی چەکی کیمیاوی بۆ تیمارکردن بنێردرێنە بەریتانیا و فەرەنسا و وڵاتانی تر. من دەمەوێت و حەز دەکەم کە کورد دۆستی هەبن، من نە تەنیا خەریکی کێشەی کوردم بەڵکو کێشەی کورد بەمنەوە زۆر نزیک و لە قوڵایی دڵمەوە هەوڵی بۆ ئەدەم و لە نزیکەوە شارەزای گەلی کوردم لە ١٩٤٠ ـ ١٩٥٩، من وەک پزیشکی منداڵان لە نەخۆشخانەی سلێمانی لە کوردستانی عێراق کارم کردووە و شارەزایی و تێگەیشتنی من لە خەباتی گەلی کورد لەوێرا دەستیپێکرد".

خاتوو بونەر دوای مردنی ساخارۆف لە بەرگری و ناساندنی مافی گەلی کورد هەر بەردەوام بووە و زۆر زەحمەتە چاپێکەوتن یان وتارێکی هەبێت کە باسی کوردی نەکردبێت لە یەکێک لەو چاوپێکەوتنانەی لە سەرەتای مانگی مای٢٠٠١ دا ڕەخنەیەکی زۆری لە وڵاتانی ڕۆژئاوا و ئەمریکا و UN گرت کە سیاسەتی دووانە و نامرۆڤانەیان بەرانبەر بە کێشەی کورد هەبووە و هەیە و بەڵگەشی بۆ ئەوە ئەمە بووە کە ٤٥ ملیۆن کورد بێ ماف و بێ کیان بەسەر ئەو دەوڵەتانەدا دابەشکراوە و لێیان ناپرسنەوە... دەڵێت بۆچی UN و ڕۆژئاوا و ئەمریکا بڕیاری هەڵبژاردن لە تەیموری ڕۆژهەڵات ئەدەن و نوێنەر و چاودێری خۆیان تەنانەت هێزی پارێزەری لەشکریش دەنێرن بۆ ئەوێ و ئەرکی ڕیفراندۆم لەوێ بە ئەستۆ دەگرن کە گەلی تەیموری ڕۆژهەڵات چی دەوێت، بەڵام بۆ کوردستان لە هیچ پارچەیەکی ئەم یاسا یان ئەم بڕیارە بەڕێوەنابەن، ڕەخنەی لە ڕۆژئاوا بە تایبەت بەرامبەر بە تورکیا گرت کە وەک هاوپەیمانێکیان بەرانبەر بە سیاسەتی داپڵۆسین و بێ مافی کورد لەو وڵاتە بێدەنگن.

لەسەر ژیانی ساخارۆف دەیان کتێب و هەزاران وتار نووسراوە، ساخارۆف دروستکەری بۆمبای هایدرۆجینی بۆ سۆڤێت بوو کە بوو بەهۆی بەهێزبوونی وڵاتەکەیی و بەرزبوونەوەی پرەستیژی دروستکردنی ئەو چەکە ناکاکڵییە و دنیای ڕۆژئاوای هەژاند و یەکێتی سۆڤێت بەهۆی ئەم چەکەوە زۆر شتی خۆی بەسەر ڕۆژئاوادا سەپاند. ساخارۆف وەک فیزیک و دروستکەری بۆمبای هایدرۆجینی ناوبانگی لە دنیا دەرکرد و لەلایەن کاربەدەستانی سۆڤێتەوە خەڵات و مەدالیای زۆری پێبەخشرا، بەڵام ساخارۆف لەگەڵ سیاسەتی سۆڤێتی بە تایبەتی لە بواری مافی مرۆڤ و دیموکراتیەت ڕەخنەی زۆر و بە ئاشکرای دەگرت، هەر بۆیە تووشی لێدان و گرتن و دەستبەسەری و دوورخستنەوە بووەوە و تەنانەت سەرەڕای ئەو شانازی و خزمەتەی کە بەیەکێتی سۆڤێت و زانستی جیهانیکردنی لە لایەن کاربەدەستانی سۆڤێتەوە بەدناو دەکرێت و دەزگاکانی ڕاگەیاندن و چاپەمەنی سۆڤێت و پارتە کۆمۆنیستەکان و وڵاتانی هاوپەیمانی سۆڤێت بوختانی ناڕەوایان بۆ ئەم مرۆڤە مەزنە دروستکرد، تاوانی ساخارۆف بەرگریکردن لە مافی مرۆڤ و کەمکردنەوەی دژایەتی نێوان دو سیستەمی ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا بوو کە لەهەمان کاتیشدا جگە لە ڕەخنە لە کاربەدەستانی وڵاتەکەی خۆی ڕەخنەشی لە ڕۆژئاوا دەگرت. ساخارۆف بەو هەڵوێستە مرۆڤانەیەی خۆی زیاتر ناوبانگی دەرکرد، تەواوی هەوڵ و تەقەلای کەسایەتی و ڕێکخراوەکانی نێونەتەوەیی بۆ ئازادکردنی ساخارۆف تا هاتنە سەرکاری گۆرباچۆف بێسوود بوون، تەلەفزیۆنەکانی روسیا ئێستا ئەو فیلمانەی کە کاتی خۆی "K.G.B" بە کامێرای نهێنی لە ماڵەکەی و دەرەوەی ماڵەکەی لە شوێنی دوورخستنەوە و دەستبەسەری ساخارۆف گرتوویانە نیشان ئەدەن، کە چ دەکات و کێ دێت بۆ لای و چ دەنووسێت و ...هتد. گۆرباچۆف لە ڕۆژی یادی هەشتا ساڵەی لە دایکبوونی ساخارۆف لە وتووێژێکی تەلەفزیۆنیدا لە روسیا گوتی: "بڕیاردرا ساخارۆف ئازاد بکرێت و لە شاری گۆرکیەوە بگەڕێتەوە مۆسکۆ، ویستم تەلەفۆنی بۆ بکەم و هەواڵەکەی پێڕاگەیەنم وتیان تەلەفۆنی نییە، هەر ئەو ڕۆژە تەلەفۆنی بۆ دادەنێن، پاس چاکوچۆنی و خۆناساندن ، پێش ئەوەی هەواڵەکەی پێبدەم گوتی ئێوە دەبێ ئاڵوگۆڕ بکەن، خەڵکێکی زۆر بەبێ تاوان گیراوون دەبێ ئازادبکرێن"... گۆرباچۆف لە درێژەی قسەکانی گوتی: "ئەو شتەی ساخارۆف خەباتی بۆ دەکرد، ئەمڕۆ لە مەترسیدایە واتە ئازادی دەربڕین و مافی مرۆڤ و چاپەمەنی ئازاد".

ساخارۆف زۆر جار خۆی بە تاوانبار زانیوە کە بە دروستکردنی بۆمبای هایدرۆجینی دەستی لەو شەڕە ساردەی نێوان ڕۆژئاوا و ڕۆژهەڵاتدا هەبووە بەڵام گوتوویەتی:" کە من بەو کارەم ویستم خزمەتی زانست و مرۆڤایەتی بکەم نەک لە خزمەتی سیاسەت و ململانێ و بەرژەوەندی ئەم یان ئەوبێت". ساخارۆف وەک کەسایەتییەکی جیهانی بەناوبانگ و وەک ڕووناکبیر و زانایەکی گەورەی سۆڤێت بەهانای گەلی کوردەوە هات ئەویش لەو کاتەی کە دەزگاکانی چاپەمەنی و ڕاگەیاندنی

بۆ لاپەڕەی ٧

پەیڤ...
ژن.. ئەمجارەش ژن

نووسینی: ڤینۆس فایەق

هەرجارێک ویستبێتم باس لە کێشەیەکی ژنان بکەم، هەستم کردووە باس لە بوونەوەرێکی تر ئەکەم لەدەرەوەی خۆمدا، چونکە هەمیشە زاراوەی "کێشەی ژنان" هەستی ئەوەی داوەمەتێ، ژن بۆ خۆی کێشەیە .. ئەوەی دەمەوێت بیڵێم هیچ کات حەزم نەکردووە بەتەنها باس لە ژن بکەم، بەواتایەکی تر هەرگیز نەمویستووە لەپیاو جیای بکەمەوە، لەبەر ئەوەنا بە پیاویەوە بلکێنم، بەڵکە لەبەر ئەوەی ژن بوونەوەرێکە یەکسانە بە پیاو، کاتێ دێین و بەتەنها باسی لێوە دەکەین، بەتەنها بەندی خانەیەکی دەکەین، ئەوەش وادەکات هەر لەخۆڕا ژن بچێتە بەرەیەکەوە و پیاو لەبەرەیەکدا، ئەمە لەکاتێکدا ژن و پیاو پێکەوە کۆمەڵگا دروست دەکەن .. نزیکبوونەوەی یادی ژنان هەمیشە وەبیر ئەهێنێتەوە بوونەوەرێکم کە پێی دەڵێن "کێشە" ن، هەمیشە وتراوە "کێشەی ژنان". ئەوەش وایکردووە باس و خواستەکان لەو میانەیەدا توندی و دەمارگیری لەخۆ بگرێت.

بەڵام داخوا چیرۆکی دەستنیشانکردنی ڕۆژێکی تایبەت بە ژنان لە کوێوە سەری هەڵداوە؟؟

سەرەتا یادی ژنان لە ڕۆژی 28 فیبریوەری لە سەرتاسەری ئەمەریکا دەستنیشان کرا وەک ڕۆژێکی نیشتمانی تایبەت بە ژنان. ئیدی لە ساڵی 1909 ەوە هەتا ساڵی 1913 هەموو ساڵێک ئاخەرین ڕۆژی یەکشەممە لە مانگی فیبریوەری ئاهەنگی ژنان دەگێڕدرا.

ساڵی 1910، سۆسیالیستی نێودەوڵەتی لە کۆبوونەوەیەکیدا لە کۆپنهاگن بڕیاری دا ڕۆژێکی تایبەت بە ژنان دەستنیشان بکرێت، ئەوەش بۆ پشتگیری کردن لە بزووتنەوەی مافی ژنان و مافی ژنان لە هەڵبژاردندا. کۆنگرەکە کە 100 ژن لە 17 وڵاتی جیاجیاوە بەشداریان تیا کردبوو بە زۆرینە بڕیاریاندا ڕۆژێک بۆ ژنان دەستنیشانکرێت، بەڵام بڕیار لە ڕۆژەکە نەدرا هەتا ساڵی 1911 واتا ساڵێک دوای کۆبوونەوەکەی کۆپنهاگن، ڕۆژی 19 ی مارس بە ڕەسمی ئاهەنگ گێردرا بەبۆنەی ڕۆژی ژنانەوە لە هەریەک لە وڵاتەکانی: ئەڵمانیا ، دانیمارک ، سویسرا و نەمسا کە زیاتر لە ملیۆنێک ژن بەشداری تیا کرد، پاش ئەوە بە هەفتەیەک واتا 25 مارس، ئەوەبوو ئاگرێکی گەورە بەردەبێتە یەکێ لە کارگەکانی شاری نیویۆرک کە دەبێتە هۆی گیان لەدەستدانی 140 ژن، زۆربەیان لە کۆچکردووەکانی ئیتالیا، و یەهودیەکان دەبن، ئەو ڕووداوەش کاریگەری ڕاستەوخۆی هەبوو لەسەر گۆڕینی یاساکانی تایبەت بە کارەوە لە ئەمەریکا، و هۆکارەکانی کە بووە هۆی ئەو کارەساتە لە یادەکانی تری ژنان ساڵەکانی دوای ئەوە خرانە بەر باس و لێکۆڵینەوە. دوا بەدوای ئەو و لەگەڵ هەڵگیرسانی جەنگی یەکەمی جیهانی، هەروەک بزووتنەوەیەکی ئاشتیانە ڕۆژی 13ی مارسی ساڵی1913 لە روسیا یادی ڕۆژی ژنان کرایەوە و، لە وڵاتەکانی تری ئەورووپا 8ی مارس یادی کرایەوە، کە تیایدا نارەزاییان دەربڕی لە دژی هەڵگیرسانی جەنگ.

پاشان ساڵی 1917، ژنانی روسیا ئاخەرین ڕۆژی یەکشەممەی مانگی فیبریوەریان دەستنیشان کرد بۆ ڕاگەیاندنی مانگرتن لەژێر دروشمی "نان و ئاشتی"، هەتا قەیسەری روسیا دوای چوار ڕۆژ چۆکی دادا و دانی نا بە مافی ژناندا لە دەنگدان، ئەو ڕۆژە مێژووییەش دەکاتە ڕۆژی 25ی فیبریوەری 1917 لە ڕۆژژمێری یۆلیۆس قەیسەری روسیای ئەو کاتە، کە دەکاتە ڕۆژ 8ی مارسی ڕۆژژمێری گریگۆری کە لە وڵاتانی تر پەیرەوی دەکرێت. هەر لەو ڕۆژەشەوە یادی ڕۆژی ژنان دەرچەرخانێکی بەخۆیەوە بینی لە وڵاتە تازە پێشکەوتوەکان و لە وڵاتە گەشەکردووەکاندا. ئیدی هەر لەو ڕوانگەیەشەوە یەکێتی نەتەوە یەککگرتووەکان باوەڕی وایە هیچ لە کێشە کۆمەڵایەتی و ئابووری و سیاسیەکان چارەسەر نابن ئەگەر ژن بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ لەسەر ئاستی جیهانی بەشداری لە چارەسەر کردنیاندا نەکات.

بە لاتینی کردنی ئەلف و بێی کوردی

" تاقیکردنەوەی تورکیا وەک نموونە"

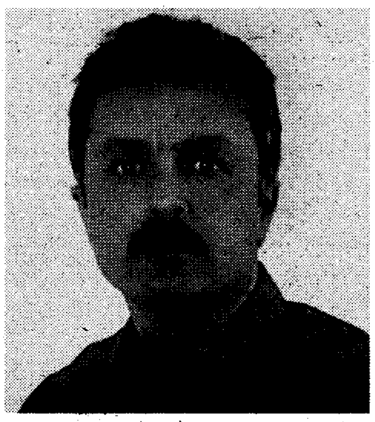

ئیسماعیل تەنیا . ئەڵمانیا

بە لاتینی کردنی ئەو ئەلفوبێ عەرەبییەی کە ئەمڕۆ کوردەکانی باشوور و ڕۆژهەڵاتی کوردستان پێی دەنووسن، بۆتە باس و خواسی بەشێک لە نووسەران و ڕووناکبیرانی کورد، کە ناوە ناوە، لەم گۆڤار و لەو ڕۆژنامەدا، بڵاودەکرێتەوە. هەر کەسە تێڕوانین و بۆچوونی خۆی دەخاتە ڕوو و هەوڵ دەدات بەرامبەرەکەی ڕازی بکات. دوا بابەت لە بارەی ئەو مەسەلە هەستیارە خوێندبێتەوە، بابەتەکەی هاوڕێی بەڕێزم کاک"نەجاتی عەبدوڵلا"یە، کە لە ژمارە"٤٦"ی ٢٠٠٥/٢/١ ڕۆژنامەی "ئاسۆ"دا بڵاوکراوەتەوە. ناوبراو هەوڵ دەدات لە گۆشە نیگای زمانەوانییەوە، لایەنە سلبییەکانی بە لاتینی کردنی ڕێنووسی کوردی، بخاتە ڕوو. شتێکی ڕوون و ئاشکرایە، بە ئەنجام گەیاندنی ئەو پرۆسەیە، کارێکی هێندە قورسە بە بڕیاری نووسەرێک و دووان، یان سەرکردەیەکی سیاسی ناگاتە ئاکام. هەڵبەتە بە ئاکام گەیاندن و سەرگرتنی ئەو پرۆسەیە، وێڕای زیانەکانیشی، گەلێک دەستکەوتی مەزن و پڕ بایەخی لێدەکەوێتەوە، کە گرنگترینیان، ئاسانکارییە بۆ دروستبوونی قەوارەیەکی نەتەوەیی یەکرتوو. ڕێگاش لەو ناحەزانە دەگرێت کە بە بیانووی فرە دیالێکتی زمانی کوردی دەیانەوێت کوردەکان لە یەکتر دابڕن، وەک ئەوەی لە زمانەکانی ئەواندا فرە دیالێکت نەبێت. ئەگەر سەیری ئەو پرۆسەیە بکەین لە تورکیادا، کە لە سەر دەستی " کەمال ئەتاتورک" لە ساڵی ١٩٢٨ بە ئەنجام گەیشت، دوای پرۆسەکە زۆر بێنە و بەرەدەی لێکەوتەوە. ئەتاتورک، لە پێناوی خۆ نزیککردنەوە لە ئەورووپا و دوورکەوتنەوە لە جیهانی عەرەبی و ئیسلامی ئەو کارەی ئەنجامدا، کە هەڵبەتە دوای خۆی زۆر دەنگی ناڕەزایی لە ئیۆمەنە جۆر بە جۆرەکان بەتایبەتیش ئیسلامییەکان، سەریهەڵدا. ئەو کارەی ئەتاتورک کە زیاتر لە ٧٧ ساڵیشی بەسەردا تێپەڕیوە، سەرەڕای هەوڵی بێ پسانەوەی لێزان و پسپۆڕەکانی بواری زمانناسی، هێشتاکە لەڕووی فۆنەتیکەوە نەیتوانیوە داخوازییەکانی ئەو زمانە تێر بکات. هەر بۆ نموونە، لە ناوچەکانی تورکیادا پیتەکانی"خ، ق" گۆ دەکەن، کەچی لە نووسیندا ئەو پیتانە نین و دەبنە"ه، ک". " ئەنقەرە ، قادن" لە کاتی نووسیندا، بە مەجبووری بە "ئەنکەرە ، کادن" دەنووسرێت و دەخوێندرێتەوە، هەروەها " باخچە ، خالید" دەبنە باهچە ، هالید". پیتی تریش هەیە کە لە ئاخاوتن و گفتوگۆ کردندا بەکاردێن کەچی لە کاتی نووسیندا، لەڕووی فۆنەتیکەوە گۆڕانیان بەسەردا دێت، کە ئەوەش بەڵگەیەکی حاشا هەڵنەگرە، لە بۆ کەم و کوڕی ئەو ڕێنووسە. جگە لەوەش، سەرەڕای لایەنە باشەکانی، زیانێکی گەورەش لە کولتوور و ئەرشیف و مێژووی ئەو میللەتە داوە. تورکەکان، زۆر شانازی بە مێژوو و " سەروەرییەکانی!" ئیمپراتۆریەتی عوسمانییەکانەوە دەکەن، کەچی ئەوەی دوای بە لاتینی کردنی ڕێنووس هیچ زانیارییەکی ئەوتۆیان لەبارەی ئەو قۆناغە مێژووییەوە، نییە. ئەو هەموو بەڵگەنامە و ئەرشیفەی دەسەڵاتدارییەتی عوسمانییەکان، تەنها ئەو کەسانە سوودی لێدەبینن کە خەڵکی پسپۆڕ و شارەزان و سەرەدەری لە ئەلف و بێیە کۆنەکە دەردەکەن و دەتوانن وەک سەرچاوە سوودی لێ ببینن. ساڵی ١٩٩٦ لە ئەستەنبوڵ بووم، بە ڕێکەوت لەگەڵ کۆمەڵێک تورک ڕێمان بە گۆرستانێک کەوت. ئەو کاتە من، هەموو نووسراوەکانی سەر کێلەکانم بۆ خوێندنەوە، بێ ئەوەی تێیان بگەم. کەچی ئەوان سەیریان پێدەهات و دەیانگوت، تۆ کە تورکی نازانیت، چۆن دەتوانی تورکی بخوێنیتەوە. زۆر کەسایەتی ئایینی و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری لەو گۆرستانەدا نێژرابوون، بەڵام خەڵکە عەوامەکە ناتوانن بیانناسنەوە، ئەو کتێب گەل و یاداشت و بەڵگەنامانەش، کە لە ئەرشیف پارێزراون، تەنها ئەوانەیان خستۆتە سەر ڕێنووسی لاتینی کە لەگەڵ ویست داخوازییەکانی ئەتاتورک و سیستەمەکەی دەگونجێت. ئێستاکەش، خەڵکێکی زۆری تورکیا، بەتایبەتیش ڕەوتە ئیسلامییەکان، داخ و حەسرەت بۆ ڕێنووسە کۆنەکە هەڵدەکێشن. هەندێک ووشە و زاراوەش هەن کە نووسینیان بە لاتینی زۆر درێژ دەبن و خۆیان لە " ٢٠ - ٢٥ " پیت دەدەن، کەچی بە ڕێنووسە کۆنەکە زۆر کورتتر دەبنەوە. ئەو تاقیکردنەوەی تورکیا، دەبێت وەک ئەزموونێک کوردیش سوودی لێ ببینێت، لە کاتی پیادە کردن و نە کردنیدا. ئەگەر ئەمڕۆکە کورد هەوڵی بە لاتینی کردنی ڕێنووسی کوردی بدات، دەبێت ئەوەشی لەبەر چاو بێت، کە بە هەزاران دیکۆمێنت و سەرچاوە و بەرهەمی شاعیران و نووسەران، بە تێپەڕبوونی کات، لە بیر دەچنەوە و لە ناو و ناوزان بتڕازێ، هیچ ئەسەرێکی تری نامێنێت. یاخود دەبێت هەوڵ بدرێت ئەو کولتوورە زۆرەی کە لە ماوەی زیتر لە چوارسەد ساڵ پێی دەنووسرێت و دەخوێندرێتەوە، هەمووی بکرێنە ڕێنووسی لاتینی. جگە لەوەش، بەشێکی زۆر لە بەساڵداچووەکانمان، بەتایبەتیش تەمەنی پەنجا ساڵ بەسەرەوە، لە خوێندن و نووسین بێبەش دەبن و ناتوانن لە گۆڕانکارییەکی سەردەم، بەهرەمەندبن. ئەگەر ئەو کەسانەش کە لەڕووی نەتەوەپەرستی و دڵسۆزییان بۆ ڕێبازی کوردایەتی، پێیان وایە ئەو ئەلف و بێیە هی عەرەبە، ئەوە بە دڵنیاییەوە دەڵێم، ئەوە بیانوویەک نییە، چونکە ئەو ئەلف و بێیە بۆتە بەشێک لە کولتووری زۆر لە نەتەوە موسڵمانەکان. نەتەوەکانی فارس و ئەفغان و پاکستانیش بە هەمان ڕێنووسی دەنووسن و بە شێوەیەکی گونجاو لەگەڵ فۆنەتیکی زمانەکانی خۆیان گونجاندویانە و زیاد و کەمیان لە ڕێنووسە عەرەبییە ڕەسەنەکە کردووە، هەروەک چۆن ئێستاکە کوردەکانی باشوور و ڕۆژهەڵات بە هەمان شێوە، ئەلف و بێ عەرەبییەکان لەگەڵ زمان و فۆنەتیکی کوردی گونجاندووە. وڵاتێکی گەورەی وەکو ئێران کە لەڕووی کولتوور و مێژووەوە، بەقەد هەموو وڵاتانی عەرەبی دەوڵەمەند و دەتوانین بڵێین فەرهەنگ و کولتوورە چاپکراوەکانیشی لەوانەیە بگاتە ئاستی فەرهەنگ و کولتووری هەموو وڵاتانی عەرەبی، سەرەڕای شانازی کردنیان بە ئارییەتی خۆیان، لە سەردەمە جیا جیاکاندا کە ئەوەندەش پابەند نە بوون بە ئایینی ئیسلامی، ئەوجا ڕێنووسەکەیان نەگۆڕیوە. وەک لەسەرەوە ئاماژەم پێکردووە، ئەوە بەشێکە لە زیان و کەم و کورتییەکانی بە ئاکام گەیاندنی ئەو پرۆسەیە. لەوانەیە ئەو بۆچوون و سەرنجانەی منیش سەرجێغ بن و لەلای یەکێکی ترەوە ئەڵتەرناتیفی گونجاو هەبێت بۆ پڕکردنەوەی شاشی و لایەنە سلبییەکان. ئەوە هەوێرێکە و ئاوی زۆری دەوێت. مەرج نییە ئەوەی من بەڕاستی دەزانم، بەرامبەرەکەم پەسەندی بکات، گرنگ ئەوەیە، هەوڵ و بۆچوونەکانی هەموومان لە بەرژەوەندی بەرەوپێش بردنی زمان و فەرهەنگی کوردیدا بێت و بە ئاقارێکیدا ببەین، کە شایستەی پێشکەوتن و گۆڕانکارییەکانی سەردەم بێت. ■■■

لە هەولێر یادی هەژاری موکریانی کرایەوە

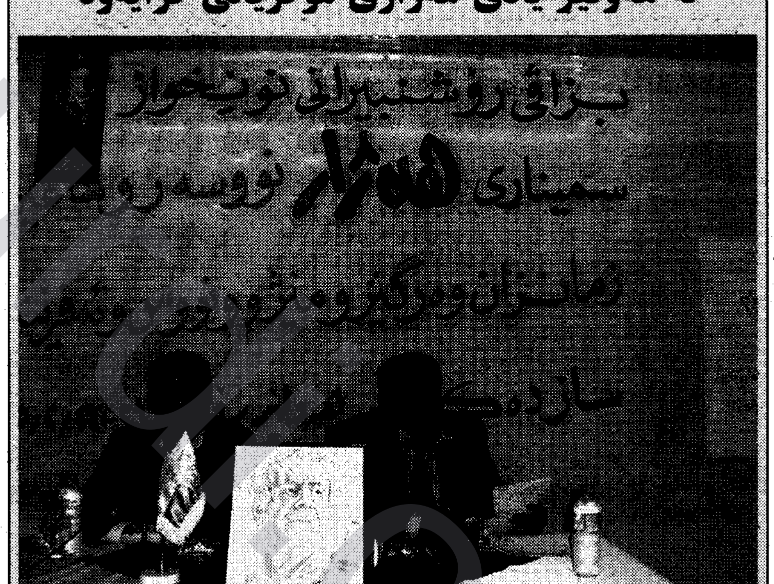

هەولێر- ئامق هەورامی - ڕۆژانی ٢١-٢٠٠٥/٢/٢٢، بزاڤی ڕۆشنبیرانی نوێخواز سیمینارێکی لە یادی هەژاردا سازکرد. سیمینارەکە لەژێر ناوی **هەژاری نووسەر و زمانزان و شاعیر و وەرگێر و مێژوونووس و ئەفرێنەر**، دەستی بەکارەکانی خۆیکرد لە هۆڵی تاوەری هەولێر.

ڕۆژی یەکەمی سیمینارەکە ئەم چالاکییانەی لەخۆ گرت:

١- وتاری یەکێتی نوسەرانی کورد لەلایەن عەبدولرەحمان فەرهادییەوە.

٢- وتاری بزاڤی ڕۆشنبیرانی نوێخواز لەلایەن محەمەد خدر مەولود خوێندرایەوە.

پاشان دەسکرا بە بەرنامەی سیمینارەکە و بابەتی یەکەم بابەتێکی بەڕێز کەریم شارەزا بوو بەناوی **هەژار شاعیرو زمانزان و وەرگێرو مێژوو نوس**، پێشکەش کرا.

بابەتی دووەم بابەتێکی بەڕێز مەحمود زامدار بوو بەناوی **بیرەوەرییەکانم لەگەڵ مام هەژاردا**.

نامەکانی نێوان مەم و هەژار، بابەتێکی ئیسماعیل بەرزنجی بوو.

پاش کۆتایی هێنان بە خوێندنەوەی بابەتەکان لە لایەن ئامادەبوانەوە گفتوگۆ لەسەر بابەتەکان کرا و ژمارەیەکی زۆر لە ڕۆشنبیران ئامادە بوون.

ڕۆژی دووەمی سیمینارەکە ئەم بابەتانەی لەخۆ گرتبو :

* **بەراوردکاری لەنێوان چەند دەقێکی هەژاردا** لەلایەن فەخرەدین تاهیر گەردییەوە.
* **پرۆسەی نوێخوازی لای هەژار موکریانی** لە لایەن محەمەد خدر مەولود ەوە

پاش کۆتایی هاتنی بابەتەکان، لەلایەن ئامادەبوانەوە گفتوگۆی بابەتەکان کرا. ■■■

دیداری هەڵکەوت زاهیر لەگەڵ:

هونەرمەند بەکر خالد

هونەرمەند بەکر خالد لەدایکبووی ساڵی ١٩٦٩ یە لە شاری ڕانیە، سەرۆکی بەشی موزیکە لە پەیمانگای هونەرە جوانەکانی هەولێر، جێگری سەرۆکی ئۆرکسترای کوردستانە، ئەندامی گرووپی موزیکی سەتەلایتی کوردستانە و ئامێری چەلۆ لێدەدا.

هەڵکەوت: ئەمڕۆی مۆسیقا و گۆرانی کوردی چۆن هەڵدەسەنگێنی؟

وەڵام: موزیکی کوردی ئەمڕۆ لە هەموو کاتێک زیاتر پەرش وبڵاوی بەخۆیەوە دەبینێ، ئەویش بەهۆی نەبوونی سیستەمێکی کارکردن لەناو زوربەی گرووپە مووزیکییەکاندا. زۆر لە گۆرانیبێژانمان و مووزیککارەکان پێشبڕکێی ئەوەیانە گۆرانی و موزیکی کوردی بەرەو تورکی بوەرن، بە هەزاران دۆلار خەرج دەکەن تا بتوانن" سی دی" یەک بەم ڕۆحییەتە تۆمار بکەن، لەگەڵ ئەوەشدا هەوڵی باش هەیە بۆ زیندووکردنەوەی مووزیکی نەتەوایەتی و بەرەوپێشبردنی لەلایەن چەندین موزیککار و گۆرانیبێژان.

هەڵکەوت: چالاکی هونەری لە کوردستاندا چۆن دەبینی؟

وەڵام: جموجووڵی هونەری و چالاکی موزیک لە کوردستاندا تا ڕادەیەکی باش پێشکەوتنی بەخۆیەوە بینیوە، ئەویش دەگەڕێتەوە بۆ بوونی چەند پەیمانگەیەکی هونەرەجوانەکان و ڕۆڵی کادێری هونەری بە شێوەیەکی زانستی و سازدانی کۆنسێرتی گۆرانی مووزیک بۆ چەندین لە گۆرانیبێژان و هونەرمەندانی ناوەوە و دەرەوە لەلایەن گرووپی مووزیکی سەتەلایت و گرووپەکانی تر بە گوێرەی ئەم توانا هونەرییەی ئەمڕۆ لە کوردستاندا هەیە.

هەڵکەوت: چالاکییەکانی تاراوگە چۆن هەڵدەسەنگێنی؟

وەڵام: هونەرمەندانمان لە تاراوگەدا چالاکی جۆراوجۆر پێشکەش دەکەن کە هەندێکیان لە ڕێگای کەناڵەکانی تەلەفزیۆنی سەتەلایت و هەندێکیان لە ڕێگای "سی دی" ئەبینرێن و گوێبیستیان دەبین بەڵام مەبەست بەوە دەکەین کە ئەنجامدانی کارکی هونەری لە تاراوگەدا زۆر ئەستەم بێت، ئەویش بەهۆی پەرش و بڵاوی هونەرمەندانمان و یەککگرتنەوەیان و کۆبوونەوەیان لە کارە هونەرییەکاندا، ئەو کارە هونەرییانەی ئەنجامدراوون کاری زۆر باشی تێدا بەدیدەکرێ و تازەگەرییان پێوە دیارە.

هەڵکەوت: چۆن دەتوانین ئاستی هونەری کوردی بگەیەنینە ئاستی هونەری جیهان؟

وەڵام: زۆر ڕێگا هەیە بۆ ئەوەی ئێمە بگەینە ئاستی هونەری جیهانی کە هەندێکیانبە ئەنجام گەیشتوون لەوانە نەمایشی گۆرانیە فۆلکلۆر و نەتەوایەتییەکانمان کە تیپە مووزیکییەکانمان سازی دەکەن، بەتایبەتی گرووپی موزیکی کامکاران کە لە سەرتاسەری جیهان ناسراوون، خزمەتێکی باشی میلۆدی کوردی دەکەن بە بەکارهێنانی ئامێری موزیکی کوردی، هەروەها دەتوانین لە ڕێگای خوێندنی بەرز لە مووزیک ناسیدا و زانستی مووزیک و دامەزراندنی ئۆرکستی و گرووپی مووزیک کە بە شیوەیەک کاربکەن لە ئاست هونەزی مووزیکی جیهانی بەڵام بێ لەدەستدانی مۆرکی نەتەوایەتی.

هەڵکەوت:لەکوردستانداکەموکورتییەکان چۆن چارەسەر دەکرێن؟

وەڵام: کەمووکورتی زۆرن و ڕیگەچارەشیان ئاسانە

هەڵکەوت: بۆ تا ئێستا لە گۆرانی کوردیدا ستایلی مووزیک جیانەکراونەتەوە؟

وەڵام: ستایلی گۆرانی کوردی دۆزینەوەی زۆر زەحمەتە، چونکە هەر گرووپێکی مووزیک بە شێوازێکی تایبەت بە خۆی کاردەکات و بە گوێرەی دەنگ و ئاوازی گۆرانیبێژانمان دەگۆڕێت.

هەڵکەوت: دەنگی کام گۆرانیبێژت لا پەسندە؟

وەڵام: دەنگی زۆربەی گۆرانیبێژەکانمان لاپەسندە ، ئەوانەی کە ڕەسەنایەتی گۆرانی کوردی دەپارێزن و کاری بۆ دەکەن وەک زیاد ئەسعەد، مەرزییە فەریقی

هەڵکەوت: ئاستی گۆرانیبێژی کورد چۆن دەبینی؟

وەڵام: زۆر سستە و دەگمەنە

هەڵکەوت: دوا وتەت بۆ پەیامی کورد؟

وەڵام: سوپاسی ڕۆژنامەکەتان دەکەم کە لە ناوەوەی کوردستان ئێمەتان بەسەر کردەوە، هیوای سەرکەوتنتان بۆ دەخوازم. ■■■

بۆ ڕێنمایی کار و باری باج و دارایی لە ئەڵمانیا

Dipl. Volksw. Hoschnav Sleman — Steuerberater Dipl. Ing. Hannes Elter

بەڕێوەبەری کاری ژمێریاری و دارایی

Von Guericke Alle 21 53125 Bonn
Tel.: 0228 / 29 83 07 Mobil: 0170 32 44 831
e-Mail: sleman@web.de

چیرۆکی جولەکەیەکی چاوچنۆک

بەشی دوهەم

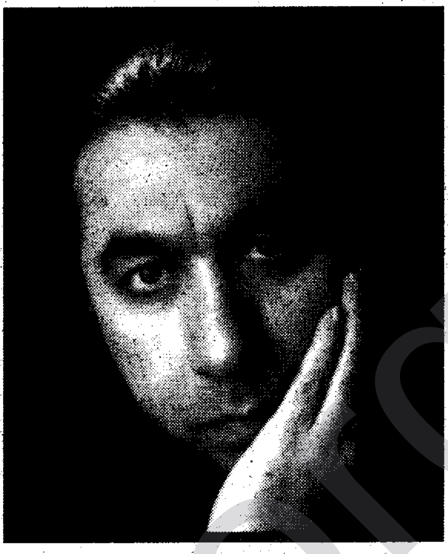

دانا رەئوف ـ سوید

بازرگانی ڤینیسیا و جولەکە

ئەم شانۆنامەیەی شکسپیر لە هەموو سەردەمێکدا پێشکەشکراوە. بەڵام هەمیشە خوێندنەوەکانی بازرگانی ڤینیسیا دیدی جۆراوجۆر و هەڵکۆڵینی فیکری، ئاکاری و رامیاری لەخۆگرتووە. بۆ نموونە لە هەزارەی رابردوودا و بە تایبەتی لە ساڵانی سیەکاندا کە دەسەڵاتی نازییەکان گەیشتە ترۆپکە، شانۆنامەی بازرگانی ڤینیسیاش زۆر رەواجی دەبێت. لە نێوان ساڵەکانی ١٩٢٢ـ ١٩٢٩دا پەنجا جار لە ئەڵمانیا نەمایشکراوە. لە شانۆی پادشایەتی لە ستۆکهۆڵم تا ئێستا شەش جار بازرگانی ڤینیسیا نەمایشکراوە: (١٩١٩، ١٩٢٣، ١٩٤٤، ١٩٦٢، ١٩٦٧، ٢٠٠٤).

لە زۆربەی نەمایشەکانی ئەم شانۆنامەیەدا کەسایەتی شایلۆک کراوەتە کارەکتەرێکی کاریکاتێری بێویژدانی سووخۆر. هەر لە رێگای ئەم کارەکتەرەشەوە بە هەموو شێوەیەک هێرشکراوەتە سەر رەگەزی جولەکە. شایلۆک لە شانۆنامەی بازرگانی ڤینیسیادا دووپاتی ئەم مەسەلەیە دەکاتەوە و دەڵێت: (جولەکە چاوی نییە؟ جولەکە دەستی نییە، بەشەکانی جەستەی، پێوەری مرۆڤێکی ئاسایی، هەستەکانی یان سۆز؟ بە هەمان خۆراک ناژی، بە هەمان چەک بریندار نابێت، تووشی هەمان نەخۆشی نابێت، بە هەمان دەرمان، وەک هەر مەسیحیەکی تر چارەسەر ناکرێت، هەر وەک هەموو مەسیحییەک هەست بە گەرمای هاوین و سەرمای زستان ناکات؟ ئێمە خوێنمان لێنایەت گەر بریندارمان بکەن؟ پێناکەنین گەر ئێوە ختوکەمان بدەن؟ ئێمە نامرین گەر ئێوە دەرمانخواردمان بکەن؟ تۆڵە ناکەینەوە گەر ئێوە مافەکانمان پێشێل بکەن؟.

هونەرمەند "ماتس ئێک" کە ئەم شانۆنامەیەی خستۆتە سەر شانۆ زۆر بەووردی بیری لەو مەسەلانە کردۆتەوە . ئەم هونەرمەندە لەیەکێک لە کۆنفرانسە رۆژنامە نووسییەکاندا ، سەبارەت بەم نەمایشە، لەستۆکهۆڵم راگەیاند (پیەسەکە بەرجەستەیەکی ئاشکرای دژایەتیکردنی جولەکە ئەنتیسمیتیزم .. ( ) لەخۆدەگرێت کە بەداخەوە تاکو ئێستا بەهەمان شێوە ئەو دژایەتیکردن و رقلێبونەوەیە هەر بەردەوامە. بارو دۆخی ئافرەتیش خالیکی گرنگە: دەسەڵاتی پارە عەشقێکی پێویست و نرخی شتەکان بە ئاشکرا بەرجەستە دەبێت. ئەوانەی باسی لێبوردن و لێبورین دەکەن، هەوڵی بەئەنجامگەیاندنی نادەن. بێگومان هەست و سۆزە پێویستەکانی تۆڵە سەندنەوەش باس دەکرێت.

ماتس ئێک وشانۆی کلاسیکی

ماتس ئێکە لە ساڵی ١٩٩٦دا "جولەکەی مالْیا"ی نمایشیکی سەرئامێزی پۆست مۆدێرنیزمی قەشەنگدا. لەسەر شانۆی ئەرپۆن لەستۆکهۆلم، پێشکەشکردووە لەشانۆنامەی جولەکەی مالیاشدا ، پیسکەی جولەکە بەئاشکرا بەرجەستە دەکرێت.

بەلام جیاوازی جولەکەی مالیا وبازرگانی ڤێنیسیا لەوەدیە کە کریستۆڤەر مارلیۆ زۆر توندو تیژتر و لەمەودایەکی فراوانترە وە چارەسەری کێسەکانی رەگەزی جولەکە دەکات.

میس ئێکیش لەماوەی ئەم دەساڵەی دوایدا. جگە لەنمایشە سەما گەورەکانی، لە دیدێکی پۆست مۆدێرنیزمەوە چارەسەری کۆمەڵێ شانۆنامەی کلاسیکی کردووە. "دۆن ژوان"ی مۆلییر، "ئەندرۆماک" ی راسین، "جولەکەی مالْتا" ی کریستۆفەر مارلۆ، "ژان دارک" ی ژان ئانوی و ئەمرۆش "بازرگانی ڤینیسیا"ی شکسپیر.

ماتس ئێکە زۆر سەرکەوتوانە، سەما لە وشەدا دەچنێ، سەما دەخاتە نێو پانتاییەکانی شانۆوە و تێهەڵکێشی بنەما و سترکتۆرە لیریکیە، ئەدەبییە، شانۆییەکەی دەکات، سەما و شانۆ، لە یەکەیەکی جیاواز و لە هەمانکات، یەککرتوودا کۆ دەکاتەوە.

ئەم ریژیسۆرە بە سەلیقەیە، ئەم کۆریۆگرافە جیهانییە وا لە ئەکتەرەکانی دەکات، سەما بە وشە و بە جەستە و لە گەڵ پانتاییەکاندا بکەن. سەما و تێکست مافورێکی رەنگاورەنگ، دیدێکی فراوانی مۆدێرن دەخوڵقێنن.

ماتس ئێکە لە چارەسەرە هونەرییەکەی بازرگانی ڤینیسیادا، عەشقی سەما دەخزێنێتە نێو جیهانی پارە و دەسەڵاتی باوکسالارییەوە. ئەم هونەرمەندە ئاماژەی ئەوە دەکات کە ئەو تێکستێک دەخوێنێتەوە بە سەما دەیبینێ و هەر بە سەماش دەیخوێنێتەوە.

وەرگێرانی نوێ

ئەم هەنەرمەندە لەگەڵ رووبەروو بوونەوەی هەر شاکارێکی کلاسیکیدا، وەرگێڕانێکی نوێی تایبەت بە خۆیی و تێڕوانینێکی نوێش لە دایک دەبێت. وەرگێرانێکی سەرلەنوێی ئەو شاکارانە، سەرەتای ئەو پرۆژانە دەستنیشان دەکات. ئەو وەرگێرە نوێیەش هەر لە سەرەتاوە هاوکار و هاوبەشی پرۆسەکەیە. وەرگێر تەنها وەرگێر نییە، بەڵکو هاوکێشەیەکی گرنگی ئەزموونە سێ کوچکەییەکە پێکدەهێنێ: وەرگێر ـ نووسەر، ریژیسۆر و ئەکتەرەکان. شانۆنامەی "بازرگانی ڤینیسیا" بە تایبەتی بۆ ئەم نەمایشە سەر لە نوێ و لە بەرگێکی نوێیدا وەرگێردراوەتەوە.

وەرگێرانە نوێیەکە جگە لە بەستنەوەیەکی فیکری و ئیستاتیکی بە دیدی ریژیسۆرەوە، هاریکارییەکی راستەوخۆی ئەکتەرەکانیشە. وەرگێرانەکە زۆر ساکار و ئاسانە، زمانێکی نزیک لە زمانی ژیانی رۆژانەی خەڵکی بەکارهێنراوە و زۆر وشە و دەستەواژەی نوێ و هاوچەرخ بەکارهێنراوە کە لە سەردەمی شەکسپیردا نەبووە، بۆ نموونە "شایلۆک" وشەی "رەگەز" و زۆر وشەی گاڵتەئامێزی تری نوێ بەکاردەهێنێ کە بە هیچ شێوەیەک ئەو وشە و دەستەواژانە لە سەردەمی شەکسپیردا نەبووە. ئەمەش زۆر بە ئاسانی پیەسەکە دەبەستێتەوە بە مەسەلە رەگەزپەرستییەکان و دژایەتیکردنی جولەکە و قەڵاچۆکردنیان. بێگومان ئەم بەستنەوەیەش چەمک و شێوازێکی نوێش دەبەخشێتە ئەو مەسەلانە.

شایلۆکێکی ئافرەت

کارەکتەری شایلۆک بەرجەستەیەکی راستەوخۆی کابرایەکی سووخۆر و پیسکەی جولەکەیە. ئەم کارەکتەرە بووەتە سیمبۆلێکی راستەوخۆ لە ئەدەب و شانۆی جیهانیدا، بەڵام ماتس ئێک هاوکێشەیەکی بە تەواوەتی هەڵگێڕاوەتەوە و لەبری ئەوە، کارەکتەری شایلۆکی بەخشیوە بە ئەکتەرێکی ئافرەت. هونەرمەند "مالین ئێک" کە خوشکی "ماتس ئێک"ە و هەردووکیان بە سکێک لەدایکبوون، رۆڵی شایلۆک دەبینێ. ئەمەش دووپاتکردنەوەیەکی تری جیاوازی دید و بۆچوونەکانی ئەم هونەرمەندەیە، دەنگی ئەم ئافرەتە، قەوارەی جەستەی شان و ملە رۆچووەکەی لەناو پاڵتۆیەک و شەپقەیەکی تایبەتی رەشدا، ئەمانە هەمووی وێنەیەکی ئەو مرۆڤە پڕ لە ژان و تووڕەیەمان بۆ بەرجەستە دەکات. توانای ئەم ئافرەتە شایلۆکە دەبێتە پرپشکێکی بەهێزی نەمایشەکە: لە نێو ئەو هەموو سەما، گۆرانی، نواندن و سینۆگرافیا گەورەیەدا، بە ئاسانی و راستەوخۆ دەبریسکێتەوە. مالین ئێک پیاو نییە، سەمازانیش نییە، بەڵکو ئەکتەرێکی بە سەلیقەی سەمازانە و شایلۆک دەکاتە مرۆڤێکی بەرجەستەکراو کە بە هەموو شێوەیەک: جەستە، دەم وچاو، وشە و هەموو شتەکانی تر گوزارشت لەو بارە دەروونی و هەستە گرانە دەکات. ماتس ئێک ئاماژەی ئەوە دەکات کە شەکسپیر هەرگیز بە شێوەیەکی پراکتیکی جولەکەیەکی نەبینیوە، هەرگیز گەشتی دەرەوەی لەندەنیشی نەکردووە، هەروەها هەرگیز شاری ڤینیسیای ئیتالیشی نەدیوە. هەرچەندە پیەسەکە دادەنرێت بە زادەی خەیاڵی شەکسپیر خۆی، بەڵام زۆر زیرەکانە بەستراوەتەوە بە مەسەلە ئایدۆلۆژییەکان،ئاژاوە و دژایەتیکردنە هەنووکەییەکانەوە. بەڵام گۆڕینی کارەکتەری شایلۆک، وەک هێمایەکی دژوار و ناشیرین بۆ جولەکە و رەنگدانەوەی ئازارەکانیان، بۆ ئافرەتێک دەبێتە هاوکێشەیەکی دوو فاقی هێما ئامێز. لێرەدا شایلۆکێکی ئافرەت ئاماژەشە بۆ مێژووی چەوساندنەوەی ئافرەت. هێڵێکی تەریبی ئەندێشە و پڕ لە ناهەمواری جولەکە/ئافرەتە.

ماتس ئێک و بازرگانی ڤینیسیا

ئەم هونەرمەندە بۆ هەڵکۆڵین و خوێندنەوەی ئەم شاکارە، تەقەلای داوە لە بۆچوون و دیدە هونەرییەکەیدا، چ وەک ریژیسۆر، چ وەک کۆریۆگراف، سەماو شانۆ ببەستێتەوە بە یەکەوە و لەم دەروازەیەشەوە دووپاتی بەهاکانی مرۆڤی تاک و هەل و مەرجەکانی دەوروبەرەکەی بکات. ژیانی رۆژانەی مرۆڤی تاک لە نێوان خێزان و هەروەها جیهاندا، دەبێتە تەوژمێکی گەورەی ئەو دینامیکییەتە بەردەوامەی نەمایشەکە. بەکارهێنانی سەماش لە شانۆدا دەگەڕێتەوە بۆ گەوهەر و سەرەتاکانی شانۆ. شانۆ لە ئامێزی سەمادا لە دایکبووە و لە خودی سەماشەوە سەرچاوەی وەرگرتووە و بەرەوپێش چووە و گۆڕانکاری بە سەردا هاتووە. ئەکتەرەکان سەما دەکەن و سەمازانەکانیش دەبنە ئەکتەر، رۆڵەکانیان دەگۆڕنەوە، کارەکتەرەکان ئاڵوگۆڕ پێدەکەن و مەودایەکی قووڵ و گەورەتری پێدەبەخشن.

پێکەوە بەستنەوە و بەکارهێنانی جەستەیەکی سەمازانیش دید و ستراتیژییەکی تایبەت بەخۆی وەردەگرێت. بۆ نموونە سەمازان لەسەر شانۆ، بە پێچەوانەی ئەکتەرەوە، لە تەقەڵای ئەوەدایە کە هەرچی جووڵە و بزاڤێکی ئاسایی رۆژانە هەیە، هەرچی گوزارشێکی ریالیزمی هەیە لە جەستەدا نەیهێڵێ و جەستەیەکی ئەبستراک و ئیستاتیکی جیاواز بکاتە ئامرازێکی گرنگ بۆ گەیاندنی هەست و سۆز و ئاماژە جیاوازەکانی مرۆڤ. بێگومان ئەکتەر ناتوانێ بەهەمان شێوە جەستەی بەکاربهێنێ. بەڵام ئەوەی لێرەدا گرنگە و جێگای ئاماژەپێکردنە ئەوەیە کە "ماتس ئێک" وەک ریژیسۆر و کۆریۆگراف پارسەنگێکی گەورە لە نێوان نواندن و سەمان، ئەکتەر و سەمازانەکاندا دەدۆزێتەوە. ماتس ئێک لە نەمایشی بازرگانی ڤینیسیادا، جگە لە شانۆ و سەما، هونەری ئەکرۆپاتیک، مۆسیقا، سێرک، شانۆی سێبەر، شیعر، مۆسیقای ترادیتسیۆنی جولەکە، توند و تیژی، تراژیدی تێکەڵاو دەکات و بەکاریان دەهێنێ. رۆڵی سەمازانەکانیش وەک جەمسەرێکی پێکەوە بەستراوی نێوان سنوورەکانی خۆشی و ناخۆشی، بەختیاری و دڵتەنگی و دیمەنەکان بە خودی سەما پێکەوە دەبەستێتەوە. بۆ نموونە لە سەمایەکی شێتانەی "فلامینکۆ" ی ئیسپانیدا، یان لە سەمایەکی خەمناکی خامۆشدا، هەندێ جار خۆیان و هەندێ جاریش بە بەشداری ئەکتەرە بە سەمازان بووەکان، نەخشە دیاریکراوەکان تێکدەدەن و هەڵیدەوەشێننەوە و وێنە و نەخشەیەکی تر بە سەما دروست دەکەن. ماتس ئێک لە دیدی خوێندنەوە تایبەتیەکەوە هەوڵیداوە **بۆ لاپەڕەی ٧**

ئاگاداری

کۆمەڵەی کولتووری کوردی، رۆژی شەممە ٢٠٠٥/٢/٢٦ سەعات پێنج و نیوی ئێوارە سیمیناریک دەربارەی پرسی پەنابەری عێراقی ساز دەکات و هاتن بۆ هەموانە.

Kurdischer Kulturverein Stuttgart e.V.

شوێن

Gemeinde Haus
Faulleder Str. 3
Stuttgart – Ost

پەیوەندی:
0170 - 2038481

درامانووسانی جیهان

مەهدی مجید جاف

٢٠ـ کلایست Kleist

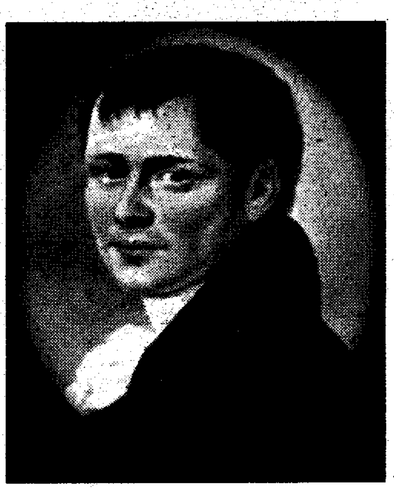

شاعیر و شانۆنامەنووسی ئەڵمانی ولیام هێنریش ڤۆن کلایست لە هەژدەی ئۆکتۆبەری ساڵی ١٧٧٧ لە شاری فرانکفۆرت لە خێزانیکی نەجیبزادە و خانەدان لەدایک بووە. کلایست خوێندنی سەرەتایی لە ماڵەوە لەبەردەم مامۆستای تایبەتیدا تەواوکردوە، لە ساڵی ١٧٨٨، کاتێ تەمەنی یازدە ساڵ دەبێت، باوکی دەمرێت و پێنج ساڵ دوایتر دایکی میهرەبانیشی کۆچی دوایی دەکات. لە ساڵی ١٧٩٢، دەست بە خزمەتی سەربازی دەکات، لە شەڕێکدا کە دژی سوپای فەرەنسی دەبێت بەشداری دەکات و بە هۆی رۆڵی چالاک و سەرکەوتوانەی لە شەڕەکەدا، لە خولی خوێندنی باڵای سەربازیدا وەردەگیرێت. پاش ماوەیەک بۆی دەردەکەوێت، پاش ماوەیەک بۆی دەردەکەوێت کە حەز و ئارەزووی لە پەیڕەو و یاسای سوپا نییە و لە ساڵی ١٧٧٩، وازی لێدەهێنێت. پاشان لە بەشی فەلسەفە و مێژوودا لە زانکۆ وەردەگیرێت، پاش ماوەیەک بە هۆی ماندوویی دەروونی و لەشیەوە ناتوانێت درێژە بە خوێندنەکەی بدات و وازی لێدەهێنیت. لە ساڵی ١٨٠١، بۆ بەدەست هێنانی کار بۆ پاریس سەفەردەکات. لەوێ بیر و باوەڕی ژان ژاک رۆسۆ کاری تێدەکات و سەرقاڵی خوێندنەوە دەبێت. لە دوایدا رێگەی سویسرا دەگرێتە بەر، هەر لەوێش ژن دەهێنێت و ئاشنایەتی لەگەڵ تیپە شانۆییەکانی سویسرادا پەیدا دەکات و یەکەم هەنگاو وەک ئەکتەر لەسەر شانۆ دەردەکەوێت. کلایست شان بە شانی گۆتە و شیللەری مەزن لە گۆڕەپانی هونەری پیرۆزی شانۆییدا قۆڵی لێ هەڵدەماڵێت و دەست بە کار دەکات. دووبارە بۆ فەرەنسا کۆچ دەکات و لەو کاتەدا فەرەنسا لەگەڵ وڵاتی ئینگلیزدا لە شەڕێکی ناهەمواردا دەبێت، کلایست دڵسۆزی خۆی بۆ فەرەنسییەکاندەس هلمێنێت و دژی سوپای ئینگلیز بەشداری شەڕەکە دەکات و لە ئەنجامدا بریندار دەبێت و برینەکەی کەساسی دەکات، بۆ ماوەیەک ژیانی لە نەخۆشخانەدا بەسەردەبات، لەساڵی ١٨٠٤، بۆ ئەڵمانیا دەگەڕێتەوە و یەکەمین شانۆنامە بە ناوی(خێزانی شروفن شتاین) و لە ساڵی ١٨٠٦، شانۆنامەی(ئامفی تریونی)دەنووسێت. لە ساڵی ١٨٠٥ کە فەرەنسییەکان شاری بەرلینیان داگیردەکەن، کلایست بە تاوانی سیخوڕی دەگیرێت و لە زیندانی دەکەن، پاش ماوەیەک ئازاد دەکرێت. لە هەمان ساڵدا شانۆنامەی(پانتە زیلە) دەنووسێت و لەگەڵ نووسەرێکدا کە ناوی ئادەم مولر دەبێت گۆڤارێک بە ناوی(فێبوس)بڵاودەکەنەوە، بەڵام لەبەر دەست کورتی دارایی لە بڵاوکردنەوە رادەگیرێت. پاش ماوەیەکی کەم شانۆنامەی(گۆزەی شکاو) دەنووسێت. داگیر کردنی ئەڵمانیا لەلایەن ناپلیۆنەوە کلایستی بێزار و توڕە دەکات و شانۆنامەی(شەڕی ئارمینوس) بەرهەمی ئەم نارەزاییە دەبێت کە زۆر بە سەختی هێرش دەکاتە سەر ناپلیۆن. ئەم شانۆکەرییە لە ساڵی ١٨٠٩، شانۆنامەی(کاترین ڤۆن هیلبرون) و شانۆنامەی(شازادەی هامبور) دەنووسێت. لە ئۆکتۆبەری ١٨١٠، بۆ شاری بەرلین دەگەڕێتەوە، لەوێ بۆ یەکەمین جار بەرهەمەکانی چاپ دەکات و شان بە شانی هونەر چالاکی سیاسی خۆی پەرەپێدەدات و رۆژنامەیەک بە ناوی(سەردەمی بەرلین) بڵاودەکاتەوە و وتاری دژی ناپلیۆنی تێدا چاپ دەکات. پاش شەش مانگ لەژێر زۆری سانسۆردا رۆژنامەکە راگیرێت. لە مانگی نۆڤەمبەری ١٨١١، کلایستی کۆڵنەدەر و تێکۆشەر لە تەمەنی٣٥ساڵیدا دەمرێت و ماڵئاوایی لە شانۆ و ژیان دەکات.■■■

گۆرانی ئاهەنگی سەرکەوتنی هەڵبژاردنەکان لە هۆڵەندا بەردەوامە

کامەران ئەحمەد سلێمان - هۆڵەندا - لەدریژەی ئەو ئاهەنگانەی بەبۆنەی سەرکەوتنی لیتسی هاوپەیمانی کوردستان لە هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی عیراق و سەرکەوتنی لیستی برایەتی شاری کەرکوک لە هەڵبژاردنەکانی ئەوشارەدا سازدەکریت، رۆژی هەینی ٢/١٨، ناوەندی گەشەپێدانی کەرکوک بەو بۆنە پیرۆزەوە، لەشارۆچکەی لایدسخیندام ئاهەنگێکی بۆ خێزانە ئاوارەکانی شاری کەرکوک- ی دانیشتوی هۆڵەندا رێکخست.

سەرەتای ئاهەنگەکە بەوەستانی ساتێک بەبێدەنگی بۆ رێزگرتن لە شەهیدانی رێگای رزگای کوردستان و سرودی نیشتمانی ئەی رەقیب دەستی پێکرد.

وتاری ناوەندی گەشەپێدانی کەرکوک لەلایەن مەحمود مراد- ەوە خوێندرایەوە، کە لە بەشێکی وتارەکەدا هاتووە و دەڵێت؛ ناوەندی گەشەپێدانی کەرکوک، بە بۆنەی سەرکەوتنەکانی گەلی کوردستان لە هەڵبژاردنەکانی عیراق بەگشتی و کەرکوکی خۆشەیست بەتایبەتی، پیرۆزبایی گەرم ئاراستەی گەلی کوردستان و کەرکوکییەکان دەکەین، لەبەشێکی تری ووتارەکەدا دەڵێت؛ ناوەندی گەشەپێدانی کەرکوک، شاری کەرکوکی خۆشەویستی کوردان بەشاری وەرگێران و یەکلاکردنەوەی چارەنوس و ئایندەی گەلی کورد وکوردستانەکەی بۆ ئازادی و سەرفرازی یەکجارەکی دەناسێت. بۆیە ناوەند خوازیارە، ئەم هەڵبژاردنەی عیراق ببێتە مایەیی دەسپێکی تێگەیشتن و پیادەکردن و ئیلتیزامکردنی عیراقییەکان بەبنەماکانی دیموکراسییەت ومافی مرۆڤ و هەقی نەتەوەکان و بنبرکردنی گێرەشێوێنی و توندوتیژی و تیرۆر و ئارام بوونەوەی رەوشی ئاسایش لە هەموو سنوری عیراقدا.

هەروەها لە ووتارەکەدا ئاماژە بەهەندێک لەو کارو چالاکیانەی ناوەند کە لەماوەی رابردوودا بەئەنجامیان گەیاندەوە کرابوو لەرووی هاوکاری ویارمەتییەوە بۆ شاری کەرکوک. دواتر تیپی موزیکی گەرمیان بەچەپکێک گۆرانی کوردی ئاهەنگەکەیان خۆشکرد و لەلایەن ئامادەبوانەیشەوە بو بەشای و رەشبەڵەک و خێزانەکان شەوێکی پر لە شادی و خۆشیان بەسەر برد.

لەبەشێکی ئێوارە ئاهەنگەکەدا چەندین پارەچە شیعر کە بۆ شاری کەرکوک نوسرابوو خوێندرایەوە.

کامەران ئەحمەد سلێمان - هۆڵەندا - لە بەردەوامی ئەو ئاهەنگانەی لە هۆڵەندا بەبۆنەی سەرکەوتنی لیستی هاوپەیمانی کوردستان لەهەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی عیراقدا سازدەکرێن، رۆژی شەممە ٢/١٩، رێکخراویماڵی کورد لەشاری ئارنهێم ئاهەنگێکی بۆ خێزانە کوردەکانی ئەوشارە و دەوروبەری لە شارۆچەکەی داوفین رێکخست. سەرەتای ئاهەنگە بەسرودی نیشستیمانی ئەی رەقیب دەستی پێکرد.

وتاری رێکخراوی ماڵی کورد لەلایەن مەحمود لەتیف خوێندرایەوە کە لەسەرەتای ووتارەکەدا هاتووەو دەڵێت بۆ ئێمە جێگای دڵخۆشیە کە هەمووان بەیەکەوە ئاهەنگی سەرکەوتنی لیستی هاوپەیمانی کوردستان لەهەڵبژاردنەکانی عیراقدا بگێرین ، کەخۆی لە کەرنەڤاڵێکی کوردی گەورەدا نیشاندا و بەشێوەیەکی دیموکراسی و ئاشتیانە بۆ چەند بارە سەلماندمانەوە کە کەرکوکی خۆشەویستی شاری کوردان وەکو جوگرافی و دانیشتوانەکەی کوردستانییە، دیارە ئەو سەرکەوتنەش بەهەوڵ و تێکۆشانی هەموولایەک بووە.

لەکۆتایی وەتارەکەدا دەڵێت؛ هیوادارین ئەم ئاهەنگەمان لێببێتە جۆشدەری هاوکاری بەختەوەری و لەبیربردنەوەی خەمە هاوبەشەکانمان کە خۆی لە ئاوارەیی دورە ولاتدا دەبینێت. گومان لەوەدا نییە کە هەموو کۆبوونەوەیەک و سەر بە یەکەونانێک نیشانەی هاوسۆزی و هاودۆزیمانە و مژدەی ئازادی وسەرفرازیمان پێدەبەخشێت. گەشەپێدانی کلتووری کوردیمان پەیوەندیەکی روحی و پردێکی بەهێز و پۆلاینی لێ دەروست بکەین لە نێوان تاکەکانی کۆمەڵی کوردەواریدا.

دواتر بەبەشداری هونەرمەند ئەردەڵان بەکر وتیپی موزیک چەندین گۆرانی کوردی پێشکە شکراو لەلایەن ئامادەبوانیشەوە بوو بەشایی زەماوەندا.

دروشمێن عەرەبێن شۆڤینزم و برایەتیا کوردان

رێکارێ مزویری- هەولێر

لپاش داگیرکرنا کوردستانێ و پارچە پارچە کرنا وێ ژ لایێن هەڤسوییێن وێڤە . رەوشا کوردستانێ و کوردستانیان گۆران بسەرداهات . گەلێ کورد دناڤبەرا سێ گەلێن هەڤ جوودا دا ژ ئالێن زمان و کلتوری ڤە . کەفتە ناڤ قادا بەرخوودان و خۆ گونجاندێ دا . هەرگاڤ هەولو پێکول کرینە ژبۆ کو میناکی بایان دگەل فارس، تورک، عەرەب ن بژیت، ژ نەژاد پەرستیێ دویر بکەڤیتەڤە. هەر ژ دلپاکیا خوە ژی گەلەکان ناڤێن گەلێ فارس، عەرەب، تورک ل کەچەو کورێن خۆ دانانە میناکی فارس، عەرەب، تورکێ ئاپاچ عەرەب، تورک، فارسان ناڤێن زارۆکێن خۆ کرین کوردو، یان کوردستان؟! هندەک ژ شاعرین کوردان ژی شعرو دورشمێن جوان لسەر برایەتییا خوە دگەل ڤا گەل ومیلەتان نڤیسینە میناکی برایەتی کوردو عەرەب زۆر کۆنە تەئریخ شاهیدە ، ناحەزی رووڕەش لەداخا با یەخەی خۆی دا درێ گەلێ کورد بڤێ دلپاکییڤە بەرەف برایەتیا وان مللەتانڤە دچیت ئەوێن چەندین سالا ولاتێمە داگیرکری و هەمی کریار و رەفتارێن هۆڤانە و درندانە لهەمبەر گەلێ کورد ئەنجام داینە بگرە ژ کوشتن، گرتن، هەتکرن، سوتن، تالانکرن، فرۆتنا کچ و ژنێن کوردان وەکی عەبد، سەربرین، ئەنفال و بێسەرو شوێنکرن، کیمیا باران سەرەرای کریارێن هۆڤانە گەلێ کورد هەر یێ بەردەوامە ژ بۆ ڤی برایەتیێ لسەر بناغەکێ دروست هەر لسەرڤێ چەندێ ژی چەندین کورۆ سمینار هاتینە گرێدان ژ لایێ گەلی کورد ڤە میناکی کۆنفراسا ئاشتەوایی نیشتیمانی، جڤانە رۆشنبیری کوردی، عەرەبی لێ بەهرە هەرە زۆرا عەرەب، فارس، تورک ب برایەتییا مە درازی نینە. ئەوێن رازی ژی بڤی چاڤی لمە دنێرن

١ـ هەرگاڤ ئەو وەکو برا مەزن و ئەم برا بچوویک، لێ برا بچویکەکێ جێبەجێکەر نەک بریاردەر .

٢ـ ئەو برایێن دایبابی ئەم زربرا. زربرایەکێ بێ بەهرە ژ هەمی تشتان.

٣ـ ئەو برایێن خودان ژیار و زانین و کلتوور ئەم ژی گێل و نەفام و بێ فەرهەنگ.

کاڤا مەژی ڤیا خالێن دروست سەرەکیێن برایەتیێ بێ جوداهی و وەکهەڤ لناڤبەرا خۆدا بچەسپێنین ئەو تم و تم دژایەتیێ دکەن و ناڤ و دورشمێن کرێت بۆمە دروست دکەن و دڤێت مە پێ بەهرشینن و دناڤا خودا ب بهژینن و نەهێلن یان. ژی هەبوونا مە وەک کورد ب گونەە دزانن دبێژن مە تورکێن چیای (داخ تورکلەر) یان دعەرەبێن چیای (الکورد عرب الجبال) دەمێ ژ دوژمنێن خوە دترسن بۆ پاراستنا خوە دڤێت مە گوری خۆ بکەن ئەڤان رەنگە دوریشمان بکار دئینن (علی سخرت الاتعاد لعربی الکردی تتم الاستعمار و عملاً) هەر ژ کەڤندا هندەک ژ عەرەبێن نەژاد پەرست و شوفینزم هەولا ژناڤبرنا گەلێ کورد دایە ئەگەر نەشیابن ب ئاگرو ئاسن مە ژناڤ ببەن و وندا بکەن دروشمێن کرێت و نەهەژی دژی گەلێ کورد دووبارە کرینەڤە. بکرە ژ کرێتکرنا ناڤی (کوردی) ب (الکراد) وە دەیان و سەدان دوریشمێن دیێن شەرانگێزی و شۆڤینی و نەهەژی گۆتینە میناکی (١٩) ی حوزەیرانا سالا (١٩٦٣) ب سەرۆکاتیا زەعیم سەدیق عەرەبان هێرش کرە سەر دەڤەرا سلێمانی و ب دەنگەکێ بەرزو بلند هاوار دکر (احنا العرب اهل لغیره مانخلی الکراد بها دیره) (احنا البدو وین العدو) کوردێ هەژار و بەلنگاز ژی بەرامبەر ڤێ هرێشا درندانە دگوت (عەرەب هاتن یەک و دوو نەنانیان هێشت نە.قومە قومەدۆ، ئەوجا چبکەین بابەرۆ) ئەڤ هزرا دووبەرەکیێ و هەڤدژیێ . یا بەرودەوامە دناڤا کەساتیێن خۆ پەرست و نەژاد پەرست دا، هەرگاڤ دووبارە دبنەڤە . ئەڤ دووریشمێن شەرانگیزیێن ژ عەرەبا، تورکان، فارس ان ب خویانی بەرچاڤ دبن، درۆژهەلاتا کوردستانێدا دەمێ ئێرانێ هێرش کریە سەرکوردان ئەڤ رەنگە دوریشمان لسەر دیوارێن مزگەفتان دنڤیسین (مادر کردستان با کفر میجنگیم) یان ژی بۆ کرێت کرنە ناڤ و زمانێن کوردێن خۆ راگر دگۆت (عربی شکرەست، فارسی هۆنەرست، کوردی خەرەست) گۆتن و نڤیسنە ڤان رەنگە دروشمیان یا بەردەوامە رۆژانە ئەم گوە بیست دبین و لەسەر دیواران دخوینن. ((الکراد + اسرائیل = امریکا))، ((لا للفدرالیه)) (الکراد اسرائیل پانیه) دخۆ پێشاندانەکا باژێرێ کەرکوکێدائەڤە دوریشمێن بەریا عەگال تەویل و ب کرێگرتیێن میت و ئەفەندیێن نا سریێ و سەرب عەمامێن تنێ ددیموکراتیەتێ دا زۆریێ دبینن بوون. دەمێ هاوار دکر (کرکوک ترکمانیه و ستبقا ترکمانیه الی الابدا) (عاش العرب الترکمانیه) لا اله الا الله کردستان عدو الله) ئەڤ جۆرە مرۆڤە هەمان کەڤنە پەرستێن بەرێنە ئەوێن دڤیا گەلێ کورد ب ئاگرو ئاسن ژناڤ ببەن هەر گاڤ دهزرا هندێدانە کو بکوشتنێ دێ گەلێ کورد ژناڤ چیت ئەڤە هێشتا ب عەقلیەتا (عاش القائد. عاش البعس) بیرد کەنەڤە لەورا دبێژن لسەر دیواران دنڤیسین (اقتل کردیا، کانک قتلت یهودیا؟!) لەورا ئەم ژی ژڤان رەنگە مرۆڤانە دپرسین ئایە هون باشترن یان (اسرائیل)ی؟. ل سالا ١٩٨٤ هەتا ئەڤرۆ ئیسرائیلی ٤٠٠ گوندێن فەلەستینێ وێرانکرینە هەمی کورد دژی ڤێ کریارێنە لێ رژێما (سەدام حسین)ێ گۆر بە گۆر دماوێ چەند هەیڤکاندا ٤٥٠٠ گوند ب مزگەفت و دێرڤە ب ئینجل و قورئان ڤە سوتن و وێرانکرن. بەرامبەرڤێ کریارا درندانە ئەڤ گوتناوە بوو. (اللکردی دبی، ولوکان ولی) لڤان چەند هەیڤانەدا ب دەیەها گەنجێن کورد ب فەتواو بریارێن نەروست درندانە هاتنە کوشتن و سەربرین ئەڤ رەنگە کریارە خوەی دیروکەکا کەڤنن دناڤ هەوەدا چونکو بەری٧٩ سالان (کەرکوکی) یێ شاعیر ل ژمارە٤٣ێ یا رۆژناما ژیانەوە رۆژی ٨ تشرینی یەکەم١٩٢٥ێ دشعرەکا خودا گۆتییە. (کوردە وا فەتوا دراوە بۆ جەوازی کوشتنت، چارەو مەلجەنیە تەحقیق ئەمجا مردنت، وا موحەقەق دەتکرن دەتکەن بە نیشانی تفەنگ، با دەوامی بێ بهراستی شۆرش و شەرکردنت لەورا پێدڤیە ئەم پەندا ژدیرۆکێ وەربگرین و بەردەوامیێ ب خەبات و بەرخودانا خۆبدەین و بخوەدا بچینەڤە و هەولا چاکسازیێ وپێشڤەچوونێ بدەین ب ئاوایەکێ زانستیانە ئال و رەخێن خوە ئاگادار بکەینەڤە و دلپاکی و دلسۆزی رەوشتێن جوان و دەلالێن گەلێ خوە بۆ شرۆڤە بکەین بێژین ئەڤە ئەم ئەڤە ئەو داگیرکرن ئەم ئازادی سەرفرازی ئەو کوشتن، گرتن، تالان، ئەنفال، کیمیاباران، ئەم بەرخودان، خۆراگرتن ئەو دژایەتی دووژمنی ئەم برایەتی و دوستایەتی ئەو دوبەرەکی و پیلانێن کرێت ئەم هەولدان بۆ گفتوگۆ کردن و دروستکرنا چەندین کۆنفراسێن جۆراو جۆر (عربی کوردی) ئەو سەربرین و کوشتن فەتوا دەرکردن و حەلالکرنا کوشتنا کوردان؟! ئەم رێک خۆشکرن بوو گەریان و گەشتکرن ل جهێن خۆش وهاڤینگەهێن کوردستانێ ئەو ب عەرەبکرن ئەم خۆپاراستن و مانەوە ئەو کەرکوک شارێکی عەرەبی و تورکمانیە ئەم کەرکوک کوردستانە بلا شاری پێکڤە ژیانێ بیت؟ پێدڤییە هەول بدەین برایەتیا خوە لسەر بناغەکێ زانستیانە و برایەتیەکا راستەقینە دامەزرێنێ و دوست و برابین بۆ هەمی مرۆڤ و گەلێن جیهانێ ئەوێن ب برایەتیامە درازی ئۆ بهایێ برایەتیێ دزانن، ژبۆ وێ یەکێ ئەڤی هزرا نەدوستا دژایەتیێ دناڤا گەلێ کوردو گەلێن دندا نەهێلین. ب هزرا وەکهڤێ ل گەلێ خۆو گەلین دن بنێرن ب سوزو عاتفیەوە ڤە نەکەڤینە دناڤ بەرەیەکێ هەڤدرو تولەڤەکەردا. ئەڤەر عەرەب من ب هرچ بزانیت و ئەز ژی وی ب گورگ بزانم مرۆڤایەتی دێ ژبیرامە چیتەڤەو کارگەریا خۆ ژی دێ هەبیت لسەر ڤیاکامەیا پاشەرۆژی نەمیناکی (خالید ڤشتینی و ئیبراهیم نعمە) ی خۆ بکەین مامۆستایێن خەلکی و زمان و کلتورێ وان لبەر چاڤا رەش بکەین زمان و کلتورێ خۆ ب باشتر بزانین ژ بێن دن ل دووماهیێ ژی دبێژم ڤان رەنگە مرۆڤانە..

دەبرن دەکوژن دەسۆتێنن
نابێ بەکوردیش بخوێنن
وشەی دوژمن رێکخراوە
لەسەز دیوار نوسراوە
کوردە دوژمن هەر دوژمنە
وشەکانیان فێل و داوە
بژی برایەتییا گەلێ کورد و گەلێن جیهانێ .

دوو کەس دەستگیر کران کە بەنیازی تەقاندنەوەی بارەگاکانی حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بوون

Peyamner- لە چەند رۆژی رابردوو لە سەر سنوری حاجی ئۆمەران لە سێ کەمینی جیادا لە لایەن ئاسایش و پۆلیسی گومرگی حاجی ئۆمەران چوار کەس دەستگیرکران کەگومانی کاری تێکدەرانەیان لێدەکرا لە کوردستان.
ئەمە و ئەو چوارکەسە دووانیان ژن و مێردن و دانیشتوی چەمچەماڵن و لەکاتی دەستگیرکردنیشیاندا کۆمەڵێک نەخشە و پارەیان پێبووە وێرای هەندێک ناو کە پێویست بووە پەیوەندیان پێوەبکەن.
کەچی دووەکانی تر خەڵکی ئێرانن و بەپێی لێدوانی بەرپرسێکی گومرگی حاجی ئۆمەرانیش کە نەیویست ناوی خۆی ئاشکرا بکات یەکێک لەو دووکەسانە دانی بەوەناوە کەهاتۆتە کوردستان بۆئەوەی تەقینەوە لەنێو هەریەک لە حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و کۆمەڵی شۆڕشگێری کوردستان بکات.
شایەنی باسە هەر چوارگومانلێکراوان ئێستاکە لەدەست هێزەکانی ئاسایشن و چاوەڕوان دەکرێت پاش کۆتایی هاتنی لێکۆڵینەوەکان ئاسایشی سۆران لەمەڕ گومانلێکراوان قسە بۆ دەزگایەکانی -راگەیاندن بکات.

کەمال شاهین چۆن تیرۆرکرا ؟

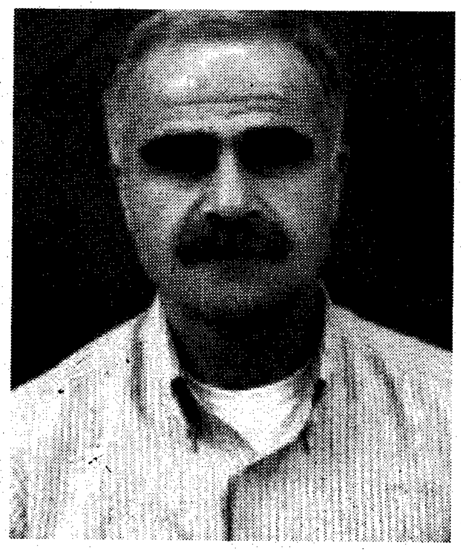

سلێمانی - تایبەت بە پەیامی کورد- سەرچاوەیەکی بەئاگا بە هەفتەنامەکەمانی راگەیاند کە تیرۆر کردنی "کەمال شاهین"ئەندامی پێشووی **PKK** کە بەم دواییە لەگەڵ کۆمەڵێکی دیکەدا لێیان جیابووەوە و "پارتی رێککەوتنی کوردی سوریا"یان پێکهێنا، لە ئاکامی نەخشەیەکی دارێژراوبوو لە نێوان یەکێک لەو کەسانەی کە لەگەڵ"کەمال شاهێن"دا جیاببوەوە و لە ژێرەوە پەیوەندی بە **PKK** مابوو. ئەو سەرچاوەیە ئاشکرای کرد کە لە ئەنجامی هەماهەنگی لە نێوان ئەو کەسە و **PKK** مەفرەزەیەکی حەوت نەفەری لە ناوچەی" قەندیل"ەوە بە مەبەستی تیرۆرکردنی "کەمال شاهین" کەوتە رێ و کوتایانە سەر بارەگای "پارتی رێککەوتنی کوردی سوریا" و لە کاتی هاتنە دەرەوەێ ناوبراو تەقەیان لێکردووە و دەستبەجێ کوشتوویانە و چەکەکانیان لەو دەوروبەرە شاردۆتەوە و پاشان هەڵاتون. سەرچاوەکە روونی کردەوە کە سەرئەنجام ئەو حەوت کەسە لەلایەن هێزەکانی ئاسایشی سلێمانییەوە لە ناوچە شاخاوییەکانی دەوروبەری سلێمانی گیراون و لە ئەنجامی لێکۆڵینەوە سەرەتاییەکان، دانیان بە تاوانی خۆیاندا ناوە، بەڵام ئەوەی کە جێگەی سەرنجە ئەو کەسەی کە سیخوڕی **PKK** بوو تا ئێستا نەگیراوە. لە کۆتایی قسەکانیدا ئەو سەرچاوەیە کە رازی نەبوو ناوەکەی ئاشکرا بکەین، گووتی کە لێکۆڵینەوە لەگەڵ ئەو حەوت کەسە هێشتا بەردەوامە.

دەنگوباسی هەڵوەشانەوەی بەرەی تورکمانی

Peyamner – پاش ئەو شکستە گەورەیەی کە بەرەی توورکمانی لە هەڵبژاردنەکانی کۆتایی مانگی رابردووی عێراقدا لەسەر هەردوو ئاستی هەڵبژاردنە گشتییەکانی ئەنجوومەنی نیشتمانیی عێراق و ئەنجوومەنی پارێزگای کەرکوک بەخۆوەی دیت، ئێستا بەرەی نێوبراو بەرەو هەڵوەشانەوە دەچێت.
شایانی باسە بەرەی تورکمانی لەسەر ئاستی هەڵبژاردنە گشتییەکانی عێراق تەنیا نزیکەی 90 هەزار دەنگی هێنا و بەوەش سێ کورسی لەرلەمانی عێراقی بەرکەوت و، لەسەر ئاستی پارێزگای کەرکوکیش کە هەموو قورسایی خۆیان لەسەر دانابوو، تەنیا هەشت کورسییان بەرکەوت، ئەوەش لەبەرامبەر سەرکەوتنێکی گەورەی لیستی برایەتیی کەرکوکدا کە 26 کورسی ئەنجوومەنی ئەو پارێزگایەی مسۆگەر کرد.
ئەم ئەنجامە بۆ گەورە بەرپرسانی تورکیا بووە شۆک و زنجیرەیەک رەخنە و ناڕەزایی و لێدوانی توندی دەسەڵاتدارانی ئەو وڵاتەی بەرامبەر ئەنجامی هەڵبژاردنەکان بەدوای خۆیدا هێنا و، لەسەر ئاستی نێوخۆی بەرەی تورکمانییش، ئەنجامەکان قەیرانێکی سیاسیی نێوخۆییان خستەوە.
بەپێی هەندێ زانیاریی تا مسۆگەر کە دەست پەیامنێر کەوتووە، سەرکردەکانی بەرەی تورکمانی بڕیاری هەڵوەشاندنەوەی بەرەی نێوبراویان داوە و، لە هەندێ سەرچاوەی ئاگاداریشەوە کە پەیامنێر بۆ ئەو مەبەستە پەیوەندیی پێوە کردن، وا دەردەکەوێت کە بڕیاری هەڵوەشانەوەی بەرەی تورکمانی بڕیارێکی نێوخۆیی نەبێت، بەڵکو لەلایەن تورکیاوە درابێت.
بەگوێرەی لێدوانی ئەو سەرچاوانە کە نەیانویست جارێ ناویان ئاشکرا بکرێت، ئەنجامی هەڵبژاردنەکان بۆ تورکەکان شتێکی چاوەڕوان نەکراو بووە و، لەگەڵ ئەو ئامارانەدا کە بەرەی تورکمانی لە بارەی ژمارەی ئەندامان و لایەنگرانی خۆی و ژمارە و قەبارەی تورکمانەکان لە عێراقدا بە تورکیای داوە تەواو ناکۆک بووە و، لەو نێوەشدا بڕە لارەیەکی زۆری تورکیا کە بۆ دەستگیرۆیی بەرەی تورکمانی بەخەرج چووە، دەرئەنجامێکی ئەوتۆی لەسەر ئەرزی واقیع لێنەکەوتۆتەوە.

تورکیش دەیلی نیوز : ئەمریکا لەو باوەڕەدایە کە تورکیا لایەنگری بەعسییەکانە

peyamner- رۆژنامەی (تورکیش دەیلی نیوز) رایگەیاند کە پەیوەندییەکانی ئەمریکا و تورکیا گومان و نیگەرانی لای هەردوولا دروستکردووە. بەپێی هەواڵەکە ئایندەی بنکەی ئینجەرلیک بە گۆڕان و پێشهاتەکانی دژایەتی ئەمریکا لە تورکیاوە بەندە. پرسی بەکارهێنانی ئەو بنکەیە خەریکە ئاڵۆز دەبێ بەهۆی لاوازبوونی متمانەی نێوان تورکیا و ئەمریکا، چونکە تورکیا لە بەرامبەر مەرامی ئەمریکا لەبارەی کوردی عێراق نیگەرانە و، ئەمریکاش لەلایەکی تر نیگەرانە لەوەی تورکیا پێدەچێ لاگیری بەعسی و سوننەی عەرەب بێ لە عێراق نەک گەلی عێراق. ئەوەی نیگەرانیی تورکیای زیاتر کردووە لەبارەی بنکەی ناوبراو پلانی ئایندەی ئەمریکایە سەبارەت بە ئێران و سوریا. ئەم هەموو هۆیانە وایان کردووە گەیشتن بەزەمینەیەکی هاوبەشی سەبارەت بە ئینجەرلیک لە نێوان هەردوولا ئەستەم بێ. کەواتە هۆی سەرەکی نەگەیشتنی بەرێککەوتن لەو بارەیەوە دۆسیەی عێراق و زیادبوونی هەستی دژایەتی ئەمریکا لە نێو رای گشتی تورکیا.
لە لایەکی دیکەوە بەپێی هەواڵێکی رۆژنامەی (ئۆرتادۆغۆ)ی تورکی بەرپرسێکی ئەمریکایی رایگەیاند کە تیمێکی پسپۆڕی سەربازی ئەمریکایی سەردانی بنکەی ئینجەرلیک دەکات بۆ ئەوەی لە نزیکەوە بنکەکە بپشکنن، ئەم سەردانەش هاوکاتە لەگەڵ رەت کردنەوەی ئەو پڕۆپاگەندانەی کە دەڵێن ئەمریکا بۆمبی ئەتۆمی لەو بنکەیە داناوە.

دکتۆر رۆژ: لیستی هاوپەیمانییەتی کوردستان هەوڵ بۆ پۆستێکی سەرەکی لە عێراقدا دەدات

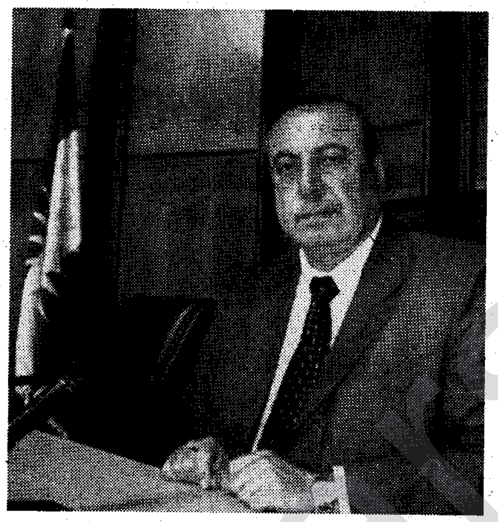

دکتۆر رۆژ نوری شاوەیس جێگری سەرکۆماری ئێستای عێراق و ئەندامی بەرجەستەی لیستی هاوپەیمانییەتی کوردستان، رۆژی چوار شەممەی رابردوو لە کۆشکی کۆنفرانسەکانی بەغدا رایگەیاند کە لیستی هاوپەیمانییەتی هەوڵ بۆ پۆستێکی سەرەکی عێراق دەدات و بەڕێز جەلال تاڵەبانی بەرجەستەترین کاندیدی لیستەکەیە بۆ پۆستی سەرۆککۆمار، رۆژ جەختی لەسەر ئەوە کردەوە کە ئامانجە سەرەکییەکانی لیستی هاوپەیمانییەتی کوردستان، دیموکراتی و فیدرالیزم و پابەندبوون بە یاسای بەڕێوەبردنی دەوڵەت لە قۆناغی گواستنەوەدا و کۆشش بۆ ئاوەدانکردنەوە و گەشەپێدانی ئابووری و تەواوکردنی کاری دەستەبەرکردنی شەرعییەتی پێویست بۆ نووسینەوەی دەستور و گەیشتن بە هەڵبژاردنە کۆتاییەکان لە کۆتایی ساڵدا. جێگری سەرۆککۆماری عێراق لە درێژەی دەربڕینەکەیدا وتی: هەرچەندە ئاکامەکانی هەڵبژاردنەکان ئالییەتی پێکهێنانی حکومەتی نوێ دیاری دەکات، بەڵام لیستەکەمان، لیستی هاوپەیمانییەتی کوردستان پشت بە دوو پرەنسیپی بنەڕەتی دەبەستێتەوە کە یەکەمیان پرەنسیپی رێککەوتنە و دووەمیان پرەنسیپی بەشداری بوونی فراوانە، مەبەستیش لە بەشدارییبوونی فراوان" هەر وەک دکتۆر رۆژ روونی کردەوە" تەنیا بەشدارییبوونی ئەو لیستانە نییە کە لە هەڵبژاردنەکاندا بەشدارییان کردوە لە نووسینەوەی دەستور و پێکهێنانی دام و دەزگا حکومییەکان، بەڵکو بەشداریکردنی ئەو لیستانەشە کە لە هەڵبژادنەکاندا سەرنەکەوتوون لەو کارەدا.
هەر لە درێژەی قسەکانیدا دکتۆر رۆژ گووتی: لیستی هاوپەیمانییەتی کوردستان ئامانجی تایبەتی سەبارەت بە کوردستان هەیە پشت دەبەستێت بە بنچینەی ئەوەی کە فیدرالیبیەت و دیموکراتی لە ئامانجە سەرەکییەکانی لیستەکەن.

هوشیار زێباری: هاوپەیمانێتی کوردستان پشتیوانی لە مانەوەی من لە پۆستی وەزارەتی دەرەوە دەکات

-peyamner هۆشیار زێباری لە دیمانەیەکی تایبەتدا لەگەڵ (شەرق ئەلئەوسەت) دەڵێ: هاوپەیمانێتی کوردستان پشتیوانی لە مانەوەی من لە پۆستی وەزارەتی دەرەوە دەکات، بەڵام ئەمەش گرێدراوی هەندێ ئەو هاوپەیمانیەتیانەیە کە بۆ پێکهێنانی حکومەتی تازە دەبەسترێن. لە بەشێکی دیکەی قسەکانیدا دەڵێ: ناکرێ عەرەبی سوننە لە ژیانی سیاسی عێراقی پەراوێز بکرێن، بەبێ بەشداری ئەوان هەرگیز ئارامی نایەتەدی، بەشداریی ئەوانیش دەبێ بەر لە دانانی دەستور بێ، تەنانەت پێویستە کۆنگرەیەک بۆ کۆکردنەوەی پشتیوانی بۆ دەستور ببەسترێ.
دەربارەی بەرنامەی کورد زێباری دەڵێ: ئێمە وەک لیستی هاوپەیمانی کوردستان پرۆگرامی خۆمان ئامادە کردووە، بەڵام تا ئێستا ئاشکرا نەکراوە، ئێمە دەزانین چیمان دەوێ.

کورد ویستیان سوپاسی بۆش بکەن, بۆش ئامادە نەبوو بیانبینێ

Peyamner- ژمارەیەکی زۆر کوردی باشوری کوردستان و بەشەکانی دیکەی کوردستان دوێنێ لەبەردەم باڵیۆزخانەی ئەمریکا لە برۆکسەل کۆبوونەوە تا سوپاس و پێزانینی خۆیان بۆ رزگاریی گەلی کوردستان لە ستەمی حکومەتی سەددام بە سەرۆکی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا رابگەیەنن.
بە پێی هەواڵی سایتی ئینتەرنێتیی Objektif Haber ی تورکی ئەو ژمارە زۆرەی کورد لەبەردەم باڵیۆزخانەی ئەمریکا لە برۆکسەل کۆببونەوە و بەمۆسیقا وسرودەوە پێشوازییان لە هاتنی سەرۆکی ئەمریکا بۆ بەلژیکا کرد.
کورد ویستیان دەسکە گوڵێک وەک نیشانەی وەفاداری و پێزانینی گەلی کوردستان بۆ رزگاربوونیان لە دەست رژێمی سەددام حوسێن پێشکەشی بووش بکەن, بەڵام بۆش ئامادە نەبوو لەبەر بارودۆخی ئەمنی ئەو دەسکەگوڵەیان لێوەرگرێت.بۆیە بەشداربووان لەرێگای ئەندامانی باڵیۆزخانەی ئەمریکا لە برۆکسەل دەسکەگوڵەکەیان بۆ سەرۆکی ئەمریکی نارد.

کردنەوەی هێڵی گواستنەوەی هاووڵاتیان زاخۆ-ئەستەنبوڵ

PUKmedia - سەرچاوەیەکی بەرپرس لە وەزارەتی گواستنەوەی عێراق رایگەیاند کە رێکەوتننامەیەک لەگەڵ کۆمپانیایەکی تورکی بە ناوی کلاس مەرمەرە بەستراوە بۆ گواستنەوەی هاووڵاتیان لە نێوان شاری زاخۆ و شاری ئەستەنبوڵی تورکیا و شارە تورکیەکانی تر.
سەرچاوەکە ئەوەشی راگەیاند کە بڕی پارەی دیاریکراو نزیکەی ٦٠ دۆلاری ئەمریکیەبۆ گواستنەوەی هەر هاووڵاتیەک لە زاخۆ وە بۆ ئەستەنبوڵ گواستنەوەش بە پاسی گواستنەوەی تایبەت دەبێت بە کۆمپانیای گشتی گواستنەوە. سەرچاوەکە ئەوەشی راگەیاند کە بەم نزیکانە هێڵێکی تر لە نێوان بەغدا و ئەستەنبوڵ دەکرێتەوە دوای چارەسەرکردنی کێشەی ئەمنی ئەو ناوچەیە.

ئیبراهیم جەعفەری هەر بەرێوە هەڕەشە لە بەعسیەکان دەکات و کەرکووک ناداتە کورد

-peyamner ئیبراهیم جەعفەری کاندیدی شیعەکان بۆ وەرگرتنی پۆستی سەرۆک وەزیران رایگەیاند کە دوای وەرگرتنی ئەو پۆستە بەر لە هەموو شتێک ئەو کاربەدەستانە لە حکومەت دەردەکات کە هاوکاری رژێمی بەعسیان کردووە. جەعفەری لە دیمانەیەکدا لەگەڵ رۆژنامەی (واشنتۆن پۆست)ی ئەمریکایی گوتی: ئەگەر پۆستی سەرۆکی وەزیران وەربگرم پاکسازی کردنی حکومەت لە کۆنەبەعسیەکان یەکەم ئەرکی من دەبێت و هەموو بەرپرسانی پێشووی بەعسیش پەلکێشی بەردەم دادگا دەکەم.
جەعفەری بە "واشنگتۆن پۆست"ی راگەیاند کە شیعە و کورد لە هەڵبژاردن بردیانەوە و بۆ پێکهێنانانی حکومەت کەوتنە گفتوگۆ، بەڵام لە بەر ئەوەی کورد داوای کەرکوکیان دەکرد نەگەیشتینە ئەنجام، هەروەها ئەوەشی راگەیاند کە زۆر ئاساییە کوردێک ببێتە سەرۆک کۆمار و هیواشی خواست کەسێکی سوننە ببێتە سەرۆکی لەرلەمان.

Impressum

خاوەنی رۆژنامە

Peyama Kurd Verlag
Peyama Kurd
Thomas-Mann-Str. 22
53111 Bonn / Germany

Fon: +49 (0228) 18 00 654
+49 (0228) 18 00 655
Fax: +49 (0228) 18 00 656
www.peyama-kurd.com
info@peyama-kurd.com

ژمارە تەلەفۆنی ئابونە

+49 (0228) 41 02 801

دەستەی نووسەران

کرمانجی ژێری:
دانا عەلی، ڤینوس فایەق، زەکان عەزیز، نزار جاف، جوتیار دارفرۆش، مەنسور سیدقی
مستەفا چوارتایی

کرمانجی ژوری:
فادل ئەرچیلیک، سیروان حاجی بەرکو، سلێمان ئالیخانی، ز. پیرکەمال

کردکی (زازاکی):
سەیدخان کورژ

پەیامی کورد بە مافی خۆی دەزانێ کە ئەو بابەتانەی پێی دەگات کورتی بکاتەوە و لە باری رێزمان راستیان کاتەوە و بابەتی بڵاوکراوە لە شوێنێتر چاپ ناکات.
پەیامی کورد ئازادە ئەو بابەتانەی کە پلار و هێرشی نابەجێی تێدایە بڵاو نەکاتەوە.

گێرانی ئاهەنگی سەرکەوتنی هەڵبژاردنەکان لە هۆڵەندا بەردەوامە

پەیامی کورد

ژمارە ٢٥ (ساڵی یەکەم) رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە ٢٠٠٥/٢/٢٥

دوای سەردانەکەی سەرۆک بۆش بۆ ئەورووپا

پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەراستی مەزن لە بەرژەوەندی کێدا دەبێ؟

جوتیار دارفرۆش - هەڵبژاردنی ئەفغانستان، دوا جاریش هەڵبژاردنەکانی عێراق هێما و رووخسارێکی روون دەدەن بۆ دەسپێکی ئەو پرۆژە ئەمەریکیە کە بۆ رۆژهەڵاتی ناوەراست دارێژراوە و لەژێر ناوی (پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەراستی مەزن) بۆ دیمکراتیزەکردن و یەکخستنی وڵاتانی رۆژهەڵاتی ناوەراست ناسراوە کە نەخشەی جوگرافی ئەو پرۆژەیە لە باکووری ئەفرقیاوە دەستپێدەکات تا دەگاتە پاکستان و وڵاتانی حەوزی رۆژهەڵاتی ناوەراست، واتە تێکرای وڵاتە عەرەبیەکان وکوردستان و ئیسرائیل وتورکیا و ئێرانش دەگریتەوە. دیارە ئامانجەکانی ئەمەریکا لە مەسەلەی دیموکراتی لە جیهاندا خەباتێکی مێژوویی هەبووە بۆیە لە سەدەی رابردوو چەندین شەڕی جۆراوجۆری بەرپاکردووە لەم بوارەدا، بۆ نموونە؛

ئەو شەڕ و ئاژاوەی کە ئەڵمانیای نازی نایەوە و جیهانی بەرەو گێژاوی جەنگێکی جیهانی وێرانکەر پەلکێش کرد و کۆمەڵێک رەهەندی جیاوازی لێ کەوتەوە. هەروەها هەمان کار کرا لە ئیتالیای مۆسۆلۆنی و ئیمپراتۆریەتی ژاپۆن، شەڕەکانی تری لە کۆریا و پەنەما و گرینادە و بەشێکی تر لە ئەمەریکای لاتینی.

دەبێ ئەوەش بڵێین لەدوای کۆتایی جەنگی جیهانی دووەمەوە ئەمریکا بڕیاری لەسەر ئەوە دا کە دەبێت ببێتە تاکەزلهێز و سەرکردە لە رابەرایەتی کردنی جیهاندا. لەو پێناوەشدا پتر لە چل ساڵ ململانێی شەڕی ساردی لەگەڵ بلۆکی سۆڤیەت، دابەست و دواجار توانی ئەوبلۆکە و هاوپەیمانانی ناسراو بە هاوپیمانێتی وارشۆ هەرەس پێبهێنێ. لەم روانگەشەوە ئیستا هەوڵەکانی ئەمەریکا لەوەدایە کە قەوارەی هاوپەیمانان فراوانتر بکات بۆجێبەجێکردنی پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەراستی مەزن، دەیارە ئەوسەردانەی سەرۆک بۆش بۆ ئەوروپا هەر بۆ ئەم مەبەستەیە، وەک نوێنەری یەکێتی ئەوروپا لەرۆژی ٢٠ی ئەم مانگەدا رایگەیاند: ئێمە لە ئەوروپا هەماهەنگ و تەبایین لەگەڵ ئەمەریکایەکان لەسەر جێبەجێکردنی پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەراستی مەزن، لەلایەکی ترەوە چاودێرە سیاسیەکان لەو باوەڕەدان کە ئەم سەردانەی سەرۆک بۆش لە٢١ ئەم مانگەدا بۆ ئەوروپا بۆ مۆرکردنی پرۆتۆکۆلەکانی ئەم پرۆژەیەیە کە زەمینەی بۆسازدراوە لەلایەن سەردانەکەی خاتوو کۆندالیزارایز بەر لە هاتنی سەرۆک بۆش. سەردانەکەی سەرۆک بۆش بۆ ئەوروپا بە سەرەتای قۆناغێکی هەماهەنگی نوێ لە نێوان ئەمریکا و وڵاتانی ئەوروپا دادەنرێت. چاو خشاندنێک بە لێدوانە هاوکات و هاوبیرەکانی بۆش و شیراک ئەو راستییە دەردەخەن. هەڵوێستی رەقی ئەمریکا و ئەوروپا لە سوریا و ئێران پەیوەندییەکی راستەوخۆیان بە رێککەوتنەکانی نێوان خاتوو رایس و بەرپرسە ئەوروپییەکانەوە هەیە. گفتوگۆکانی رایس لەگەڵ بەرپرسانی پەیمانی ناتۆ پتر پەیوەندییان بە ئێرانەوە هەبوو، سەرباری هەماهەنگی دەربارەی ململانێی عەرەب - ئیسرائیل، هەر بە هەمان ئاراستە ئەمریکا و ئەوروپا سەرئەنجام بە سیاسەتێکی هەماهەنگ دەربارەی عێراقیش رێککەوتن. بەهەر حاڵ، هەموو ئاماژەکان بەرەو ئەوە دەچن کە ئەگەرچی جۆرە جیاوازییەک لە بارەی" چین " لە نێوان ئەو دوو لایەنەدا هەبێت بەڵام سەبارەت بە ناوچەکە زۆر لە یەک نزیکن.

کێ سوودمەند دەبێت لەم پرۆژەیەدا؟

لەعورفی سیاسی دوای جەنگی **بۆ لاپەڕەی ٧**

ئەمریکا فەرمان بۆ کشانەوەی سوریا لە لوبنان دەردەکات

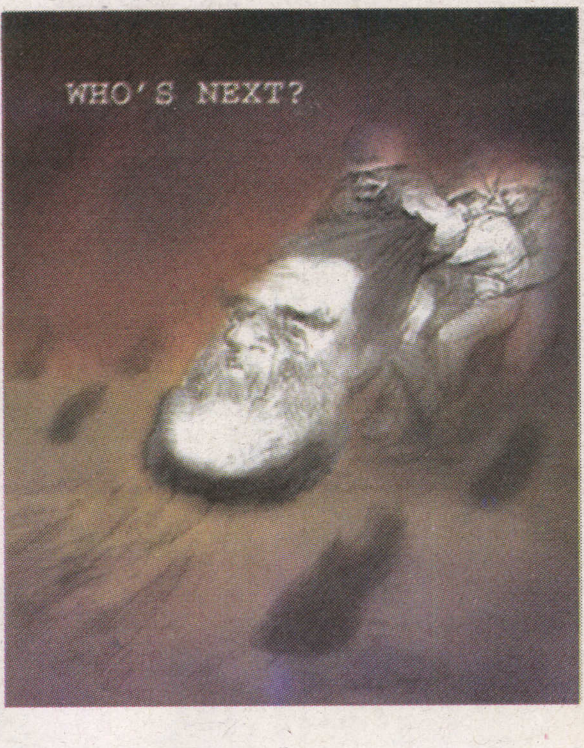

رووداوی تیرۆرکردنی رەفیق حەریری سەرۆک وەزیری پێشووی لوبنان لە هەفتەی رابردوودا، جارێکی تر ئەوەی بۆ جیهان سەلماندەوە کە بنەبڕکردنی تیرۆریزم پێویستی بە هاوکاری نێودەوڵەتی و شەڕێکی بەردەوام هەیە لەگەڵ پشتیگیریکەرانی تیرۆری جیهانیدا، هەروەها ئەوەشی سەلماند کە رژێمە فاشیست و دیکتاتۆرەکان پەند لە رووداوەکانی جیهان و مێژووی هاوشێوەکانیان وەرناگرن، سەبارەت بە دیاریکردنی تاوانباری کوشتنی حەریری، هەموو پەنجەکان بۆ سوریا درێژ دەکرێن؛ گەلی لوبنان و کۆمەڵگەی نێودەوڵەتیش چاک دەزانن کە سوریا تەنها سەربازی لە لوبناندا نییە و بەڵک و هێزە هەواڵگریەکانیشی کۆنترۆڵی تەواوی وڵاتەکەیان کردووە و لوبنان بە هەموو واتایەک سەربەخۆیی خۆی لەدەسداوە. لەمێژە دەنگی نارەزایی لە لوبناندا بەرزدەبێتەوە بۆ وەدەرنانی سوریا بەڵام هەر زوو ئەم دەنگانە کپ دەکران و کاتیش لە قازانجی سوریادا بوو، لە لوبناندا لە فەرمانبەرێکی بچوکەوە تا سەرۆک کۆمار بێ رەزامەندی سوریا دانامەزرێت!، جگە لەوەش زیاتر لە ملیۆنێک سوری لە لوبناندا کاردەکەن و شوێنە گرنگە ئابوریەکانی لوبنانیش بە دەست سوریاوەیە، ساڵی رابردوو ئۆپۆزۆسیۆنی لوبنانی و حکومەتیش هەموویان لە سەر مانەوە و نوێکردنەوەی سەرۆک کۆمار ئەمین لەحود نارازی بوون، بەڵام سوریا ماوەی سەرۆکایەتیکردنی بۆ درێژ کردەوە، بۆیە رەفیق حەریری دەستی لەکار کێشیەوە و لەگەڵ هێزە سیاسییەکانی تری لوبناندا کەوتنە جمۆجووڵ و هەوڵدان بۆ یەکخستنی دەنگی لوبنانییەکان بۆ یەکهەڵوێستی بە ئامانجی کردنە دەرەوەی ئەرتەشی سوریا و گێڕانەوەی سەروەری بۆ لوبنان، بەڵام دیارە سوریا ناتوانێت دەستبەرداری ئەو هەموو بەرژەوەندییە بێت کە لەو وڵاتەدا هەیەتی و چەندین ساڵیشە داگیرکردن و کۆنترۆڵکردنی رەوشەکەی کردووەتە ئەمری واقیع، بۆیە بە دوور نابینرێت کە دەستی هەواڵگری سوریا لە تیرۆرکردنی حەریریدا هەبووبێت، بەڵام زەمەن گۆڕاوە و سوریا تووشی تەنگژەیەک هاتووە ئەستەمە بتوانێت لێی دەربچێت، سەردانی ئەم هەفتەیەی سەرۆکی ئەمریکا جۆرج دەبلیو بۆش بۆ ئەوروپا و کۆبوونەوەی لەگەڵ سەرانی ئەوروپی لە بەلجیکا و بە تایبەت لەگەڵ سەرۆکی فەرەنسی و دواتریش لەگەڵ راوێژکاری ئەڵمانیا گیرهارد شرۆدەر، کۆکردنەوەی هەڵوێستێکی جیهانییە لە دژی سوریا، سەرەتا بۆ **بۆ لاپەڕەی ٧**

رێکارێ مزویری- هەولێر

دروشمێن عەرەبێن شۆڤینزم و برایەتیا کوردان

- گەلێ کورد دناڤبەرا سێ گەلێن هەڤ جوودا دا ژ ئالیێن زمان و کلتوری ڤە. کەڤتە ناڤ ڤادا بەرخوودان و خۆ گونجاندێ دا
- ب هزرا وەکهڤێ ل گەلێ خوو گەلین دن بنێرن ب سوزو عاتفیەوە ڤە نەکەڤینە دناڤ بەرەیەکێ هەڤدرو تولەڤەکەردا

لاپەڕەی ٣

ئیسماعیل تەنیا . ئەڵمانیا

بە لاتینی کردنی ئەلف و بێی کوردی

- بە ئەنجام گەیاندنی لاتینی کردنی رێنووسی کوردی، کارێکی هێندە قورسە بە بڕیاری نووسەرێک و دووان، یان سەرکردەیەکی سیاسی ناگاتە ئاکام

لاپەڕەی ٥

دکتۆر ئەفراسیاو هەورامی - مۆسکۆ

یادێک لە دۆست و پشتیوانێکی مەزنی کورد ساخارۆڤ
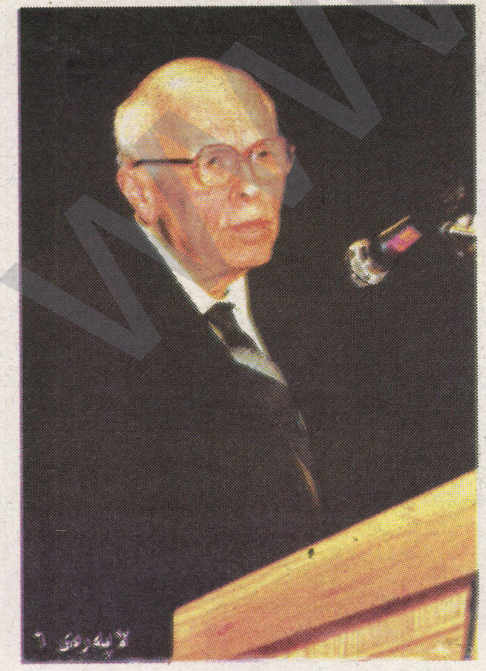
- زۆر کەسی کورد نازانێت کە ساخارۆڤ کێ بووە و چی بۆ کورد کردووە
- خۆشەویستی ساخارۆف بەرانبەر بە کورد کتوپڕ نەبو و مێژوویەکی کۆنی هەیە